

PRIMJERI DOBRE PRAKSE U LOKALNOJ SAMOUPRAVI U CRNOJ GORI

2009. GODINE

Zajednica opština
Crne Gore

Ministarstvo unutrašnjih
poslova i javne uprave
Crne Gore

The Organization for
Security and Co-operation
in Europe
Mission to Montenegro

**PRIMJERI
DOBRE PRAKSE U
LOKALNOJ
SAMOUPRAVI U
CRNOJ GORI**

2009. GODINE

**UČEŠĆE GRAĐANA U
PROCESU PRIPREME,
DONOŠENJA I REALIZACIJE
ODLUKA
NA LOKALNOM NIVOU**

OPŠTINA TIVAT : IZMJENA POSLOVNIKA I KORIŠĆENJE “ SLOBODNE STOLICE „U SKUPŠTINI OPŠTINE TIVAT

- Naziv jedinice lokalne samouprave:
OPŠTINA TIVAT

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

- Opština Tivat ima ukupnu površinu 14 km² od kojih 5km² izlazi na more. Broj stanovnika je cca 15000 stanovnika . Optina Tivat zauzima centralni dio Bokokotorskog zaliva ispod lovcenskog ogranka brda Vrmac. Ima veoma povoljan geostrateški položaj i veoma povoljnu klimu. Glavna privredna grana je turizam.

Skupština opštine ima 32 odbornika. Ukupan broj zaposlenih u organima lokalne uprave je 86. Poslovi lokalne uprave vrše sekretarijati / 3- Sekretarijat za urbanizam i stambeno komunalne poslove, Sekretarijat za budžet i finansije, Sekretarijat za privredu i društvene djelatnosti / 3 službe / Služba Glavnog administratora, služba Predsjednika opštine i Služba zaštite/ i 2 Direkcije / Direkcija za investicije i razvoj i Direkcija za imovine /. U opštini Tivat djeluju javna preduzeća i ustanove čiji je osnivač opština i to JP Vodovod i kanalizacija i JP Komunalno Tivat 2 javne ustanove / Centar za klulturu i Sportska dvorana / a u oblasti informisanja građana lokalni javni radio difuzni servis Radio Tivat, U opštini je registrovano ukupno 80 nevladinih organizacija.

U opštini Tivat posljednjih godina sprovedena je opsežna aktivnost na izradi planske dokumentacije . Usvojen je veliki broj detaljnih urbanističkih planova , urbanističkih projekata i studija lokacije. Vlada je u fazi usvajanja nekoliko državnih studija lokacija u zoni Morskog dobra. U toku septembra stavljen je na javni uvid građanima Nacrt PUP / Prostorno urbanističkog plana za opštinu Tivat/ koji je urađen u skladu sa novim Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata. Usvajanjem ovog plana , državnih studija lokacija za zonu morskog dobra stvorene su pretpostavke za brz i dinamičan razvoj opštine i brojna investiciona ulaganja .

U opštini Tivat u toku je izgradnja kanalizacionog sistema kao najznačajnija investicija koja treba da stvori pretpostavke ubrzanom razvoju grada i turističkoj valorizaciji njegovih potencijala. Završena je I faza primarne kanalizacije – izgradnjom primarnog kolektora dijela sekundarne i tercijarne mreže u dužini cca23 km ukupne vrijednosti 6.500.000 eura Počela je i druga faza / izgradnja sekundarne mreže ukupne vrijednosti 5.000.000. eura čiji se završetak očekuje u šestom mjesecu 2010 godine. Sklopljen je ugovor za izgradnju tercijarne mreže za visočije zone i zonu Seljanovo kako bi rješenjem kanalizacionog sistema za ovo područje mogla da funkcioniše buduća marina za mega jahte / Porto Montenegro/.

Tema u okviru koje se prijavljuje primjer dobre prakse (upišite X u kvadrat ispred teme za koju konkurišete):

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ Unapređenje i zaštita životne sredine
- ☐ Pružanje usluga

- Naziv primjera dobre prakse:

IZMJENA POSLOVNIKA I KORIŠĆENJE " SLOBODNE STOLICE " U SKUPŠTINI OPŠTINE TIVAT

- Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Poslovníkom o radu Skupštine opštine koji je bio na snazi prije donošenja njegovih izmjena i dopuna u pogledu načina postupka i kriterijuma za korišćenje „slobodne stolice „od strane NVO sadržao je odredbu kojom je bilo predviđeno da predstavnik NVO koji učestvuje po pozivu u radu Skupštine ima pravo da iznese predloge ili mišljenja o predloženoj tački dnevnog reda. Procedura izbora predstavnika / jednog / NVO sektora Poslovníkom nije bila razrađena čime je bilo ostavljeno diskreciono pravo predsjedniku Skupštine da sam odredi predstavnika NVO Međutim , ta mogućnost nikada nije korišćena.

Izmjenom Poslovníka o radu Skupštine do detalja je razrađen način korišćenja slobodne stolice ,kriterijumi za NVO i njihove predstavnike koji mogu koristiti slobodnu stolicu. Omogućeno je da na jednoj sjednici lokalnog parlamenta bude više predstavnika NVO sektora zavisno od njihovog interesovanja , sklonosti i kapaciteta za određene tačke dnevnog reda , Istovremeno je izbjegnuta opasnost da predstavnike NVO sektora koji će biti prisutni na sjednici Skupštine određuje Predsjednik skupštine . Nakon izmjena Poslovníka to rade same NVO na zajedničkom sastanku koji organizuje Predsjednik skupštine preko svoje službe pred svaku sjednicu. Usvajanjem ovih izmjena

ŽELJELI SMO

Generalno unaprijediti komunikaciju između predstavnika NVO i organa lokalne samouprave

Unaprijediti zainteresovanost i motivisanost NVO za procese donošenja i implementacije odluka drugih propisa skupštine, sa svoje strane dati puni doprinos građenju kapaciteta i unapređenja profesionalnosti u radu NVO jer usvojeni kriterijumi doprinose da u radu skupštine učestvuju referentne odnosno kredibilne NVO što daje poseban kvalitet radu lokalne skupštine Ovakvom aktivnošću , pored transparentnog načina raspodjele sredstava NVO , angažovanja predstavnika NVO u radu radnih grupa za izradu strateških dokumenata , učešća nvo u javnim raspravama , zajedničkog učešća NVO i organa lokalne uprave u brojnim i značajnim zajedničkim akcijama , željeli smo i kroz ovaj vid doprinijeti jačoj afirmaciji javnosti rada i time opravdati već stvoreni imidž najbolje ostvarene saradnje NVO I lokalne samouprave u Crnoj Gori. U krajnjem , to doprinosi sveukupnom kvalitetnijem vršenju poslova lokalne uprave , doprinosi njenom otvaranju prema građanima i civilnom sektoru na putu da jednog dana postane istinski servis građana .

- Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	Jovanka Laličić savjetnik predsjednika opštine i vršilac funkcije sekretara SO kada su usvajane izmjene Poslovnika
Kontakt adresa:	Opština Tivat – kabinet predsjednika opštine
Telefon:	671-225
I-mejl:	tivat@t-com.me

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine
Ime i prezime

Miodrag Kankaraš

MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/service/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

U opštini Tivat kao što je rečeno registrovano je ukupno 80 NVO. Posljednjih par godina osjeća se značajan pomak na planu saradnje NVO i opštine. Ta saradnja ogleda se kroz finansiranje projekata NVO / u skladu sa novom odlukom o finansiranju projekata NVO kojom su stvorene značajne novvine u pogledu roka za raspisivanje konkursa , visine sredstava koja se mogu dodijeliti za projekte , sastava Komisije za raspodjelu sredstava /učešća predstavnika NVO u radnim grupama za izradu strateških dokumenata / Planova razvoja , raznih programa i Akcionih planova /, u izradi normativnih akata od značaja za građane , učešća u javnim raspravama i slično što je rezultiralo dobijanjem nagrade za najbolju saradnju na nivou Crne Gore.

Međutim , NVO u proteklom periodu veoma slabo ili gotovo nikako nijesu koristile institut „Slobodne stolice „ Razlog neaktivnosti NVO u ovom segmentu treba tražiti u tome što Poslovníkom o radu Skupštine nije bila precizirana procedura učešća NVO u radu Skupštine a odredba koja je to regulisala davala je pravo samo jednom predstavniku NVO da uzme učešća u radu Skupštine. U nedostatku inicijative od strane NVO za korišćenje i ovakve poslovničke mogućnosti ali i organa lokalne uprave i samouprave ova odredba je gotovo bila mrtvo slovo na papiru.

2. Opis problema koji je primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

Učešće predstavnika NVO sektora u radu Skupštine / tamo gdje se usvajaju najznačajnije odluke za građane , utvrđuju njihova prava i obaveze / smatramo veoma važnim segmentom Do izmjena Poslovníka o radu, u radu Skupštine učestvovali su samo odbornici koji pri ovakvom izbornom zakonu, prilikom usvajanja odluka, strateških dokumenata , planova razvoja i slično, zastupaju svoje stranačke interese.

Na taj način bilo je onemogućeno da se u lokalnoj skupštini čuje i riječ civilnog sektora koji bi trebalo da najbolje prepoznaju specifične i životne probleme pojedinih ciljnih grupa-građana, mladih, penzionera žena, osoba sa invaliditetom i sl a zavisno od problematike za koju je NVO registrovana.

NVO su i ranije učestvovala u javnim raspravama koje su organizovane povodom donošenja odluka , planova , strateških dokumenata , ili pak u radnim grupama koje su radile na izradi tih odluka, Međutim nakon te faze uloga NVO je prestajala.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

Primjenom dobre prakse željeli smo nastaviti sa uzlaznim trendom dobre saradnje opština Tivat – NVO i pokazati na primjeru, koji je primjenljiv i u ostalim lokalnim samoupravama, da želimo biti moderna lokalna samouprava koja je otvorena za nove inicijative i trendove, inovacije koje dolaze od strane NVO ili drugih subjekata a znače korak napred u vršenju poslova lokalne uprave.

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

Inicijativu za rješavanje problema pokrenuo je Centar za razvoj NVO iz Podgorice koji je ponudio moguća rješenja – amandmane na Poslovnik kojima su razređeni jasni kriterijumi za izbor predstavnika NVO za korišćenje instituta slobodne stolice i po prvi put omogućeno predstavnicima više NVO da učestvuju u radu Skupštine. Nakon dobijanja predloga amandmana pristupilo se izmjeni Poslovnika. Pokrenuta inicijativa od strane NVO naišla je na pozitivne reakcije svih struktura / Predsjednika opštine, predsjednika skupštine i organa lokalne uprave/ i ubrzo se krenulo u proceduru pripreme, izrade i usvajanja izmjena i dopuna Poslovnika o radu Skupštine. Za ovu inicijativu odlučili smo se iz Razloga koji su već dati kroz odgovore na prethodna pitanja a ciljna grupa na koju se ovaj projekat direktno odnosi su NVO registrovane u opštini Tivat a preko njih građani.

5. Realizacija dobre prakse

Opišite ukratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumijevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori...) i ako jeste, navedite njegov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička...). (do 400 riječi)

Nakon prepoznavanja ovog projekta kao vrlo važnog za opštinu Tivat, kako bi priča o veoma dobroj saradnji opštine i NVO bila zaokružena i u istinskoj želji da omogućimo NVO sektoru da bude naš partner u svim poslovima, pristupilo se izmjenama Poslovnika o radu Skupštine. U pripremi ovih izmjena konsultovan je NVO sektor i na zajedničkom sastanku sa njima predloženo im je namjera lokalne samouprave da pristupi izmjenama Poslovnika, što je sa njihove strane veoma dobro primljeno.

Nakon prepoznavanja ovog projekta kao vrlo važnog za opštinu Tivat , kako bi priča o veoma dobroj saradnji opštine i NVO bila zaokružena i u istinskoj želji da omogućimo NVO sektoru da bude naš partner u svim poslovima, pristupilo se izmjenama Poslovnika o radu Skupštine. U pripremi ovih izmjena konsultovan je NVO sektor i na zajedničkom sastanku sa njima predložena im je namjera lokalne samouprave da pristupi izmjenama Poslovnika, što je sa njihove strane veoma dobro primljeno. Aktivnost je podrazumijevala da se u Poslovniku ugrade izmjene koje znače opbavezu da se predstavnicima NVO dostavi poziv za skupštinu , da oni na sjednici skupštine imaju pravo da iznesu svoje predloge , sugestije i mišljenja o pitanjima koja su na dnevnom redu . Izmjenama su utvrđeni jasni kriterijumi koje moraju ispunjavati NVO čiji predstavnici mogu biti korisnici instituta slobodne stolice / da je registrovana najmanje godinu dana da ime sjedište u Tivtu , da iz sebe ima realizovan projekat vrijednosti 5000 eura ili da je realizovala neku značajniju aktivnost ,da u svojim aktima ima utvrđen interes za predmetnu oblast odnosno da NVO poznaje predloženu temu.

NVO moraju sa dostave Skupštinskoj službi dokumentaciju iz koje se može utvrditi da ispunjavaju uslove, Predloženim izmjenama postignuto je da predstavnike NVO određuju same NVO na sastanku a ne Predsjednik skupštine kao što je to bilo do sada važećom poslovničkom odredbom.

Proces primjene dobre prakse- izrade Izmjena poslovnika vodila je Skupštinska služba i Služba predsjednika opštine a dalju primjenu preuzela je Skupštinska služba i predsjednik Skupštine . Izmjene Poslovnika o radu Skupštine usvojene su krajem 2008 i od tada se dobra praksa primjenjuje –Dakle dobra praksa traje sa tendencijom da bude unaprijeđena. U radu svake sjednice Skupštine učestvuje 3-4 predstavnika NVO i aktivno učestvuju u njenom radu / daju predloge , mišljenja ,sugestije ,Naš partner u ovim poslovima je bio kao što je već naglašeno Centar za razvoj nevladinih organizacija ali i same NVO koje su registrovane na teritoriji opštine Tivat.

● Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Proces primjene dobre prakse vodila je jedinica lokalne samouprave. Proces primjene dobre prakse započeo je krajem 2008 usvajanjem Izmjena Poslovnika o radu skupštine nakon dobijanja predloga amandmana od strane CRNVO i prethodnog procesa lobiranja nadležnih u opštini da se uđe u ovakvu izmjenu Poslovnika. O namjeri izmjene Poslovnika o radu obaviješteni su predstavnici NVO na zajedničkom sastanku na kojem je predložena i namjera da se izmijeni Odluka o finansiranju projekata NVO zajedno sa izmjenama Poslovnika kao dva najznačajnija dokumenta za saradnju opštine i NVO.

- Implementacija dobre prakse traje i dalje a neočekivanih problema u njenoj primjeni nije bilo.

- Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl....)? (do 100 riječi)

U procesu pripreme i realizacije dobre prakse koristili smo sastanke , lokalne medije posebno Radio Tivat i veb – sajt opštine.

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Dobra praksa – Izmjena Poslovnika i korišćenje instituta Slobodne stolice doprinijela je da nam i ovaj segment saradnje na relaciji lokalna samouprava – NVO zaživi. Sjednice Skupštine su postale interesantnije , sadržajnije jer se na njima redovno čuju stavovi i mišljenja NVO kao veoma važnog segmenta našeg društva. Predstavnici NVO zavisno do svojih kompetencija ali i interesovanja uzimaju učešća u radu po pojedinim tačkama dnevnog reda . Skupštine se obavezno javno prenose preko talasa Radio Tivta pa na taj način su i sami građani upoznati sa radom skupštine ali i sa učešćem NVO u radu iste. Na taj način NVO postaju produžena ruka građana u lokalnoj skupštini preko kojih građani mogu da prenesu svoje stavove , predloge i posredno utiču na kvalitet donošenja odluka . Od sjednice do sjednice mijenjaju se predstavnici NVO koji učestvuju u radu , što za krajnji efekat ima jačanje kapaciteta NVO , njihovo neposredno upoznavanje sa načinom i postupkom donošenja odluka , jača njihova odgovornost za sprovođenje odluka na lokalnom nivou i sl.

- Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

Zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse postoji , Na svakoj sjednici Skupštine vodi se evidencija o predstavnicima NVO koji prisustvuju sjednici Skupštine opštine i to se konstatuje u Zapisniku o radu Skupštine./ imena i prezimena predstavnika NVO i iz koje NVO dolaze / Sastavni dio zapisnika postaju njihove diskusije sa sjednice skupštine ,

- Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

Dobru praksu „ korišćenje slobodne stolice „ promovišemo kad god je to moguće i to putem lokalnog radija , na konferencijama , raznim skupovima koji su posvećeni jačanju

saradnje lokalne samouprave i NVO , na radionicama koje su održavane u sklopu realizacije drugih projekata / borbe protiv korupcije isl / U neposrednim kontaktima sa kolegama iz drugih opština a već sada iskazano je interesovanje od drugih JLS / npr Danilovgrada / da preuzmu našu praksu.

● Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

Učešćem NVO u radu Skupštine, prilikom usvajanja značajnih odluka koji su od bitnog značaja za građane , kompetentni predstavnici NVO mogu da iskažu svoje mišljenje , predloge , daju sugestije koje treba da doprinesu kvalitetu odluka koje skupština usvaja. Izmjenama Poslovnika stvorene su normativne pretpostavke da više kompetentnih i kredibilnih predstavnika NVO uzme učešća u radu Skupštine. Primjenom dobre prakse željeli smo da se više predstavnika NVO koje ispunjavaju određene poslovnikom jasno precizirane kriterijume, nađu u slobodnoj stolici i prenesu odbornicima mišljenja , stavove i predloge po pojedinim tačkama dnevnog reda za koje su izkazale interes . NVO na taj način postaju produžena ruka građana u lokalnoj skupštini što do sada nije bilo.

Primjenom ove dobre prakse i realizacijom ovog projekta željeli smo eliminisati najslabiju tačku međusobne saradnje opština – NVO i pokazati da nam je veoma važno da predstavnici NVO učešćem u radu Skupštine preuzimaju dio odgovornosti za kvalitet usvojenih odluka ali i za njihovu implementaciju. Na taj način oni postaju svojevrsni "kontrolori" efikasnosti rada skupštine i organa lokalne uprave i podižu nivo odgovornosti za odluke i njihovo sprovođenje Istovremeno daje se mogućnost građanima da preko predstavnika NVO utiču na donošenje veoma važnih odluka na lokalnom nivou . Sve to u krajnjem ima za posljedicu stvaranje povoljnog ambijenta i okruženja za konkretnu realizaciju Odluke o učešću građana u vršenju javnih poslova kao jednoj od najvažnijih odluka koje je donijela Skupština opštine Tivat .

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

Za realizaciju dobre prakse nijesu potrebna značajnija sredstva što je veoma važno da ona može biti primjenljiva i u drugim lokalnim samoupravama. Naime ,povećani troškovi odnose se na štampanje skupštinskog materijala za predstavnike NVO. Za njihove potrebe, kao i za odbornike štampali smo brošuru koja sadrži / Zakon o lok. samoup. Statut , Poslovnik, Odluku o učešću građana i Odluku radnim tijelima / kako bi im pružili šansu da se upoznaju sa istim, radi boljeg korišćenja svojih prava pred organima lokalne samouprave i lokalne uprave. Za međusobnu komunikaciju često koristimo e- mail ukoliko ga NVO imaju.

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...)? (do 100 riječi)

Ova dobra praksa će biti nastavljena i u namjeri smo da stalno doprinosimo njenom što kvalitetnijem sprovođenju. Njeni efekti će doprinijeti stvaranju pozitivnog okruženja – ambijenta za dalji rad i unapređenje saradnje između lokalne samouprave i NVO, jačanju veza NVO - građanin. Efekti realizacije dobre prakse su da ona može djelovati stimulativno i na ostale NVO koje do sada nijesu ispunile kriterijume za korišćenje slobodne stolice da pokušaju da to ostvare. U krajnjem ona će doprinijeti jačanju kapaciteta NVO koje koriste slobodnu stolicu, jačanju njihove odgovornosti za odluke koje se donose na lokaniom nivou.

Generalno gledano, ova dobra praksa doprinosi jačanju demokratije na lokalnom nivou, daje snažan doprinos jačanju transparentnosti, izgradnji demokratskog i otvorenog društva u kontekstu razvoja evropskih integracionih procesa. Ponosni smo što smo na lokalnom nivou na vrijeme prepoznali važnost ovog segmenta na tom planu.

Izvori finansiranja će biti budžet. Međutim izvor finansiranja bi mogao biti i neki donator./ domaći ili međunarodni.

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu

Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti...)? (do 100 riječi)

Kao što smo već naglasili ova dobra praksa je primjenljiva i u drugim jedinicama lokalne samouprave. Nije teško sprovodljiva, ne zahtijeva značajnija sredstva, njeni efekti su brzo vidljivi. Što se tiče posebnih organizacionih preduslova ni oni nijesu zahtjevniji. Za sprovođenje ove dobre prakse potrebno je imati dobru volju odnosno postići kooperativnost izvršne vlasti, predsjednika skupštine, odbornika kako bi se postigla potrebna većina za usvajanje izmjena poslovnika. Sve ostalo je stvar organizacione prirode, stvaranje evidencije u skupštinskoj službi, pozivanje na skupštinska zasijedanja i dostavljanje skupštinskog mateijala predstavnicima NVO.

Naša pomoć bi mogla biti veoma konkretna od davanja savjeta, posjete lokalnim samoupravama pomoći u izradi izmjena Poslovnika ili dostavljanjem primjerka Izmjena i dopuna Poslovnika koje je usvojila naša skupština i sl.

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

Ova praksa nije teško sprovodljiva ukoliko postoji izražena spremnost i dobra volja da se skupština „otvori“ prema NVO sektoru. Ukoliko takva volja ne postoji, predstoji mukotran proces lobiranja i objašnjavanja pozitivnih efekata koje ista može imati za jedinicu lokalne samouprave.

U opštini Tivat to je na našu sreću i to s ponosom ističemo prošlo bez bilo kavih problema.

Naša preporuka drugim lokalnim samoupravama je da prihvate našu dobru praksu.

OPŠTINA HERCEG NOVI : UČEŠĆE GRAĐANA U PROCESU PRIPREME I REALIZACIJE UREĐENJA GRADSKOG JEZGRA I UŽEG CENTRA GRADA

- Naziv jedinice lokalne samouprave:
OPŠTINA HERCEG NOVI

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

- Agencija za izgradnju i razvoj Herceg Novog d.o.o. je osnovana 2004.god. odlukom predsjednika Opštine. Osnovni poslovi Agencije su realizacija kapitalnog budžeta Opštine, poslovi na izgradnji i uređenju grada, realizacija investicija sa trećim licima i izrada Detaljnih urbanističkih planova.

U Agenciji radi svega četvoro zaposlenih koji su u prošloj godini realizovali poslove u ukupnoj investicionoj vrijednosti od oko 1.150.000.-eura. Za 2009.god. planiran je budžet Agencije od preko 4.000.000.-eura.

Agencija zasniva svoj rad na dobroj saradnji sa građanima, na transparentnosti u radu i otvorenosti za svaku vrstu saradnje. Pri tome, nesmetan protok informacija omogućuje da se jasno prati realizacija svakog projekta, od početka do kraja. Agencija je dobitnik više priznanja i nagrada.

Tema u okviru koje se prijavljuje primjer dobre prakse (upišite X u kvadrat ispred teme za koju konkurišete):

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ Unapređenje i zaštita životne sredine
- ☐ Pružanje usluga

- Naziv primjera dobre prakse:

UČEŠĆE GRAĐANA U PROCESU PRIPREME I REALIZACIJE UREĐENJA GRADSKOG JEZGRA I UŽEG CENTRA GRADA.

- Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Projekti Agencije realizuju se na slijedeći način:

- **dobra praksa** je realizovana na Projektu uređenje centra grada i uže okoline, a obuhvatila je uređenje fasada, urbanu opremu (stolovi i stolice na javnoj površini, suncobrani, tende, nadstrešnice i sl.) i vizuelne komunikacije (nazivi firmi, reklame, panoji i sl.).
- **u postupku** izrade Projekta uređenja fasada, uličnog mobilijara i reklama građani su aktivno učestvovali dajući svoje predloge i rješenja, ali i dobijajući obrazloženja zašto se prihvataju pojedina rješenja a druga ne

- **Agencija** je, u saradnji sa komunalnom inspekcijom, preuzela obavljanje poslova koje bi inače građani morali obaviti u nadležnom Sekretarijatu za urbanizam, tako da nije bilo potrebe da građani odvajaju vrijeme obilazeći opštinske kancelarije

- **građani** sada samoinicijativno dolaze u Agenciju tražeći saradnju oko predmetnih poslova. Sada vlasnik treba samo da svoj dio iznosa uplati na račun Agencije. Nakon toga Agencija organizuje izvođenje radova, vrši nadzor, stara se o kvalitetu izvedenih radova i o svim troškovima obavještava vlasnika objekta.

- **postignuta** je potpuna informisanost ciljne grupe, kao i svih građana, o akcionom planu uređenja gradskog jezgra i užeg centra, preko svih sredstava informisanja i javne tribine Web site Agencije redovno se ažurira dajući detaljan uvid u sve konkretne poslove Agencije. Građani mogu svoja pitanja postavljati Agenciji preko ovog sajta, odgovor slijedi u roku od tri dana.

● Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	Slobodan Popović, dipl.ing.arh. Direktor Agencije
Kontakt adresa:	Agencija za izgradnju i razvoj H.Novog Herceg Novi, Partizanski put 1
Telefon:	031/350 900 069 041 917
I-mejl:	agencijah.novi@t-com.me

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine
Ime i prezime

Dejan MANDIĆ, dipl.ing.maš.

MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/servise/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

Osnovni problem je kako na terenu realizovati opštinske odluke vezane za uređenje grada; posebno kada je u pitanju Stari grad sa užim centrom, za koje Opština ima poseban interes.

Opštinske odluke: „Odluka o uređenju grada“ i „Odluka o komunalnom redu“, su pravni akti urađeni korektno, sa puno stručnosti, ali ipak u praksi teško primjenljivi, sa dosta problema koji otežavaju njihovu realizaciju na terenu. Očigledno da klasični upravno-pravni postupak zasnovan samo na donošenju opštinskih akata, njihovo „uredno“ dostavljanje građanima na adresu i djelovanje inspeksijskih službi kao represivnog mehanizma, ne daje rezultate koji se očekuju kada je u pitanju konkretno uređenje grada (uređenje fasada, urbane opreme i vizuelnih komunikacija).

2. Opis problema koji je primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

Problem je kako urediti centar grada sa užom okolinom. Kako sprovesti opštinske odluke o uređenju fasada, o urbanoj opremi (stolovi i stolice na javnoj površini, suncobrani, tende, nadstrešnice i sl.) i vizuelnim komunikacijama (nazivi firmi, reklame, pano i sl.). Vlasnici objekata, korisnici poslovnih prostora i javnih površina, predstavljaju ciljnu grupu preko koje je ove probleme trebalo riješiti.

Zapostavljanjem ovog problema godinama unazad, ili bezuspješnim pokušajima da se isti riješi, postiglo se da ciljna grupa gotovo u potpunosti izgubi osjećaj i svijest o društvenoj odgovornosti i obavezi, kada je u pitanju predmetna problematika. Svi poslovi ciljne grupe rađeni su nekoordinirano, parcijalno i po sopstvenom izboru, tako da je nastupilo stanje koje nije odgovaralo ni Opštini, a ni ciljnoj grupi kao cjelini. Represivno djelovanje inspeksijskih službi samo je još više pogoršalo postojeće stanje. Nezadovoljni su bili i ostali građani koji su se kretali ovim djelovima grada.

Očigledno da ciljna grupa nije prepoznala svoj interes u rješavanju ovih problema, odnosno nije joj na adekvatan način pokazano da će rješenje ovih problema ne samo zaštititi nego i pojačati njihov interes.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

Primjenom dobre prakse, trebalo je urediti centar grada i njegovo šire jezgro, tako da budu realizovan sledeći projekti :

1. uređenje fasada
2. uređenje urbane opreme(stolovi i stolice na javnim površinama, suncobrani, tende...)
3. uređenje vizuelnih komunikacija (reklamne table, info table, panoi...)

Postavili smo zadatak da ovim akcionim planom mora biti realizovano 90% planiranih projekata (intervencija) u okviru obuhvaćene ciljne grupe. Ako postignemo predviđeni procenat možemo smatrati da je akcioni plan uspio i da se ovdje radi o primjeru dobre prakse.

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

Inicijativu ovog primjera dobre prakse pokrenula je opštinska Agencija za izgradnju i razvoj Herceg Novog. Agencija je napravila akcioni plan koji je konačno trebao da donese rezultate u višegodišnjim pokušajima da se uvede red, kvalitet i jednoobraznost u urbanoj opremi, vizuelnim komunikacijama i uređenju fasada u centru grada i njegovoj užoj okolini.

Inicijativa je izgledala prihvatljiva jer nije tretirala problem samo sa tehničke strane (projekat, izvođenje, investiranje), nego je obuhvatala i analizu učešća korisnika (ciljne grupe) kao ravnopravnog subjekta u realizaciji projekta.

Inicijativa je davala mogućnost da se između interesa opštine i interesa ciljne grupe stavi znak jednakosti, kao jedan od garanta uspjeha ovog akcionog plana. Za uspjeh je trebalo napraviti takav plan koji će:

- dati priliku građanima da aktivno učestvuju u rješavanju problema, profesionalno razmotriti sve njihove predloge i argumente i jasno obrazložiti zašto se ne mogu (ili mogu) pojedini predlozi prihvatiti
- niti jedno pojedinačno rješenje ne može biti usvojeno kao konačno ako ga građanin na koga se ono odnosi, ne prihvati
- podići društvenu svijest ciljne grupe kada je u pitanju značaj akcionog plana
- nametnuti Agenciju kao jedinicu lokalne samouprave kojoj se može vjerovati

5. Realizacija dobre prakse

Opišite ukratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumijevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori...) i ako jeste, navedite njegov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička). (do 400 riječi)

Dobra praksa je obuhvatila akcioni plan uređenja fasada, urbane opreme i vizuelnih komunikacija u centru grada i njegovoj užoj okolini. U tom smislu, obuhvaćene su sledeće aktivnosti :

- priprema : utvrđivanje ciljne grupe, snimanje postojećeg stanja, određivanje partnera, upoznavanje građana sa ciljem akcionog plana, uključivanje ciljne grupe u postupak izrade i usvajanja Projekta

- donošenje: nakon izrade Projekta „Urbani mobilijar i vizuelne komunikacije za prostor Zapadnog podgređa u H.Novom“, Projekat je prezentiran svim građanima na javnoj tribini. Projekat je usvojen nakon konstatacije da nema primjedbi korisnika iz ciljne grupe na koju se isti odnosi

- realizacija : realizacija Projekta u praksi, aktivno učešće Agencije u realizaciji, pomoć korisnicima u pronalaženju proizvođača, odabiru izvođača, vođenju stručnog nadzora, do preuzimanja svih poslova realizacije(uređenje fasada) uz sufinansiranje tamo gdje je to zaista neophodno da bi se Projekat uspešno realizovao. Akcioni plan je razradila i realizovala Agencija za izgradnju i razvoj H.Novog. Aktivnost je trajala oko godinu i po, računajući i pripremni dio, a realizovana je za područje centra greda (Stari grad i Zapadno podgrađe) i njegove uže okoline.

Agencija se opredjelila da za partnera u pripremnim radovima, i obrađivača glavnog projekta, uzme NVO „Expedicio-centar za održivi prostorni razvoj“, Kotor.Njima je povjerena stručana izrada studije „Urbani mobilijar i vizuelne komunikacije za prostor Zapadnog podgrađa u Herceg Novom“.

Ovaj primjer dobre prakse obuhvatio je i nešto potpuno novo što do sad nije nudeno korisnicima prilikom bezuspješnih pokušaja da se riješi ova problematika. Pošli smo od činjenice da je jedan od bitnih problema u realizaciji Projekta, investiciono ulaganje, dakle novac. Agencija se nije opredjelila da traži donatore već smo odlučili da donator bude Agencija. Budžetom Agencije predvidjeli smo stavku za ova ulaganja, a onda smo, prema potrebi i mogućnostima, sufinansirali jedan dio neophodnih ulaganja, tamo gdje smo prepoznali potrebu i interes opštine. Smatrali smo da, ako je interes opštine lijep i uredan grad, onda i opština mora da pomogne svojim građanima u realizaciji ovog interesa.

- Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Dobru praksu je realizovala Agencija za izgradnju i razvoj H.Novog. Čitav akcioni plan obuhvatio je pripremu, usvajanje i realizaciju Projekta. Priprema je počela u prvoj polovini 2008. god, a neposredna realizacija šest mjeseci kasnije. Možemo reći da dobra praksa još uvijek traje. Završeno je, ili pri kraju, uređenje centra grada i njegove uže okoline. Njen karakter je takav da se može primjenjivati po segmentima (dijelovima opštine), a u okviru iste ciljne grupe. Zato će se ova dobra praksa primjeniti i na druge djelove opštine. Teško je procijeniti koliko je vremena potrebno da se dobra praksa dovrši, gruba procjena je još jedna godina.

Tokom primjene dobre prakse bilo je problema, istina više očekivanih nego neočekivanih. Osnovni problem je nepovjerenje pojedinih korisnika u pozitivne rezultate i sumnja da će akcioni plan biti ravnopravan za sve korisnike. Takođe, problem je i nezainteresovanost istih da investiraju u nešto što sami ne osjećaju kao neophodnost. Ove probleme trebalo je hitno prevazići jer je postojala opasnost da se pokolebaju i oni korisnici koji su imali pozitivan pristup akcionom planu. Sa korisnicima koji su iskazali navedene probleme imali smo dodatne razgovore, stručno suprotstavljajući argumenata; pokazali smo na primjerima drugih korisnika sa kojima smo realizovali akcioni plan, da nisu u pravu. Samo u vrlo malom broju slučajeva morali smo korisniku predložiti da je ovaj akcioni plan njihova društvena obaveza i da u protivnom opština mora primijeniti represivni aparat, što nikome nije u interesu.

● Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl...)? (do 100 riječi)

Dobra informisanost građana bila je bitna za uspjeh akcionog plana. Zato smo prvo, preko lokalnog radija, informisali građane o pripremi akcionog plana na uređenju centra grada i uže okoline.

Bliže informacije građani su mogli dobiti u prostorijama naše Agencije od arhitekta koji je zadužen za realizaciju Projekta.

Isti arhitekta davao je informacije građanima i odgovarao na njihova pitanja prilikom neposrednog obilaska objekata, poslovnih prostora i javnih površina.

Web site Agencije davao je sve informacije o akcionom planu. Preko web site-a (www.agencijahnovi.t-com.me) i e-mail-a (agencijah.novi@t-com.me). Građani su postavljali pitanja i na isti način dobijali odgovore u roku od tri dana.

Završeni projekat „Urbani mobilijar i vizuelne komunikacije za prostor Zapadnog podgrađa u Herceg Novom“ prije neposredne realizacije prezentiran je građanima na javnoj tribini u prostorijama MZ H. Novi. Na pitanja građana odgovarali su obrađivači Projekta (NVO Expeditio Kotor) i arhitekta naše Agencije. Konačno, ukupna informisanost građana zaokružena je najavom i periodičnim praćenjem ovog akcionog plana putem dnevne štampe.

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Dobra praksa je dala značajne rezultate na poslovima uređenja fasada, uređenja urbane opreme i vizuelnih komunikacija u centru grada i užoj okolini. Postignut je očigledan napredak u kvalitetu rješavanja predmetne problematike što je s obzirom na prirodu posla, u ovom slučaju bukvalno vidljivo golim okom.

Dobra praksa ostvarena u našoj Agenciji nije imala posbnig uticaja na organizaciju uprave u okviru funkcionisanja lokalne samouprave. Uglavnom smo imali verbalni podršku, bez iskazanog interesovanja da se ovaj primjer pokuša iskoristiti i u nekoj od jedinica lokalne samouprave.

Korisnici usluga su iskazali nepodjeljeno zadovoljstvo ovakvim pristupom rješavanja problema. Značaj koji su dobili u postupku pripreme i realizacije ovog akcionog plana doprinio je da korisnici prihvate našu Agenciju kao dio lokalne samouprave koji i praktično (a ne samo verbalno) štiti njihove interese i kome se jednostavno može vjerovati.

Ova dobra praksa se najviše odnosila na vlasnike objekata, vlasnike i zakupce poslovnih prostora i korisnike javnih površina, u samom centru grada i njegovoj užoj okolini. Oni su imali najviše koristi od ove dobre prakse, što sa ostalim korisnicima ovog prostora, stalnim i privremenim, po slobodnoj procjeni čini oko 10% stanovništva.

Ono što je realizacijom ovog akcionog plana naša Opština dobila u urbanom, kulturnom i turističkom smislu, mnogo je više od iskazanog procenta, i odnosi se na sve građane i posjetioce Herceg Novog.

- Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

Evidenciju dobre prakse vodi službenik Agencije zadužen za ove poslove. Evidencija se vodi u analognoj i digitalnoj formi. Postoje grafičke tabele u kojima se unosi postojeće stanje i sve promjene na terenu. Time se prati realizacija akcionog plana po svim elementima Projekta (vizuelne komunikacije, uređenje fasada, urbana oprema i sl). Na taj način imamo u svakom trenutku pregled stanja po pojedinačnim slučajevima, kao i trenutni procenat uspjehnosti realizacije ovog projekta.

- Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

Dobra praksa je promovisana od samog početka, dijelom i zbog toga što dobra promocija doprinosi boljoj informisanosti građana, posebno korisnika, a to je jedan od preduslova dobrog uspjeha. Promovija dobre prakse je obuhvatila:

- javnu tribinu u MZ H. Novi
- radio emisiju u živo (radio H. Novi) gdje su građani direktno postavljali pitanja i dobijali odgovor
- tv emisiju u okviru Hronike H. Novog (MBC TV) u kojoj se promovišu poslovi naše Opštine
- direktnu komunikaciju (razgovor) sa korisnicima (ciljnom grupom) bilo na terenu ili u prostorijama Agencije

- web site Agencije : www.agencijahnovi.t-com.me koji je davao punu informaciju o svim aspektima akcionog plana

To znači da su građani naše opštine dobro upoznati sa ovim akcionim planom, i možemo reći da su u najvećoj mjeri jako zadovoljni što su se konačno pokazali rezultati kada je u pitanju uređenje centra grada i uže okoline.

Pretpostavljamo da su, s obzirom na široku medijsku promociju, i druge opštine mogle biti upoznate sa našom dobrom praksom. Nemamo podatak da je bilo koja jedinica lokalne samouprave pokušala da primjeni ovaj naš koncept.

- Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

Akcioni plan je dao dobar rezultat. Konačno su opštinske odluke kojima se uređuje grad realizovane i u praksi. Centar grada sada je uređen; postignut je sklad urbane opreme između različitih korisnika javnih površina, većina fasada je obnovljena, vizuelne komunikacije urađene su jednoobrazno i odgovaraju atraktivnom ambijentu grada. Pokazalo se da se dobra praksa može primjeniti i na druge djelove grada. Ali i još važnije, pokazalo se da je realizacija opštinskih odluka mnogo lakša ako se umjesto standardnih administrativno-pravnih procedura koriste akcioni planovi koji aktivno uključuju korisnike (ciljne grupe) u proces realizacije.

Indirektno, ova dobra praksa pomogla je i komunalnoj inspekciji Opštine H.Novi. Urađen je posao koji bi, u suprotnom, inspekcijske službe morale sprovesti u okviru poslova iz svoje nadležnosti; to znači donošenje niza novih Rješenja kojima se nalaže ..., itd., itd.

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)?

- Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

Dobra praksa je realizovana kroz raspoloživi kadar zaposlen u Agenciji za izgradnju i razvoj Herceg Novog i u inspekcijским službama Opštine Herceg Novi. Ukupno je angažovano od 3 do 4 zaposlenika koja su sprovedla ovaj akcioni plan koristeći raspoložive resurse unutar svojih jedinica lokalne samouprave, odnosno opštinskog preduzeća. Izvor finansiranja akcionog plana je budžet Agencije za izgradnju i razvoj Herceg Novog i investiciona ulaganja članova ciljne grupe (vlasnici objekata, korisnici poslovnog prostora, zakupci javnih površina).

Troškovi realizacije nisu fiksni i povećavaju se sa svakim realizovanim projektom u okviru ovog akcionog plana. Ipak, možemo reći da je u konkretnom slučaju trebalo obezbijediti oko 6.000.-eura za početak realizacije akcionog plana, a to je izrada kvalitetne projektne

dokumentacije. Za učešće Agencije u sufinansiranju neposredne realizacije akcionog plana, tamo gdje je to bilo neophodno, obezbjeđeno je dodatnih 10.000.-eura. Znači, troškovi realizacije ove dobre prakse iznose, u ovom trenutku, oko 16.000.-eura.

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...)? (do 100 riječi)

Primjena dobre prakse biće nastavljena sve dok bude davala rezultate kao do sada, odnosno dok se ne postigne kompletno uređenje svih fasada, urbane opreme i vizuelnih komunikacija u gradskom jezgri i širem centru grada.

Interesantno da je dobra praksa kod nekih građana dovela zaista do promjene ponašanja; zainteresovani građani dolaze sada u Agenciju tražeći da im Agencija vodi, ili pomogne u realizaciji poslova koji su bili obuhvaćeni ovom dobrom praksom.

Dobra reakcija građana, mogućnost primjene dobre prakse i na uređenje priobalnih mjesnih zajednica duž hercegovačke rivjere, takođe su garancija nastavka ovog akcionog plana. I dalje, osnovni izvor finansiranja ostaje budžet Agencije i investiciona ulaganja korisnika (ciljne grupe).

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu

Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti...)? (do 100 riječi)

Prednost ove dobre prakse je da ne postoje posebni preduslovi za njenu realizaciju. Nije potreban veći broj zaposlenih, niti značajnija materijalna sredstva. Potrebno je samo dosta dobre volje i dobro razrađen akcioni plan koji će obuhvatiti sve pojedince iz ciljne grupe u okviru jedne mikrolokacije. Potrebno je i dobro se pripremiti za svaki mogući specifični slučaj jer dobra praksa zavisi od stepena realizacije koji ne smije biti manji od 90%.

Možemo zainteresovanim jedinicama lokalne samouprave ponuditi stručne savjete i prepravni materijal. Možemo kroz posjetu, na konkretnim primjerima pokazati kako centar grada izgleda nakon sprovedenog akcionog plana uređenja. Prethodno stanje možemo pokazati na fotografijama i CD prezentaciji.

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

Dobro bi bilo još više podići stepen informisanosti građana o pristupanju realizaciji akcionog plana preko sredstava javnog informisanja. Početna informisanost znatno doprinosi lakšem uključenju građana u realizaciji čitavog Projekta.

Osnovna prepreka realizacije ovog akcionog plana je opšte prihvaćeno nepisano pravilo usađeno u svijest građana da svaki pravni akt donijet od strane opštine (ili njenog preduzeća) u osnovi nosi restriktivne mjere koje su u suprotnosti sa pojedinačnim interesima građana. Ovo razmišljanje je posebno izraženo kada je u pitanju lična imovina. Zato smo u startu morali riješiti osnovni problem, a to je da jasno pokažemo građanima da ovaj akcioni plan jeste u interesu opštine, ali isto tako i u interesu ciljne grupe koja je obuhvaćena ovim planom.

Praksa pokazuje da građani danas zahtijevaju i imaju pravo na punu informisanost i aktivno učešće u donošenju i realizaciji projekata, a posebno onih koji zadiru u njihove lične interese. Ako im omogućite da budu ravnopravni učesnici vašeg akcionog plana stvorili ste, u startu, dobre preduslove za realizaciju projekta. Ostalo je na vama da svojim znanjem i kvalitetom protežirate najbolja rješenja. Ona će u ovakvom postupku biti prihvaćena u potpunosti.

Prilog : Foto-dokumentacija i novinski isječci u elektronskoj formi

U Herceg Novom, direktor Agencije

16.09.2009.god. Slobodan Popović dipl.ing.arh.

UNAPREĐENJE I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

OPŠTINA HERCEG NOVI: RECIKLAŽNO DVORIŠTE SA TRANSFER STANICOM

- Naziv jedinice lokalne samouprave:

OPŠTINA HERCEG NOVI

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

- Opština Herceg Novi se prostire na 235 km² i broji 33.034 stanovnika. Nalazi se na ulazu u Bokokotorski zaliv, ispod planine Orjen. Dobar geografski položaj, bogata istorija, povoljna klima kao i raznovrsna flora i fauna omogućili su razvoj opštine kroz turističku djelatnost. S obzirom na potencijale razvoja (stvorene i prirodne resurse) i zahtjeve okruženja, opština je prepoznala potrebu za rješavanjem krupnih ekoloških problema. Kako je zdrava životna sredina najznačajniji turistički resurs, zaštita svih njenih komponenti je prioritet. U tu svrhu, opština je bazirala svoj razvoj na sprovođenju koncepta održivog razvoja turizma kroz selektivno prikupljanje otpada, primjenu procesa reciklaže, izgradnju sanitarne deponije, sistem prečišćavanja voda ...

Tema u okviru koje se prijavljuje primjer dobre prakse (upišite X u kvadrat ispred teme za koju konkurišete):

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ **Unapređenje i zaštita životne sredine**
- ☐ Pružanje usluga

- Naziv primjera dobre prakse:

RECIKLAŽNO DVORIŠTE SA TRANSFER STANICOM

- Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Projekti Agencije realizuju se na slijedeći način:

Osnovna namjena dvorište je za potrebe odlaganja većeg broja i vrsta čvrstog komunalnog otpada kojeg odlažu građani Opštine Herceg Novi. Izgrađeno je na lokaciji Meljine, na prostoru od 800 m², a u sklopu je buduće transfer stanice za čvrsti komunalni otpad Opštine Herceg Novi. Ovo reciklažno dvorište je prvo takvog tipa u Crnoj Gori sa kapacitetom do 140 m³ odloženih materijala iz otpada i nije namijenjeno za upotrebu od strane pravnih lica već isključivo služi za građane opštine. Reciklažno dvorište Herceg Novi obezbijediće odlaganje otpada za građane iz mjesnih zajednica centralnog dijela Opštine Herceg Novi kao i dijela mjesnih zajednica sa područja hercegnovske rivijere Meljina i Zelenike. U skladu sa LEAP-om i Planom upravljanja čvrstim komunalnim otpadom Opštine Herceg Novi planirana je izgradnja još dva reciklažna dvorišta i to

za potrebe Igala i mjesnih zajednica na području hercegnovske rivijere od Kumbora do Bijele. U reciklažnom dvorištu se mogu odložiti sledeći materijali iz otpada iz grupe neopasnog otpada: opšti komunalni otpad, katron i papir, tvrda plastika, elektronski otpad, stari namještaj i otpadno drvo, bijela tehnika, kablovi i metali, auto-gume, PE folija, otpadna jestiva ulja. Pored toga u dvorištu je obezbjeđeno i odlaganje dvije vrste opasnog otpada: upotrebljena motorna ulja i akumulatori i baterije.

- Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	Potpredsjednik Opštine Herceg Novi Vladimir Mračević Direktor J.P. "Čistoća" Herceg Novi Borivoje Bonić
Kontakt adresa:	Opština Herceg Novi, Trg Maršala Tita br.2, Herceg Novi J.P. "Čistoća" ; I Bokeške brigade bb; Herceg Novi
Telefon:	031/321-564 031/345-530
I-mejl:	vladimir.mracevic@hercegnovi.cg.yu cistoca.dir@t-com.me

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine
Ime i prezime

Dejan Mandić

MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/servise/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

Način raspolaganja skupljenim komunalnim otpadom u Herceg Novom ne zadovoljava ni tehničke ni sanitarne savremene standarde. Otpad se odvozi na smetlištu Dugunja, udaljenom 20,8 km od središnjeg prostora Opštine, sa kojeg se sakupljeni otpad odlaže na najprimitivniji način-istresanjem iz vozila za transport otpada. Nikakve mjere zaštite ili sprječavanja zagađivanja životne sredine nisu primjenjene, niti se ostvaruju tokom eksploatacije. Sama deponija se koristi već dvadesetak godina i sastoji se aktivnog i neaktivnog dijela. Nije sanitarno regulisana i ne zadovoljava potrebe ni stanovništva Herceg Novog ni turista. U pogledu nastajanja ekoloških poremaćaja, opština je u većem stepenu izložena tokom turističke sezone, uslijed enormnog povećanja broja stanovnika (turista) i time i povećanja količine otpada za deponovanje.

2. Opis problema koji primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

Problem upravljanja otpadom raste uslijed urbanizacije i ekonomsko-tehničkog progressa društva pa dolazi ne samo do povećavanja količine otpada koja se proizvodi već i sastav samog otpada postaje sve složeniji, zbog pojave sintetičkih i toksičnih materija. Kao i u većini turističkih opština i Herceg Novi se susreće sa problemom nagomilavanja otpada. Pojava velikog broj turista, navike i nekontrolisano ponašanje u interakciji sa neodgovarajućom infrastrukturom komunalnih sistema tokom sezone učestalije izazivaju ekološke ekcese. Nekontrolisano odlaganje otpada na deponijama, kao i nedostatak pogodnih lokaliteta za odlaganje otpada nepovoljno utiču na kvalitet životne sredine zagađujući: vodu, vazduh, tlo, vegetacioni pokrivač, pa samim tim utiču nepovoljno i na zdravlje stanovništva svih kategorija ali i samih turista. Nije rijetka pojava ni tkz. „divljih“ deponija duž magistralnih puteva, na plažama ili koritima rijeka pri čemu ovakve deponije predstavljaju rasute izvore zagađivanja i kao takve uvećavaju rizik od širenja bolesti i infekcija zbog prisustva mogućih prenosnika zaraze. Čest je i slučaj paljenja ovakvih deponija, pa osim opasnosti od velikih požara, dim koji potiče od otpada, gotovo uvijek, sadrži otrovne materije štetne za zdravlje stanovništva. Neregularne deponije su potencijalni zagađivači vazduha, vode (površinske i podzemne) i zemlje što takođe, predstavlja rizik po zdravlje ljudi i turista.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

Osnivanjem reciklažnog centra za građane opštine Herceg Novi nastoji se omogućiti građanima da odlažu onu vrstu otpada koja se može ponovo upotrebiti čime se smanjuje količina otpada za deponovanje. Smanjivanjem količine otpada, produžava se vijek korišćenja deponije i štedi se prostor i novac za izgradnju nove deponije. Paralelno sa tim smanjena je emisija štetnih gasova koja loše utiče na zdravlje ljudi, biljni i životinjski svijet, zatim zagađivanje zemljišta ali i mora, rijeka do kojih se ocjedne tečnosti iz deponije distribuiraju putem podvodnih voda. Takođe omogućeno je bezbjedno odlaganje tkz. „opasnog“ otpada na deponiji čime se sprječavaju mogući ekološki akcidenti. Pojava „neregularnih“ odlagališta je svedena na minimum što doprinosi zaštiti životne sredine i kvalitetno uređenom prostoru tj. boljoj turističkoj ponudi.

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće...)? Ko je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

Inicijativu za organizovanjem reciklažnog dvorišta pokrenulo je Javno preduzeće „Čistoća“ koje i razradilo korake za sprovođenjem iste. Ova aktivnost je predviđena akcionim planom za komunalni otpad u LEAP-u opštine Herceg Novi u sklopu tehničko-tehnoloških aktivnosti za puštanje u rad reciklažne stanice, Programom rada J.P. „Čistoća“ Herceg Novi za 2009. godinu i Planom upravljanja otpadom za opštinu Herceg Novi 2009-2013. Realizacijom ovih aktivnosti omogućava se selektivno prikupljanje i plasman sekundarnih sirovina čime se postiže veći stepen očuvanja svih komponenata životne sredine. Ciljnu grupu ovog projekta čine građani MZ Herceg Novi, MZ Meljine i MZ Zelenika. Sama aktivnosti doprinosi očuvanju zdravlja svih građana opštine, bez obzira na starosnu, vjesku, obrazovnu, nacionalnu ili polnu strukturu pa su korisnici dobre prakse svi građani opštine. Pored građana Herceg Novog direktnu korist od ovih aktivnosti imaju i sami turisti jer se očuvanjem prirodnih resursa (čistije more, vazduh, zemljište) postiže kvalitetnija i kompleksnija ponuda turističkog proizvoda i veći stepen zadovoljenja klijenata. Time se i otvara mogućnost za ostvarivanjem većeg profita kroz turističku djelatnost, a posredan efekat je veći stepen zaposlenosti stanovništva.

5. Realizacija dobre prakse

Opišite ukratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumjevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?). Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori...) i ako jeste, navedite njegov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička...). (do 400 riječi)

Projekat izgradnje reciklažnog dvorišta sa transfer stanicom je ekološki projekat koji uz Projekat selektivnog odlaganja otpada čini cjeloviti sistem upravljanja otpadom u opštini Herceg Novi. Ovaj projekat omogućava građanima da besplatno odlažu otpad na prostoru predviđenom za tu svrhu i to sledeće vrste otpada: opšti komunalni otpad, papir i karton, autogume, tvrda plastika, plastične folije, korištena motorna i jestiva ulja, odjeću i obuću, staklo, PET boce, bijelu tehniku, stari namještaj i otpadno drvo, metal i kablove kao i iskorištene akumulatore i baterije. Reciklažno dvorište je namijenjeno za odlaganje otpada koji nastaje u domaćinstvima, odnosno koje proizvode sami građani, a privrednim društvima je strogo zabranjeno korištenje ovog odlagališta. Samim tim, građani postojeći otpad neće odlagati pored kontejnera, pri čemu im se mogu naplaćivati i kazne komunalnih i drugih inspekcija. Reciklažno dvorište je u vlasništvu opštine Herceg Novi, a dato je na upravljanje J.P. "Čistoća" koje u ime opštine Herceg Novi upravlja istim. Aktivnosti na sprovođenju ovog projekta realizuje J.P. "Čistoća" Herceg Novi od kraja jula 2009. godine na pretovarnoj rampi u Meljinama uz pružanje stručne pomoći Agencije za reciklažu Srbije.

● Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primjenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Sam projekat reciklažnog dvorišta vodilo je J.P. "Čistoća" u sklopu projekta selektivnog odlaganja otpada koji traje još od 2006. godine. Ovo je prvo reciklažno dvorište kako u opštini Herceg Novi, tako i u državi Crnoj Gori, a planira se proširenje projekta otvaranjem još dva reciklažna dvorišta na području opštine, čime će se implementacija projekta nastaviti u narednom periodu. Kako su aktivnosti bile dobro isplanirane, a ovaj projekat je dio projekta koji egzistira već tri godine, nije bilo neočekivanih problema u primjeni dobre prakse, a takođe su i građani opštine bili blagovremeno i dobro informisani čime su se izbjegli brojni potencijalni problemi.

● Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt, i-mejl...)? (do 100 riječi)

Prilikom promocije projekta i informisanja građana opštine Herceg Novi korišteni su štampani, audio i video mediji. TV kuće pratile su otvaranje reciklažnog dvorišta putem TV prenosa, takođe su date brojne izjave direktora J.P. "Čistoća" u vezi sa radom i značajem reciklažnog dvorišta. Lokalne radio stanice vrše svakodnevno informisanje građana u svojim informativnim programima. U štampanim medijima, novinske kuće su takođe ispratile otvaranje prvog reciklažnog dvorišta u Crnoj Gori, a J.P. "Čistoća" informisanje i promociju reciklažnog dvorišta vrši kroz razne flajere koji su se dijeli uz račune o odvozu otpada.

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Otvaranje reciklažnog dvorišta za građane uslovalo je odgovorniju i disciplinovaniju promjenu ponašanja samih građana u smislu selektovanja kućnog otpada i njegovog propisnog odlaganja, sa aspekta načina i vremena odlaganja istog. Ovim je spriječen nastanak „divljih“ neregularnih smetlišta i smanjena je količine otpada za deponovanje, a time se postigla veća zaštita svih komponenti životne sredine koji su međusobno povezane. Kvalitetna životna sredina i uređenje prostora u ovoj oblasti ključni su faktori razvoja turizma, djelatnosti koja je okosnica privrednog razvoja grada i u kojoj je zaposlena većina građana opštine. Otvaranjem reciklažnog dvorišta otvorena su nova radna mjesta i smanjena je zaposlenost stanovništva, a ostvaruju se značajniji prihodi. Značaj pomenute dobre prakse je u tome što reciklažna dvorišta predstavljaju vezu građana sa jedinicom lokalne samouprave, ovlašćenim sakupljačima i obrađivačima otpada što čini bitnu stavku u ukupnom sistemu upravljanja otpadom. Sa aspekta organizacije uprave, omogućava se ostvarivanje strategije dugoročnog razvoja opštine na principima održivog razvoja.

● Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju, i na koji način)? (do 100 riječi)

J.P. “Čistoća” vodi evidenciju o sakupljenim količinama selektovanog otpada kao i finansijskim rezultatima prodatih reciklabila. Evidentiranje prometa količina i finansijskih rezultata vodi se u pisanoj formi, mjerenjem količina prikupljenog selektovanog otpada kao i fakturisanim i naplaćenim količinama ovlaštenim otkupljivačima reciklabila.

● Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse (do 200 riječi)

Promocija reciklažnog dvorišta je održana na dan otvaranja istog, pri čemu je više televizijskih kuća vršilo prenos samog otvaranja. Pored toga i novinske agencije su objavile članke vezane za otvaranje reciklažnog dvorišta, a građani su kontinuirano obavješteni o radu dvorišta u svakodnevnim radio emisijama lokalnog karaktera, kao i putem raznih flajera koji im se dostavljaju uz mjesečne račune za čistoću. Iz kontakta građana sa našim inkasantima, na osnovu telefonskih poziva građana i na osnovu dobrog odaziva na licu mjesta u saznanju smo da su građani veoma zadovoljni postojanjem reciklažnog dvorišta i njegovim radom. Predstavnici drugih jedinica lokalne samouprave su pozvani na otvaranju reciklažnog dvorišta i kroz medije su upoznati sa radom istog, ali za sada, opština Herceg Novi je jedina koja primjenjuje ovu praksu.

- Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

S obzirom da postojeće smetlište Dugunja ne zadovoljava u sanitarnom pogledu potrebe građana i opštine Herceg Novi, a posebno ne u toku trajanja turističke sezone kada su potrebe uvećane zbog povećanja otpada uslijed dolaska većeg broja turista, otvaranjem reciklažnog dvorišta smanjuje se količina otpada za deponovanje, čime se omogućava rasterećivanje postojećeg smetlišta za onu količina otpada koja se izdvojila za reciklažu. Time se postiže ušteda sredstava i prostora u prirodi za izgradnju nove deponije jer se produžava vijek korišćenja za sad jedine deponije u opštini, veća zaštita životne sredine kao i pružanje kompletnije i savremenije usluge kako građanima tako i turistima u opštini Herceg Novi.

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

Troškovi realizacije otvaranja i rada reciklažnog dvorišta su 24.000,00 € na godišnjem nivou za 2009. godinu i oni čine ukupne troškove otvaranja reciklažnog dvorišta, a finansiranje rada dvorišta je usklađeno sa planovima Opštine Herceg Novi te će ukupan jednogodišnji trošak biti prikazan za 2010. godinu. Kadrovski resursi su angažovani iz opštine Herceg Novi u okviru J.P. "Čistoća" uz pružanje savjetodavne stručne pomoći direktora Agencije za reciklažu Srbije. Neophodna oprema za ovaj projekat podrazumjevala je nabavku kontejnera v. 7m³. Uštede u ovom slučaju se odnose na uštede goriva za troškove prikupljanja i odvoza otpada, obzirom da građani sami dovoze svoj otpad u reciklažnom dvorištu. Takođe je smanjena učestalost pražnjenja kontejnera v. 1.1 m³ koji su u ovom slučaju rasterećeniji, pa se bilježe uštede na gorivu i uštede na isplati zarada u slučaju dodatnog angažovanju zaposlenih. Postiže se i kvalitetnija iskorištenost otpada na ekonomsko isplativim osnovama tj. veće tržišno vrijednovanje istog čime se povećavaju prihodi i smanjuju se troškovi za obradu otpada koji bi se odložio na deponiji.

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...)? (do 100 riječi)

Obzirom da se planira otvaranje još dva reciklažna dvorišta u opštini Herceg Novi ova dobra praksa namjenjena građanima opštine ima tendenciju kontinuiranog nastavljanja, a izvor finansiranja je i ubuduće budžet Opštine, sredstva komunalnih preduzeća, sredstva

budžeta Crne Gore, krediti međunarodnih finansijskih institucija, fondovi Evropske unije i donacije međunarodnih organizacija. Za očekivati je da se dobri pozitivni efekti nastave i u budućnosti. Nastavak ovih aktivnosti obezbjeđuju Plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori 2008-2012, Plan upravljanja otpadom za opštinu Herceg Novi 2009-2013, Program rada J.P.“Čistoća“ za 2009.g. i LEAP opštine Herceg Novi. Sa građanima opštine već postoje pozitivna iskustva kroz Projekat selektivnog odlaganja otpada, pa je razvijena ekološka svijest garant disciplinovanog ponašanja stanovništva u ovoj oblasti.

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu

Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primjene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti...)? (do 100 riječi)

Jedan od glavnih preduslova za primjenu ovog projekta jeste prethodno sprovođenje projekta selektivnog odlaganja otpada, a u skladu sa tim je potrebno izvršiti nabavku specijalne opreme ali i obezbijediti lokaciju za izgradnju reciklažnog dvorišta. Takođe je neophodno urediti pravnu regulativu donošenjem dokumenata i aktova koji će omogućiti sprovođenje ovih aktivnosti ali je neophodno i izvršiti blagovremeno i potpuno informisanje stanovništva o istim. Opština Herceg Novi pružiće svoju savjetodavnu, stručnu pomoć svim zainteresovanim jedinicama lokalne samouprave uz obezbjeđivanje posjeta i pružanja obuke u reciklažnom dvorištu, kao i davanju reklamnih materijala koje je opština Herceg Novi koristila u tu svrhu.

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

Aktivnosti na izgradnji reciklažnog dvorišta vođene su u skladu sa potrebama da se pored sistema selektivnog odlaganja otpada reguliše i odlaganje otpada, nezavisno od lokacija u gradskim naseljima posebno za vrste otpada koje do formiranja reciklažnog dvorišta građani nisu mogli nesmetano odlagati. Ukupni efekti otvaranja reciklažnog dvorišta biće prepoznatljivi tek nakon prakse i rada sa minimumom trajanja do jedne godine.

OPŠTINA ANDRIJEVICA: IZGRADNJA "EKO KATUNA"

- Naziv jedinice lokalne samouprave:

OPŠTINA ANDRIJEVICA

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

● Andrijevica se nalazi u planinsko-dolinskoj oblasti Crne Gore, na prostoru crnogorskih brda. Formirana je 1991 godine i u kratkom periodu uspjela je da se institucionalno i organizaciono osposobi za nominalno funkcionisanje i zadovoljenje potreba građana. Poslove u okviru lokalne uprave obavljaju 28 službenika i namještenika računajući i funkcionere. Za obavljanje poslova lokalne uprave Skupština je formirala jedan Sekretarijat za poslove lokalne uprave u okviru kojeg funkcionišu dvije službe. Skupštinu opštine lokalne uprave čine predstavnici jedne koalicije i četiri stranke sa ukupno 31 odbornikom. Relativno mali broj službenika sa upjehom pruža usluge stanovništvu opštine koji broji 6.384. Na području opštine formirano je 16 mjesnih zajednica koje obuhvataju 24 naselja s tim što na seoskom području živi preko 80% stanovništva.

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ **Unapređenje i zaštita životne sredine**
- ☐ Pružanje usluga

- Naziv primjera dobre prakse:

IZGRADNJA "EKO KATUNA"

- Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Projekti Agencije realizuju se na slijedeći način:

Opština Andrijevica raspolaže sa barojnim prirodnim ljepotama među kojima se ističu planinska područja koja predstavljaju značajan potencijal za razvoj planinskog turizma. U prethodnom periodu nije bio organizovan adekvatan boravak turisata na ovom području što je u velikoj mjeri predstavljalo doprinosilo devastaciju prostora i zagađivanje životne sredine.

Imajući u vidu tu činjenicu lokalna uprava je pokrenula inicijativu u saradnji sa međunarodnim organizacijama za izgradnju Eko katuna na jedan od planinskih područja kako bi se na organizovan način obezbijedio boravak turistia na ovom području i time zaustavili negativni trendovi u ovoj oblasti.

Izgradnjom ovog naselja stvorili bi se uslovi za kvalitetan boravak ljudi na ovom području i obezbijedila bi se sredstva i oprema za prikupljanje komunalnog otpada .

- Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete: Radota Pantović

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	šef Službe za opšte poslove, urbanizam i inspekciski nadzor
Kontakt adresa:	SO-e Andrijevice B.Delečića bb 84320 Andrijevice
Telefon:	069 370-543
I-mejl:	So@t-com.me

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine
Ime i prezime

Veselin Bakić

MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/servise/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

Kao novoformirana opština susrećemo se sa problemima nedostatka osnovnih infrastrukturnih objekata za razliku od drugih opština koje su davno izgradile potrebne objekte. Drugi značajan problem vezan je za nedovoljne finansijske kapacitete građana za finansiranje budžeta lokalne uprave zbog izuzetno teške ekonomske situacije zbog problema u privređivanju a takođe značajan problem predstavlja unapređenje životne sredine obzirom da se radi o području pogodnom za razvoj turizma posebno planinskog.

Problemi su identifikovani u Strateškom planu razvoja Opštine Andrijevića i Višegodišnjem investicionom planu i predložene mjere za njihovo rješavanje.

2. Opis problema koji primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

Već duže vrijeme evidentno je prisustvo zaljubljenika prirode tokom ljetnjih mjeseci posebno na planinskom području Komova i Štavne. Obzirom da se na ovom području nalaze planinski katuni namijenjeni za uzgoj stoke u ljetnjem periodu i da isto nije uređeno na adekvatan način evidentne su pojave odlaganja smjeća i drugog otpada što predstavlja izvor zagađenja voda i ukupne devastacije prostora. Takođe ovaj prostor raspolaže sa značajnim šumskim resursom koji je izložen neplanskoj eksploataciji što izaziva eroziju zemljišta smanjenje izvorišnih voda i druge negativne posledice. Posebno značajan problem predstavlja korišćenje pitkih voda čija izvorišta nijesu uređena i zaštićena što predstavlja opasnost za zagađenje voda i dovodi u pitanje njihovu upotrebu.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

Realizacijom ovog projekta stvorili bi se uslovi za kvalitetan boravak turista na ovom području kao i otvorila mogućnost razvoja poljoprivredne proizvodnje posebno u oblasti stičarstva i razvoju zanatske djelatnosti koje su u funkciji proširenja turističke ponude. Uređenjem izletišta i organizovanim odvozom komunalnog otpada u potpunosti bi se zaštitila planina od potencijalnog zagađenja što se obezbjeđuje realizacijom ovoga projekta.

Takođe kroz realizaciju ovog projekta pokrenuta je inicijativa za proglašenjem Komova regionalnim parkom kako bi se zaštitile šume od neplanske sječe i sačuvao biljni i životnski svijet na ovom području.

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

U skladu sa razvojenim oredjeljenjima naznačenim Višegodišnjim investicionim planom opština u saradnji sa korisnicima planinskih katuna na planini Štavna pokrenula je inicijativu za izgradnju turističkog kapaciteta koji bi bio u funkciji razvoja turizma, postića razvoja poljoprivrede i očuvanja prirode na tom prostoru. Naime korisnici planinskih katuna na ovom području iskazali su interes za rješavanje problema zaštite pašnjaka i izvorišta od potencijalnog zagađenja od komunalnog otpada koje ostavljaju posjetioci zbog nedostatka predviđenih prostora za te namjere. Prateći kretanja u oblasti turizma opština je prepoznala Komove kao atraktivnu turističku destinaciju sa perspektivom razvoja turizma pa je cijenila kao opravdano i izgradnju turističkog kapaciteta na tom području. Nakon zajedničkih dogovora sa predstavnicima korisnika planine i mjesne zajednice određena je lokalcija izgradnju ovog objekta i projekat kandidovan kod Međunarodne zajednice CHF. Projekat je prihvaćen od strane donatora i isti je završen 2006. i stavljen u funkciju.

5. Realizacija dobre prakse

Opišite ukratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumijevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori...) i ako jeste, navedite njegov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička...). (do 400 riječi)

U okviru projekta izgradnje turističkog naselja Eko katun izgrađeno je 10 objekata za smještaj turista, recepcija i restoran kao i uređen prostor u neposrednoj blizini objekata. Nakon završetka projekta prišlo se realizaciji dopune turističkih sadržaja i u neposrednoj blizini je izrađen mini ski lift, stadion za male sportove, bazeni za vodu kao i asfaltiran putni pravac Trešnjevnik-Štavna u dužini od 4,5 km.

● Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Sekretarijat za poslove lokalne uprave je pripremio projekat turističkog naselja Eko katun Štavna i isti kandidovao kod Međunarodne organizacije CHF-a koja je odobrila sredstva za ove namjene. Obzirom da sredstva odobrena od strane ove organizacije nijesu bila dovoljna u realizaciji projekta su se uključile Agncije za mala i srednja preduzeća, Ministarstvo poljoprivrede, Elektroprivreda i opština Andrijevica. Projekat je realizovan u periodu od 2005-2006, a nakon toga u saradnji sa Kancelarijom za Austrijsko- Crnogorsko partnerstvo izgrađeni su dodatni sadržaji koji su u funkciji obogaćivanja turističke ponude.

- Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl....)? (do 100 riječi)

U procesu primjene dobre prakse građani i odgovarajuće institucije su bile uključene od početka kako kroz donošenje odluka o pristupanju izrade ovog projekta tako i u fazi definisanja projektnog zadatka i odabira izvođača radova . Za ove namjene organizovani su sastanci u mjesnom području kojem pripada ova lokacija kao i sa predstavnicima zajednice koja je formirana u skadu sa kriterijumima o sprovođenju postupka odobravanja projekata od strane CHF-a koji su blagovremeno bili informisani o svim preduzetim mjerama i ativnostima na realizaciji projekta. O sadržaju projekta i njihovovom cilju redovno je putem javnog informisanja-lokalnog radija pružana informacija građanima .

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Realizacijom projekta u značajnoj mjeri je uređen prostor na ovom lokalitetu i obzbijedena oprema za prikupljanje i odvoz komunalnog otpada, izvršeno krčenje rastinja duž asfaltnog puta i uspostavljen šumski red u blizini lokacije . Pored toga stvoreni su uslovi za boravak i smještaj 50 turista kao i otvorena mogućnost za otkup proizvoda od neposrednih poljoprivrednih proizvođača tokom ljetnjeg perioda. S obzirom da interesovanje turista i veliki broj posjetilaca tokom ljetnjeg perioda proizašla je potreba za formiranje privrednog društva sa ciljem da organizuje rad ovog naselja a čiji je osnivač opština. Nakon dvije godine uspješnog poslovanja preduzeću je predato na upravljanje planinarski dom Krivi Do sa 25 le\aja koji je završen 2008. godine čime su stvoreni uslovi za proširenje djelatnosti a samim tim i mogućnost uticaja za organizovan način očuvanja i zaštite životne sredine.

- Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

Poslovanje Eko katuna organizuje preduzeće DOO "Eko katun" Štavna koji vodi evidenciju u skladu sa propisima a takođe rad prati nadležni sekretariat lokalne uprave koji informiše Skupštinu o radu ovog preduzeća.

● Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

U cilju promocije ovoga projekta urađene su određene brošure i publikacije kao i reklamni materijali koji su dostupni svim zainteresovanim posjetiocima a takođe preko sredstava javnog informisanja lokalnog radija građani se redovno informišu o radu Eko katuna.

● Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

Jedan od značajnih problema u oblasti očuvanja životne sredine predstavlja zaštitu planinskih područja od devastacije prije svega bespravne gradnje objekata, neplanske sječe kao i zagađivanje izvorišta i prikupljanje komunalnog otpada. Izgradnjom ovog objekta na planinskom području Štavna i planinarskog doma Krivi do doprinijelo je da se na organizovan način u skopu redovnih djelatnosti ovih objekata prikuplja i odvozi smeće. Takođe data je mogućnost turistima da koriste opremu i sredstva radi kvalitetnijeg pružanja turističkih usluga a samim tim u velikoj mjeri eliminisana pojava odlaganja otpada na širem području. Ovo preduzeće je pokrenulo aktivnosti na rješavanje pitanja stanovništva sa pitkom vodom tokom ljetnjeg peiroda kao i aktivnosti na zaštiti šuma i organiovalo određene skupove za edukaciju stanovništva za skupljanje ljekovitog bilja i šumskih plodova.

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

Vrijednost projekta iznosi 270.000€ od čega je Međunarodna organizacija CHF obezbijedila 125.000 €, Agencija za razvoj malih i srednjih preduzeća 30.000 € , Ministarstvo poljoprivrede 20.000 € i opština Andrijeva 95.000 € .

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...)? (do 100 riječi)

U narednom periodu prestoje aktivnosti na daljoj dopuni sadržaja koji su od značaja za razvoj turizma kao i nabavka opreme i sredstava koji su u funkciji zaštite životne sredine. Nakon realizacije projekta već je proširena djelatnost izgradnjom pratećih sadržaja kao i preuzimanje planinarskog doma a planiraju se aktivnosti na izgradnji novih objekata kao i rekonstrukcija bivših kasarni za potrebe rekreativnog turizma.

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu

Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti...)? (do 100 riječi)

Sada širi region raspolaže sa prirodnim ljepotama posebno planinskih područja postoje mogućnosti da i druge opštine u okruženju realizuju slučne projekte. Nakon ovog projekta već je u susjednim opštinama realizovano jedan broj sličnih projekata što potvrđuje opravdanost ulaganja u oblast turizma i zaštite životne sredine. Za sve zainteresovane opštine Sekretarijat je spreman da pruži potrebne informacije i da potrebne sugestije za realizaciju sličnih projekata kao i da ustupi potrebnu dokumentaciju od značaja za izradu projekata.

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

Prilikom planiranja i realizacije ovakvih projekata neophodno je uključiti što veći broj građana u cilju prikupljanja različitih mišljenja vezano za zaštitu životne sredine kao obezbijediti njihov uticaj u toku realizacije paralelno sa procesom edukacije kako bi se obezbijedila podrška za planirane ciljeve čime bi se svela na minimum mogućnost otpora i nerazumijevanja za značaj projekta.

OPŠTINA NIKŠIĆ : LOKALNI EKOLOŠKI AKCIONI PLAN (LEAP)

- Naziv jedinice lokalne samouprave:

OPŠTINA NIKŠIĆ

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

- Služba menadžera opštine Nikšić je osnovana maja 2005 godine kao stručna služba. Menadžer opštine je Željko Popović a u Službi su uposlena još tri službenika. Samostalni savjetnik I za oblast niskogradnje; Samostalni savjetnik I za oblast visokogradnje; Samostalni savjetnik I za oblast zaštite životne sredine i društvenu oblast, Služba vrši poslove koji se odnose na utvrđivanje predloga i sprovođenje planova i programa razvoja Opštine; Vršiti poslove koji se odnose na ocjenu opravdanosti razvojnih programa i projekata, stvaranje uslova za realizaciju usvojenih razvojnih programa, utvrđivanje prioriteta realizacije pojedinih programa od interesa za Opštinu; Ostvaruje saradnju sa nadležnim organima lokalne i državne uprave, nevladinim organizacijama, preduzetnicima i drugim subjektima radi obezbjeđivanja uslova za razvojne programe od interesa za lokalno stanovništvo; Ostvaruje saradnju sa međunarodnim organizacijama u cilju pružanja pomoći oko realizacije konkretnih poslova i programa razvoja;

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ **Unapređenje i zaštita životne sredine**
- ☐ Pružanje usluga

- Naziv primjera dobre prakse:

LOKALNI EKOLOŠKI AKCIONI PLAN (LEAP)

- Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Lokalni ekološki akcioni plan je plan aktivnosti u oblasti životne sredine na lokalnom nivou. On identifikuje prioritete u oblasti životne sredine na nivou zajednice i uspostavlja i implementira planove određene ovim prioritetima. LEAP je u isto vrijeme i proces i dokument. To je proces u kome se kroz aktivan rad velikog broja učesnika stvara dokument, na osnovu koga se u kasnijim fazama vrši realizacija pojedinih aktivnosti vezanih za zaštitu životne sredine na lokalnom nivou.

- Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	Menadžer opštine Nikšić
Kontakt adresa:	Opština Nikšić - Njegoševa 18
Telefon:	040- 220 105 i 040 220 104
I-mejl:	m.nk@t-com.me

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine
Ime i prezime

Nebojša Radojičić

MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/servise/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

Glavni problemi opštine su iz oblasti zaštite životne sredine: izgradnja Regionalne sanitarne deponije, izgradnja Uređaja za prečišćavanje otpadnih voda, problemi zaštite životne sredine, racionalizacija u vodosnabdijevanju i potrošnji vode. Takođe, jedan od problema je infrastruktura koju je u većem dijelu neophodno sanirati ili u nekim djelovima grada uopšte ne postoji (fekalna i atmosferska kanalizacija) Dokumenti u kojima su identifikovani navedeni problemi su.

Planovi razvoja grada

Realizacija Strateških ciljeva Opštine

Strateški plan Opštine

Detaljni urbanistički planovi

Lokalni ekološki akcioni plan

2. Opis problema koji primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

Problem zaštite životne sredine u Nikšiću jednako pogađa sve građane i pogotovo je izražen u posljednje vrijeme. Zagađenost se vidi u rezultatima ispitivanja za sva tri činioca životne sredine, vode, vazduha i zemljišta.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

Zaštita životne sredine i edukacija građana u svrhu toga. Obavezati privredne subjekte da poštuju Zakone u oblasti zaštite životne sredine. Definirati ključne probleme u Opštini kako bi se očuvala zdrava životna sredina.

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće ...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

Inicijativu je pokrenula Služba menadžera opštine Nikšić.

Korake za sprovođenje dobre prakse je razradila Služba menadžera.

Dobra praksa je zasnovana na Strateškom planu Opštine Korisnici su svi građani i pojedini subjekti Opštine.

5. Realizacija dobre prakse

Opišite ukratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumijevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori. ..) i ako jeste, navedite njegov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička ...). (do 400 riječi)

Realizovane aktivnosti su. Pripremne aktivnosti, identifikacija učesnika, formiranje Koordinacionog tijela, formiranje Radnih grupa, procjena stanja životne sredine, izrada vizije zajednice, određivanje prioritetnih oblasti rada u okviru LEAP - a, izrada akcionog plana za prioritetne oblasti, određivanje prioriteta u realizaciji akcionog plana.

Aktivnost je podrazumijevala, sagledavanje ekoloških problema i davanje smjernica za njihovo rješavanje. Aktivnost su vodile Služba menadžera i Služba za zaštitu životne sredine.

Aktivnost na izradi LEAP- a je trajala godinu dana, a nastavljena je implementacija LEAP - a koja je u toku.

Sve troškove je snosila isključivo opština Nikšić

- Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Služba menadžera opštine Nikšić je vodila proces primjene dobre prakse.

Primjenu dobre prakse smo započeli 30. jula 2006 godine , a Dokument je usvojen decembra 2007 godine na sjednici Skupštine opštine Nikšić. Trenutno je u toku Implementacija koja bi trebalo da traje 4 (četiri) godine

Problemi su najčešće bili finansijske prirode kao i obezbjeđivanje stručnog kadra.

- Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl.) (do 100 riječi)

Metode informisanja i uključivanja građana koje smo koristili su:

Sastanci, Tribine, Brošure, Lokalni mediji, Javne rasprave

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Rezultati ove dobre prakse su vidljivi u kontaktu sa građanima, a u toku je implementacija LEAP - a, koja je počela sa radom sa najmlađom populacijom, a takođe je organizovana Škola urbane ekologije. Predviđeno je da se nakon perioda od 5 godina utvrde rezultati i uradi novi ažurirani LEAP.

- Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

Ne postoji ali se redovno u Službi menadžera radi na implementaciji LEAP - a.

- Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

Promovisanje je rađeno i dalje je u toku:.

Na javnim tribinama

Na lokalnim i državnim medijima

Građani su upoznati i početkom implementacije LEAP -a su zadovoljni Upoznate su i druge opštine

Nije nam poznato da li neka od jedinica lokalne samouprave primjenjuje naš primjer dobre prakse.

- Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

Počelo je sa razmišljanjem o konačnoj zaštiti životne okoline. Organizovane su mnoge akcije za čišćenje grada i riječnih korita. Djeca u školama se edukuju o problemima zaštite životne sredine.

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti. ...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

Troškovi realizacije dobre prakse su bili 60.000 €. Izvor finansiranja koje smo koristili je isključivo Budžet opštine Nikšić. Budžetom je bilo predviđeno 100.000 €, ali je angažovanjem svog kadra ušteden preostali dio sume.

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana ...)? (do 100 riječi)

Implementacija Lokalnog ekološkog akcionog plana je u toku. Rezultati su predviđeni da se urade nakon 5 godina, kada bi se radila dorada dokumenta i konstatovao postignuti rezultati.

9 Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu

Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski ...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti. ...)? (do 100 riječi)

Drugim Opštinama možemo ponuditi materijal u štampanom elektronskom obliku, takođe obuke, materijal i savjete.

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

Glavne prepreke su bile u saradnji sa privrednim subjektima. Odziv je bio loš, a pogotovu predstavnika male privrede.

OPŠTINA DANILOVGRAD : UNAPREĐENJE KOMUNALNOG UREĐENJA GRADA

- Naziv jedinice lokalne samouprave:

OPŠTINA DANILOVGRAD

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

- Opština Danilovgrad nalazi se u središnjem dijelu Crne Gore. Zauzima površinu od 501 km². Graniči se sa opštinama: Podgorica, Nikšić, Cetinje i Kolašin, sa kojima je povezana dobrim komunikacijama.

Bjelopavlička ravnica zauzima površinu od oko 160 km². Kroz nju protiče rijeka Zeta, što daje mogućnost za intenzivan razvoj poljoprivrede. Na jugozapadu se prostire planina Garač, sa najvišim vrhom od 1436 metara, a sjeveroistočno se uzdiže planina Prekornica, sa najvišim vrhom od 1927 metara.

Planinski dio je bogat šumom. Ti predjeli su pogodni za razvoj turizma, a naročito na prostorima Vukotice, Studenog, Ponikvice, Borovog Dola, Ivanj Uba i Topolova.

Prema posljednjem popisu opština ima 16.376 stanovnika. Administrativni i kulturni centar opštine je Danilovgrad, sa preko 4000 stanovnika.

Lokalna uprava je organizovana u 4 Sekretarijata i 5 posebnih službe. U lokalnoj samoupravi je zaposleno 104 lica.

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ **Unapređenje i zaštita životne sredine**
- ☐ Pružanje usluga

- Naziv primjera dobre prakse:

UNAPREĐENJE KOMUNALNOG UREĐENJA GRADA

- Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Naš primjer dobre prakse su sve aktivnosti koje opština, javna preduzeća i ostale ustanove, realizuju da bi građani u najkraćem mogućem roku ostvarili svoje pravo ili dobili komunalne sadržaje, koji će biti njima u funkciji.

- Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	Sekretar Sekretarijata za imovinu
Kontakt adresa:	Trg 9. decembar, 81410, Danilovgrad, Crna Gora
Telefon:	067/620-140
I-mejl:	odimovina@t-com.me

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine
Ime i prezime

Branislav Đuranović
MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/servise/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

Glavni problemi, u ovoj oblasti, su neadekvatno uređen prostor, sa posebnim naglaskom na komunalnu infrastrukturu.

2. Opis problema koji primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

Komunalno uređenje, osim zakonskih propisa, regulisano je Odlukom o uređenju grada i održavanju komunalnog reda (Sl. list RCG-opštinski propisi, br.12/05). Osim navedene Odluke, na inicijativu i učešće građana u prošloj 2008. godini donesen je Program uređenja prostora Opštine Danilovgrad za 2009. godinu. Ciljna grupa ovog primjera dobre prakse su građani opštine Danilovgrad. Nedovoljan nivo razvijenosti komunalnog uređenja ima negativan uticaj na ukupne uslove života svih stanovnika, kao i na ukupnu sliku opštine. Nedovoljan broj uređenih zelenih površina, sportsko - rekreativnih zona, nedovoljno komunalne infrastrukture, neuređenost fasada zgrada i drugih javnih površina su osnovni problemi koje tretira ova praksa.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

Ciljevi ove dobre prakse su:

- Povećan stepen komunalnog uređenja grada.
- Povećan stepen kvaliteta života građana kroz obezbjeđivanje kvalitetne sportsko rekreativne infrastrukture.
- Poboljšano očuvanje životne sredine i čistoće grada, kao i drugih naseljenih mjesta na teritoriji opštine Danilovgrad kroz kvalitetniji odvoz kućnog otpada.
- Očuvanje starog gradskog jezgra putem saniranja fasada i krovova na stambenim zgradama i drugim objektima i komunalnog opremanja.

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće ...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

Na inicijativu građana i stručnih službi predložen je Plan Programa uređenja prostora opštine Danilovgrad. U procesu donošenja plana su učestvovali građani, kroz pojedinačne i grupne inicijative, predloge Mjesnih zajednica, predstavnika NVO sektora iz oblasti ekologije i zaštite životne sredine, predstavnika građana u lokalnom parlamentu kroz odobrenje Plana. Komunalno uređenje grada je u opisu osnovnih djelatnosti JKZP-a Danilovgrad koji ima veoma važnu ulogu u održavanju javnih površina, vodosnabdijevanju, vodozaštiti i čistoći.

Ciljna grupa ovog primjera dobre prakse su građani opštine Danilovgrad.

5. Realizacija dobre prakse

Opišite ukratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumijevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori. ..) i ako jeste, navedite njegov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička ...).

(do 400 riječi)

Aktivnosti prilikom sprovođenja dobre prakse unapređenja komunalnog uređenja grada su:

- Izgradnja rekreativno – zabavne zone

Na neuređenom prostoru pored gradskog fudbalskog stadiona, na osnovu inicijative građana, Opština Danilovgrad (Sekretarijat za imovinu) je pristupila izradi tehničke dokumentacije. Nakon dobijanja potrebnih dozvola i saglasnosti, objavljenog javnog tendera izvršena je izgradnja Rekreativno – zabavne zone i to: stadion malih sportova, zabavni park i parking prostor tako da rješenje predstavlja cjelinu koja je u funkciji zabave i rekreacije. Riješeno je i pitanje odvođenja atmosferskih i fekalnih voda okoline kao nastavak postojeće mreže, osvjjetljenje sportskih terena i zabavnog parka zbog korišćenja u večernjim satima. Hortikulturno rješenje obuhvata visoko i nisko rastinje sa sezonskim cvijećem. Kombinacija zimzelenog i listopadnog zelenila dočarava prirodni ambijent sa ciljem ostvarivanja osnovne funkcije objekta. Ukupno trajanje aktivnosti je bilo 6 mjeseci.

- Uređenje fasada stambenih zgrada i drugih objekata u užem gradskom jezgru

U okviru aktivnosti komunalnog uređenja pristupilo se saniranju i krečenju fasada i krovova stambenih zgrada i drugih objekata sa ciljem zaštite starog gradskog jezgra. Ovu aktivnost je realizovao Sekretarijat za imovinu. Aktivnost je realizovana u periodu 2008/2009. godine.

- Uređenje obale rijeke Zete

U okviru aktivnosti uređenja obale rijeke Zete očišćena su i uređena kupališta, urađena skakaonica, zasađeno je više sadnica drveća. Osim uređenja obale znatno je rađeno je na promociji rijeke Zete, pa je u tom cilju održana sportsko - kulturna manifestacija "Rijekom Zetom". Navedene aktivnosti su realizovane u cilju povratka građana rijekama i očuvanja prirode. Aktivnost je realizovana u periodu 2008/2009. godine.

- Sanacija „divljih“ deponija

U cilju zaštite životne sredine i uređenja prostora. Čišćenje „divljih“ deponija smeća izvršeno je u periodu 2008/2009. godine.

Sve aktivnosti organizovala je i realizovala Opštine i JKZP Danilovgrad.

- Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Stručne Službe opštine Danilovgrad vodile su proces primjene dobre prakse. Komunalna policija vodi preventivne aktivnosti. Kroz realizaciju aktivnosti uočavani su i nedostaci u dosadašnjoj praksi pa su kroz nove aktivnosti i otklanjani. Iako su se neki korisnici nekorektno odnosili prema izgrađenoj infrastrukturi većina je svjesna da se radi o zajedničkim dobrima. Primjena dobre prakse odnosi se na period 2008. – 2009. godine.

- Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl....)? (do 100 riječi)

Građani su učestvovali u pripremi dobre prakse kroz: inicijative, predloge, sugestije, usvajanje Planskih dokumenata u Skupštini opštine, javne rasprave. Imajući u vidu da su se predviđene aktivnosti realizovale na otvorenom prostoru kao i da su uglavnom obuhvatale infrastrukturne radove, građani su bili u mogućnosti da svakodnevno prate stepen realizacije komunalnog uređenja grada.

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Rezultati dobre prakse su uticali na rješavanje problema kroz:

- Izgradnju rekreativno – zabavne zone, što je uslovalo poboljšanje kvaliteta slobodnih aktivnosti građana, a prvenstveno djece i mladih naše opštine.
- Uređenje obale rijeke Zete, što za posledicu ima poboljšanje stanja životne sredine i unapređenje infrastrukture za kvalitetniju valorizaciju rijeke Zete.
- Uređenje fasada stambenih zgrada i drugih objekata u užem dijelu grada dovelo je do poboljšanog ambijenta za život i uslova stanovanja.
- Sanaciju divljih deponija, što je uslovalo viši stepen zaštite životne sredine.

- Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

Dobra praksa se evidentira kroz izvještaje lokalne samouprave i uprave i javnih preduzeća u kojima se ističu primjeri dobre prakse.

- Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

Promocija dobre prakse je obavljena kroz: više izvještaja i reportaža u štampanim i elektronskim medijima i publikaciju DVD-a o opštini Danilovgrad. Građani su neposredno upoznati sa rezultatima dobre prakse, i ocjenjuju je kao uspješnu.

- Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

Primjer dobre prakse podstiču stručne službe i građane za nove ideje i projekte. Tako je prilikom izrade sportsko-rekreativne zone uređen i okolni teren sa infrastrukturom.

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

Prema Izvještaju o radu Službe za građevinsko zemljište, poslovni prostor i investicije Sekretarijata za imovinu Opštine Danilovgrad i Izvještaju o radu i poslovanju Javnog komunalnog zanatskog preduzeća Danilovgrad za 2008. godinu troškovi dobre prakse su:

- Izgradnja Sportsko – rekreativne zone Danilovgrad. Izvođaču radova je isplaćeno 177.560,23 €, na ime izvedenih radova.
- Izgradnja atmosferske kanalizacije na Sportsko – rekreativnoj zoni u Danilovgradu. Vrijednost radova :28.861,14 €.
- Krećenje fasada objekata u ul. „ Keše Đurovića „ , „Baja Sekulića,, , „Novice Škerovića,, i „Blaža Mrakovića,,.Vrijednost radova: 91.035,94 € (uz učešće građana)
- Uređenje dijela obale rijeke Zete ispod mosta „Radovana Pavićevića,,. Vrijednost radova: 7.000,00 €.
- Nabavka sadnog materijala i sezonskog cvijeća u reonu GUP-a Danilovgrad. Vrijednost: 48.770,41 €.
- Nabavka parkovskog mobilijara (žardinjere, klupe, kante za smeće). Vrijednost: 10.359,18 €
 - Čišćenje deponija (Spuž i Lazine). Vrijednost radova: 31.633,20 €.
 - Održavanje čistoće Danilovgrada. Vrijednost radova: 181.359,87 €.

- Izrada Glavnog projekta rasvjeta mosta “ Radovana Pavićevića “ i dijela oko Umjetničke galerije. Vrijednost radova: 1.228,50 €.

Za primjenu dobre prakse je bilo najvažnije imati razumjevanja za stalne potrebe građana, odrediti prioritete i naravno nešto novca. Dobra praksa nije uzrokovala štete u opštinskom budžetu.

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...)? (do 100 riječi)

Primjer dobre prakse će biti nastavljen zato što je on najracionalnije rješenje i što se kroz realizaciju aktivnostina taj način ostvaruju potrebe građana a Opština izvršava svoje dužnosti. Program uređenja prostora opštine Danilovgrad za 2009. godinu i program rada JKZP Danilovgrada i drugih javnih ustanova biće osnov za realizaciju dobre prakse kao i kroz izradu odgovarajuće planske dokumentacije.

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu

Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti...)? (do 100 riječi)

S obzirom da je opština Danilovgrad i od visokog predstavnika komisije evropske zajednice isticana kao primjer dobre prakse u vezi biznisa bez barijera, zainteresovanim subjektima objašnjavali smo na koji način vršimo aktivnosti koje imaju predznak dobre prakse.

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

Dosadašnji primjer dobre prakse ukazuju na potrebu još veće racionalnosti i donošenjem boljih zakonskih rješenja koje mi sada vidimo kao značajnu prepreku efikasnoj realizaciji kao i nedostatak dovoljno sredstava za rješavanje aktuelnih problema.

OPŠTINA MOJKOVAC : ZDRAVA ŽIVOTNA SREDINA

- Naziv jedinice lokalne samouprave:

OPŠTINA MOJKOVAC – Služba zaštite i Komunalna policija

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

- Navedena služba je prvi put formirana sredinom 2006.godine. Broji tek 15 stalno zaposlenih (u koji broj spada i vatrogasna jedinica koja posluje u okviru Službe zaštite), dok je putem lokalnih projekata koji se realizuju u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje, angažovano još par desetina ljudi. Radi na poslovima spašavanja i zaštite imovine i lica od požara, eksplozija, havarija i drugih akcidentnih i vanrednih stanja; učestvuje u izradi planova zaštite i vrši poslove za sprovođenje plana zaštite; preduzima mjere za organizovanje zaštite od elementarnih nepogoda i drugih vanrednih okolnosti, utvrđuje i prati stanje erozivnih područja na teritoriji opštine i utvrđuje mjere zaštite; obavlja poslove koji se odnose na komunalni red, u oblasti: deponovanja otpada, snabdijevanje vodom, odvođenje otpadnih i atmosferskih voda, javne čistoće, javne rasvjete, održavanje pijaca, parkova, zelenih površina, sahranjivanja, buke, radnog vremena, vrši poslove inspekcijanskog nadzora I druge poslove predviđene zakonom.

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ **Unapređenje i zaštita životne sredine**
- ☐ Pružanje usluga

- Naziv primjera dobre prakse:

ZDRAVA ŽIVOTNA SREDINA

- Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Identifikacijom i sveobuhvatnim studioznim pristupom problemu, na pravi način smo sagledali ozbiljnost situacije i trajno se opredijelili na rješavanje problema zaštite i unaprijeđenja životne sredine. Saniranjem ključnih (ekoloških) problema na teritoriji opštine – Sanacijom Jalovišta bivšeg rudnika olova i cinka „Brskovo“, analizom i sanacijom terena oko objekata bivšeg rudnika i zaštitom prirodnih ljepota obala rijeke Tare (samim tim zaštitom imovine vlasnika duž obala rijeke), trajno će se riješiti problem rasta oboljelih od karcinoma respiratornih puteva zbog oslobađanja i udisanja teških metala, omogućiti uslovi za proizvodnju zdrave - organske hrane i privući strani kapital tj. investicije u opštinu.

- Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	Dragan Marković
Kontakt adresa:	Trg Ljubomira Bakoča bb
Telefon:	050/470-272
I-mejl:	administratormo@t-com.me

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine
Ime i prezime

Miladin Mitrović

MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/servise/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

Opština Mojkovac je zbog gašenja industrije krajem prošlog vijeka, od razvijene opštine, saspjela na spisak tek par opština čiji su parametri veoma alarmantni. Visoka nezaposlenost (koja je poslednjih par godina u padu), opadajuća infrastruktura i nedostatak sredstava za kapitalna ulaganja, u mnogo čemu su unazadile opštinu. Ne ulazeći u šire analize, moguće da je i nedostatak inicijative prethodnih decenija od strane lokalnih vlasti, bio jedan od razloga za nazadovanje. Zatečena veoma stara infrastruktura, komunalni problemi, nepostojanje konkretnih planova i projekata, usloveli su da se dosta vremena izgubi dok se obezbijede uslovi za normalno funkcionisanje

2. Opis problema koji primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

Mojkovac je jedna od opština koja je, kao poznati industrijski grad, doživjela bolnu tranziciju. Krahom industrije početkom devedesetih godina dvadesetog vijeka, postali su vidljivi ekološki problemi. Gotovo u centru grada, na preko 18ha zemlje, formirana deponija jalovine bivšeg rudnika olova i cinka je imala i funkciju otvorene septičke jame na samoj obali Tare, rijeke registrovane u baštini UNESCO. Država nije bila u mogućnosti da odradi plan i projekat zatvaranja postrojenja rudnika, tako da su jame, laboratorije i prosuta jalovina ostale nezaštićene i razasute svuda oko objekata koji su pripadali rudniku. Otpadne vode iz potkopa su direktno ugrožavale pritoke, a samim tim i rijeku Taru. Od nepredvidive i plahovite Tare, prijetila je stalna opasnost da dođe do probijanja brane jalovišta (što bi predstavljalo još jednu ekološku katastrofu). Nije se rijetko događalo da odnese u nepovrat dio posjeda koji se nalaze uz samu obalu.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

Prioritetni cilj je bio sanacija i eliminacija problema koji su direktno imali uticaj na zdravlje stanovništva (stalni rast broja oboljelih od karcinoma respiratornih organa), smanjenje šteta na posjedima duž obale Tare kao i uklanjanje barijera za domaće i strane investicije koja, zahvaljujući svom strateškom položaju (nadmorskoj visini, željeznici, magistralnom i regionalnom putu, rijeci Tari, planinama Bjelasici i Sinjajevini, nacionalnim parkovima „Durmitor“ i „Biogradska gora“ koji zaklapaju dio teritorije opštine Mojkovac) predstavljaju jednu od najatraktivnijih i privlačnijih.

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

Inicijativa za rješavanje problema potekla je (sumirajući statističke podatke objavljene od strane zdravstvene ustanove, broj zahtjeva za naknadu šteta, inicijative građana) od jedinice lokalne samouprave koja je, u saradnji sa domaćim i stranim renomiranim saradnicima na projektima (Vlada Crne Gore - Direkcija javnih radova, Češka vlada, Holandska vlada preko kancelarije UNDP za Crnu Goru, Građevinski fakultet iz Podgorice i dr.značajne institucije) studiozno i sveobuhvatno pristupila iznalaženju rješenja za probleme zaštite životne sredine prisutne u opštini Mojkovac. Kroz Strateški plan opštine Mojkovac, a uz nesebičnu pomoć partnera, razrađeni su koraci za pristupanje izrade i realizaciju ovih projekata. Korisnici dobre prakse su građani opštine Mojkovac, kojima je ovim projektima zaštićen život, zdravlje i imovina.

5. Realizacija dobre prakse

Opišite ukratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumijevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori...) i ako jeste, navedite njegov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička...). (do 400 riječi)

Aktivnosti prilikom sprovođenja dobre prakse su sledeće:

1. Sanacija i rekultivizacija jalovišta bivšeg rudnika olova i cinka, je započeta 2003. godine, i prva faza je već okončana puštanjem u probni rad jednog od prvih u Crnoj Gori, a ujedno i najsavremenijih postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda. Time je riješen problem otvorene septičke jame i (fazom soldifikacije koja je u toku) uklonjen je površinski sloj koji je zbog sadržaja teških metala predstavljao najveći problem po zdravlje građana; Partneri su bili Vlada Crne Gore, Holandska i Češka vlada. Vlada Crne Gore je preko Direkcije javnih radova pružala finansijsku, stručnu i tehničku pomoć, dok su Češka i Holandska vlada pružale finansijsku pomoć.

2. Lokalna uprava je u saradnji sa stranim partnerom (UNDP za Crnu Goru) angažovani su najeminentniji stručnjaci iz oblasti gologije, hidrologije i raudarstva na čelu sa g-dinom Bernardom Velsom i Vladimirom Simićem, urađena je analiza stanja zagađenosti na području bivšeg rudnika „Brskovo“. Na osnovu sugestija sadržanih u analizi, lokalna uprava je već preduzela aktivnosti (laboratorija je obezbijedena i onemogućen je pristup u pomenutu prostoriju, podnijeta inicijativa resornim ministarstvima da se ostaci prerađene rude deponuju na flotacijsko jalovište, preko medija je građanstvo informisano o rezultatima analize...).

3. završena je obaloutvrda Tare na kritičnim mjestima u Podbišću, Poljima i Slatini (nizvodno od gradskog jezgra), što je rezultiralo smanjenjem broja ugroženih površina privatne imovine prilikom povećanog vodostaja rijeke, pa samim tim i broja zahtjeva za naknadu štete, gotovo na minimum. U toku realizacije ovoga projekta, lokalna uprava nije imala partnera, već je iz svojih skromnih sredstava u prethodne tri godine, izdvojila oko 146.000€.

● Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Procese primjene dobre prakse, uglavnom, vodila je jedinica lokalne samouprave. Implementacija je trajala različito za pojedine projekte: sanacija i rekultivizacija jalovišta od 2003. godine i nalazi se u završnoj fazi čije se okončanje očekuje krajem 2010 godine; analiza stanja zagađenosti na području bivšeg rudnika „Brskovo“ je okončana, lokalna uprava je u skladu sa svojim nadležnostima i mogućnostima preduzela mjere koje su sugerisane analizom, a u okviru projekata prema EU fondovima, radimo na pronalaženju sredstava za troškove sanacije tog prostora; postupak izrade regulacije i obaloutvrde rijeke Tare je okončan, uz predviđene sitnije radove koji će se do kraja ove i u toku naredne godine realizovati (popravke, propusti...).

● Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl....)? (do 100 riječi)

U procesu pripreme i realizacije dobre prakse, putem medija i organizovanjem tribina i sastanaka informisali smo građane o istima. Na ovaj način pokušali smo da sarađujemo sa građanima na dobrobit cjelokupne zajednice. Na ovaj način smo pokušali da doprinesemo produbljivanju svijesti o važnosti postojanja učešća građana, kako bi se razvila i svijest o zajedničkoj zaslugi za postignute rezultate.

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Gotovo 100% stanovništva opštine Mojkovac je imalo koristi (i dugoročno će imati) od dobre prakse. Naime, smanjeni su rizici koji ugrožavaju zdravlje stanovnika, smanjena je opasnost po imovinu velikog broja građana.

Sistematični i studiozni pristup identifikaciji problema i iznalaženje načina za rješavanje problema kroz kvalitetne projekte i partnerstva, doprinijelo je da se suzbije i sama iniferentnost, nepovjerenje i nezadovoljstvo građana koji su se godinama „nosili“ sa navedenim problemima.

- Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

Postoji evidencija koja se ogleda u projektnoj dokumentaciji, analizama, popisima i predračunima, u okviru organa lokalne uprave.

- Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

Sanacija i rekultivacija jalovišta je promovisana kroz stalnu medijsku kampanju kako lokalne uprave tako i Vlade Crne Gore. Uz medije, kancelarija UNDP za Crnu Goru je organizovala i javnu tribinu u Centru za kulturu „Nenad Rakočević“ u Mojkovcu, kojom prilikom je građane obavijestila (okupljanjem svih relevantnih činilaca i stručnjaka) o načinu, troškovima i rokovima sanacije.

Ostala dva primjera dobre prakse lokalna uprava je promovisala u medijima.

Građani i druge opštine su, osim medijski, upoznate sa našom dobrom praksom i prilikom organizovanja okruglih stolova na sličnu temu, a čiji su organizatori domaće i međunarodne organizacije (npr. organizovanje radionice od strane USAID o alternativnim strategijama za tretman otpadnih voda u malim opštinama, koja je održana u Mojkovcu, a kojom prilikom smo predstavnike drugih opština upoznali sa postrojenjem koje posjeduje Mojkovac).

Ne posjedujemo podatak da neka jedinica lokalne samouprave primjenjuje naš primjer dobre prakse.

- Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

Nezaposlenost je umanjena angažovanjem ljudi sa evidencije Zavoda za zapošljavanje, u cilju realizacije projekata lokalnog karaktera, a koji su posredno i neposredno bili vezani za dobru praksu (npr. projekat „Obuka, edukacija i angažovanje novih izvršilaca u službi zaštite“, „Održavanje postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Mojkovcu“ i dr.).

Agresivnom politikom prema državnim institucijama i potencijalnim donatorima, uspjeli smo riješiti čitav niz problema od velikog značaja (obezbjeđivanjem sredstava u budžetu namijenjenih za infrastrukturu i rješavanje kom. problema u opštini Mojkovac, donacije od inostranih organizacija – Autrijsko – crnogorsko partnerstvo, UNDP za Crnu Goru, Češka vlada...).

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

Troškovi realizacije dobre prakse su pokriveni kako iz sopstvenog budžeta (troškovi izrade obaloutvrde iznosili su ukupno oko 146.000€) dok su osnovni troškovi u ostala dva projekta uglavnom bili donacije (Analiza procjene stanja zagađenosti na području bivšeg rudnika „Brskovo“ u Mojkovcu – UNDP za Crnu Goru), dok su Vlada Crne Gore, Holandska i Češka Vlada izdvojile u svojim budžetima iznos od oko 10 miliona za sanaciju i rekultivaciju jalovišta bivšeg rudnika „Brskovo“ u Mojkovcu (nemamo podatak koliko je od navedenog iznosa namijenjeno da se uloži u toku ove a koliko u toku naredne godine). Za primjenu dobre prakse bili su potrebni kadrovski resursi, kako iz opštine (Služba zaštite, inspekcije, projekti lokalnog karaktera koji su angažovali određeni broj sa evidencije Zavoda za zapošljavanje), tako i izvan opštine (izvođač radova i nadzorni organ odabrani u skladu sa zakonskom procedurom). Uštede su značajne, kako materijalne (smanjenje broja zahtjeva za naknadu štete zbog štete na posjedima) tako i nematerijalne (smanjenje zagađenosti vazduha što se direktno odražavalo na zdravlje stanovnika).

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...)? (do 100 riječi)

Na osnovu Prostorno urbanističkog plana opštine Mojkovac, čije je donošenje u završnoj fazi, jasno su definisani strateški pravci razvoja opštine Mojkovac koji se ogledaju u razvoju turizma i poljoprivrede. Sanacijom ovih „crnih ekoloških tačaka“ i obezbjeđivanjem imovine od erozija, omogućiće se uslovi za proizvodnju organske hrane, razvoj turizma (kako sportskog tako i rekreativnog), zahvaljujući izuzetno povoljnom položaju opštine Mojkovac i njenoj konfiguraciji terena.

To će se ogledati i odraziti, na održivost postojećih prirodnih resursa

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu

Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti...)? (do 100 riječi)

Opština Mojkovac je primjer kako mala opština, veoma skromnih kadrovskih i finansijskih mogućnosti, može da uradi mnogo toga na lokalnom nivou, kako bi se stvorili bolji uslovi za ekonomski rast i razvoj i zapošljavanje, bez čekanja da državne vlasti preuzmu inicijativu. Otvoreni smo za svaki vid komunikacije koji bi mogao doprinijeti da naš primjer bude koristan i drugim jedinicama lokalne samouprave.

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

Preporučujemo da se što više problema iste prirode vežu u jednu cjelinu i rješavaju istovremeno (naš primjer: započeta sanacija jalovišta, a istorodni materijal u nimalo zanemarivim količinama koji se nalazi oko postrojenja bivšeg rudnika, nije obuhvaćen projektom sanacije).dakle, zbog efikasnijeg i ekonomičnijeg rješavanja problema, koristiti postojeće angažovane kapacitete u cilju rješavanja više problema. Takođe, što više uključivati državne institucije prilikom sprovođenja dobrih praksi, kako se nebi istovremeno sanirali jedni a otvarali drugi problemi (naš primjer: u toku regulacije rijeke Tare izgradnjom obaloutvrda, od strane nadležnog državnog organa izdate su koncesije za eksploataciju šljunka koja je u znatnoj mjeri otežala rad mašinama angažovanim za izgradnju obaloutvrde, a istovremeno koncesionari nijesu vodili računa da ne ugroze već okončane radove).

OPŠTINA NIKŠIĆ : ZELENA AGENDA

- Naziv jedinice lokalne samouprave:

OPŠTINA NIKŠIĆ

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

● Služba za zaštitu životne sredine, osnovana je Odlukom Skupštine opštine Nikšić 1992. godine, kao jedinstveni organizacioni oblik organa lokalne uprave u Republici, koj se bavi pitanjima zaštite životne sredine, odnosno svoju djelatnost ostvaruje saglasno propisima kojima se uređuje organizacija, djelokrug poslova i način rada organa lokalne uprave, organizacija i službi u vršenju poslova iz nadležnosti Opštine. Poslovi se uglavnom odnose na praćenje, proučavanje i predlaganje mjera na planu zaštite i unapređenja životne sredine, prirode i prirodnih resursa, praćenje promjena kvaliteta životne sredine, sumiranje rezultata praćenja stanja kvaliteta vazduha, voda, zemljišta i biodiverziteta, donošenja Programa zaštite prirodnih vrijednosti na teritoriji opštine Nikšić itd.

Razlozi za osnivanje Službe bili su sadržani u potrebi adekvatne zaštite životne sredine u opštini Nikšić koju je karakterisao izuzetno snažan uticaj razvijene privredne infrastrukture i potrebe zaštite pojedinih prirodnih vrijednosti po čemu je inače prepoznatljivo područje Nikšića.

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ **Unapređenje i zaštita životne sredine**
- ☐ Pružanje usluga

- Naziv primjera dobre prakse:

ZELENA AGENDA

- Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Zelena Agenda je metoda pravljenja i sprovođenja razvojnih strategija i planova sa aktivnim učešćem različitih sektora iz zajednica u kojima se proces obavlja. Proces Zelene Agende je otvoren za sve one koji su zainteresovani da učestvuju bez obzira da li su oni priznati stručnjaci ili ne. Zelena Agenda rezultat je rada više od dvadeset predstavnika građana, lokalne samouprave, NVO-a i biznis sektora.

Uloženo je dosta truda i znanja na prikupljanju podataka i dokumenata, vršenju analiza, donošenju zaključaka i utvrđivanju predloga rješenja za otklanjanje određenih problema zaštite životne sredine.

Proces započinje sa identifikacijom lokalnih vrijednosti, a ne problema.

Zelena Agenda je proces usmjeren na konkretne aktivnosti sa vidljivim dugoročnim rezultatima.

- Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	Mirković Vera- načelnik Službe za zaštitu životne sredine opštine Nikšić
Kontakt adresa:	Njegoševa 18
Telefon:	040-245-710 069-386-083
I-mejl:	eko_opstinank@t-com.me

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine

Ime i prezime

Nebojša Radojičić

MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/servise/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

- nefunkcionisanje sisteme za prečišćavanje otpadnih voda;
- nepostojanje sanitarne deponije za odlaganje čvrstog otpada;
- neadekvatno odlaganje medicinskog i drugog opasnog otpada;
- problem industrijskog otpada;
- neuređena riječna korita;
- zagađenje vazduha iz Željezare zbog nepostojanja otprašivača za prečišćavanje, kao i iz drugih izvora;
- nedostatak nadležnosti (nepostojanje inspekcijskog nadzora na lokalnom nivou);
- mali udio područja stavljenih pod zaštitu u odnosu na ukupnu površinu opštine kao i nedovoljna ulaganja u zaštitu prirode;
- nizak nivo ekološke svijesti;
- Dokumenta u kojima su identifikovani navedeni problemi su:
- LEAP opštine Nikšić 2007.god., Informacije o stanju životne sredine u Crnoj Gori koje priprema Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine, Informacija o stanju životne sredine opštine Nikšić, koju obrađuje Služba za zaštitu životne sredine, izvještaji o radu, programi rada...

2. Opis problema koji primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

S obzirom da Zelena Agenda polazi od vrijednosti a ne problema identifikovane su četiri vrijednosti naše opštine: prirodna bogatstva i resursi, kulturno-istorijski spomenici, ekološki i turistički lokaliteti i ljudski potencijali. Na osnovu ovih vrijednosti formirane su četiri radne grupe koju su definisale lokalnu strategiju održivog razvoja i odradile konkretne aktivnosti i projekte usmjerene na unaprijeđenje kvaliteta života. Proces je bio otvoren za sve i shodno tome njegovi rezultati su dio lokalnog stanovništva pa možemo reći da je ciljna grupa Agende kompletno stanovništvo opštine Nikšić a i šire.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

Zelena Agenda ima za cilj da se oko konkretnih vrijednosti uključe svi počev od stručnjaka, preko nadležnih službi, do lokalnog stanovništva i svakog zainteresovanog pojedinca kako bi zajedničkim snagama doprinijeli zaštiti i unapređenju životne sredine.

Prvi cilj Zelene Agende za opštinu Nikšić jeste zaštita i valorizacija odabranih vrijednosti. Time se željelo doprinijeti povećanju ekološke svijesti svih građana, rješavanju ekoloških problema u gradu, kao i povećanju turističke ponude grada.

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

Agencija za lokalnu demokratiju, uz podršku Milieukontakt-a i u saradnji sa građanima Nikšića, sprovela je projekat Zelena Agenda. Projekat je finansijski podržalo Ministarstvo spoljnih poslova Holandije kroz Regionalni program za zaštitu životne sredine zapadnod Balkana.

Korake za sprovođenje dobre prakse razradile su radne grupe koje su bile sastavljene od relevantnih predstavnika lokalne samouprave, NVO-a, republičkih organa i lokalnog stanovništva. Njihova uloga je bila ključna u realizaciji Zelene Agende. Korisnici dobre prakse su svi građani Nikšića, a indirektno i Crne Gore.

5. Realizacija dobre prakse

Opišite ukratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumijevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori...) i ako jeste, navedite njegov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička...). (do 400 riječi)

U okviru projekta Zelena agenda realizovane su sledeće aktivnosti: postavljanje informacionih tabli u „Zabranu kralja Nikole“, sadjenje drveća u dvorištu OŠ „Dušan Bojović“, čišćenje rijeke Bistrice, postavljanje informacione table i klupi kod „Carevog mosta“, pravljenje i dijeljenje brošura o odabranim vrijednostima, edukativne radionice, medijska kampanja. Sve aktivnosti je vodila Agencija za lokalnu demokratiju zajedno sa članovima radnih grupa, građanima, predstavnicima lokalne samouprave i biznis sektora. Ove aktivnosti su zahtijevale duži vremenski period jer je Zelena agenda proces. Naša jedinica lokalne samouprave je imala sledeće partnere: NVO „Agencija za lokalnu demokratiju“, holandska organizacija Milieukontakt International koja pruža finansijsku, tehničku i stručnu pomoć kao i Ministarstvo spoljnih poslova Holandije koje daje finansijsku podršku.

● Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Proces primjene dobre prakse vodio je partner: NVO Agencija za lokalnu demokratiju u saradnji sa građanima, lokalnom samoupravom, biznis sektorom i organizacijama civilnog društva. Sa primjenom dobre prakse se započelo krajem 2007 god. i taj proces još uvijek nije završen jer se trenutno radi na strateškom dokumentu. Radne grupe su skoro završile realizaciju svojih pilot projekata. A da bi se dovršio dokument još je potrebno 3-4 mjeseca. Nikakvih većih problema nije bilo tokom primjene dobre prakse.

● Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl....)? (do 100 riječi)

U procesu pripreme i realizacije LEAP-a građani su se mogli uključiti i informisati na različite načine putem ankete, sastanaka, foruma građana, brošura, veb-sajt opštine, e-mejl Službe za zaštitu životne sredine i Službe menadžera.

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Zelena agenda polazi od vrijednosti a ne od problema. Naša dobra praksa je rezultirala postavljanjem informacionih tabli na mjestima gdje ih nije bilo, sadnjem drveća, čišćenjem rijeke, pravljenjem brošura, održavanjem edukativnih radionica itd. Korisnici usluga su najvećim dijelom građani jer je Zelena agenda građanska inicijativa. Građani su zahvaljujući ovom projektu mnogo informisaniji jer su dobili brošure i informacione table na određenim mjestima, učestvovali su u akciji sadnja drveća kao i čišćenja rijeke. 50% stanovništva opštine Nikšić je imalo koristi od dobre prakse.

● Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

Postoji zvanična evidencija. Svaka tri mjeseca se pišu narativni i finansijski izvještaji i održava se web sajt. Evidenciju vodi koordinator projekta Zelena agenda za opštinu Nikšić, a web sajt održava NVO „Ozon“.

- Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

Dobra praksa je promovisana na više načina: putem medijske kampanje, tribina, radionica, konferencija, treninga. Građani su upoznati sa dobrom praksom i u većoj mjeri su zadovoljni. I druge opštine su upoznate sa našom dobrom praksom jer se Zelena agenda još sprovodi u dvije crnogorske opštine: Ulcinju i Mojkovcu.

- Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

Glavni problemi opštine Nikšić ne mogu biti u potpunosti riješeni projektom Zelena agenda ali se malo uticalo na svijest građana tako što su učestvovali u akciji čišćenja rijeke, sadnja drveća i sl. Takođe su građani zahvaljujući Zelenoj agendi informisani jer su dobili razne brošure i učestvovali u radionicama.

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

Korišćen je budžet donatora. Za primjenu dobre prakse su bili potrebni resursi izvan opštine: računari, kancelarije i sale za sastanke, tehnička oprema kao i kadrovski resursi.

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...)? (do 100 riječi)

Nastaviće se sa realizacijom Zelene agende, izvori finansiranja biće i dalje holandska organizacija Milieukontakt International. Strateški dokument će biti jedan od primjera dobre prakse jer će on obuhvatiti sve što je do sad rađeno u okviru projekta.

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu
 Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti...)? (do 100 riječi)

Glavni preduslov je dobra saradnja sa NVO sektorom i građanima. Ostalim jedinicama lokalne samouprave možemo pružiti: posjete, obuke, materijale (brošure i sl.), stručnu pomoć, savjete.

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

Malo je teško animirati građane, treba ih dobro zainteresovati i motivisati da bi sarađivali. Članovi radnih grupa nijesu imali dovoljno iskustva u pisanju projekata pa im je trebala dodatna pomoć.

OPŠTINA NIKŠIĆ :
ARBORETUM VOJA KOVAČEVIĆA NA GRAHOVU

- Naziv jedinice lokalne samouprave:

OPŠTINA NIKŠIĆ

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

- Služba za zaštitu životne sredine, osnovana je Odlukom Skupštine opštine Nikšić 1992. godine, kao jedinstveni organizacioni oblik organa lokalne uprave u Republici, koji se bavi pitanjima zaštite životne sredine, odnosno svoju djelatnost ostvaruje saglasno propisima kojima se uređuje organizacija, djelokrug poslova i način rada organa lokalne uprave, organizacija i službi u vršenju poslova iz nadležnosti Opštine. Poslovi se uglavnom odnose na praćenje, proučavanje i predlaganje mjera na planu zaštite i unapređenja životne sredine, prirode i prirodnih resursa, praćenje promjena kvaliteta životne sredine, sumiranje rezultata praćenja stanja kvaliteta vazduha, voda, zemljišta i biodiverziteta, donošenja Programa zaštite prirodnih vrijednosti na teritoriji opštine Nikšić itd.

Razlozi za osnivanje Službe bili su sadržani u potrebi adekvatne zaštite životne sredine u opštini Nikšić koju je karakterisao izuzetno snažan uticaj razvijene privredne infrastrukture i potrebe zaštite pojedinih prirodnih vrijednosti po čemu je inače prepoznatljivo područje Nikšića.

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ **Unapređenje i zaštita životne sredine**
- ☐ Pružanje usluga

- Naziv primjera dobre prakse:

ARBORETUM VOJA KOVAČEVIĆA NA GRAHOVU

- Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Arboretum (botanička bašta) porodice Kovačević na Grahovu (lokalitet Čeline na nadm.visini 690m TK 25,list Grahovo 147-3-2) je prvi zaštićeni prirodni objekat na teritoriji opštine Nikšić. Ova botanička bašta je upisana u Centralni registar zaštićenih objekata prirode za RCG (Rješenje Republičkog zavoda za zaštitu prirode br. 01- 574 od 22. 05. 2000. god.) dana 12. 06. 2000. god. i ima status spomenika prirode.

Arboretum je podigao pokojni general Vojo Kovačević na svom imanju oko kuće, na površini od 9940 m².Donoseći biljke sa svih kontinenata, pokušavao je da ih održi u uslovima umjereno- kontinentalne klime na nadmorskoj visini od oko 750 m. Ova botanička bašta predstavlja jedinstvenu hortikulturnu cjelinu sa oko 127 autohtonih i alohtonih vrsta drveća, žbunja i povijuša (uključujući i njihove niže sistematske

kategorije) specifičnih fitogeografskih, taksonomskih i ekoloških osobina. Prostorno i kompozicijski sastoji se iz tri cjeline: alpinetuma, dvorišta i parkovskog dijela.

Vegetacijski potencijal čine biljne vrste kontinentalnog i mediteranskog florističkog sastava. Navešćemo samo neke od karakterističnih vrsta i varijeteta, koje su se u postojećim bioekološkim uslovima odlično aklimatizovale, kao što su: vajmutov bo, himalajski borovac, alepski bor, španska jela, grčka jela, bodljikava smrča, pančičeva omorika, američka tuja, kalifornijska sekvoja, tulipnovac, američki crveni hrast, česmina, persijska parocija, japanska kerija, lovor višnja, jorgovan, biserak, lemprika, glicinia, tekoma, žuti jasmin i mnoge druge.

U parkovskoj cjelini dominiraju prekrasni primjerci drveća čija odrasla stabla izuzetnih dimenzija i raznovrsnih habitusa, sa krošnjama koje sa spuštaju do zemlje i tamnim vertikalama, ostavljaju nezaboravan utisak na posjetioce.

Na inicijativu Službe za zaštitu životne sredine, Skupština opštine Nikšić je na sjednici održanoj 31. 03. 2003. god. donijela Odluku o formiranju Odbora za zaštitu Arboretuma u Grahovu kao spomenika prirode. Odbor, koji čine predsjednik i četiri člana, stara se o zaštićenom objektu prirode na način što mu se povjeravaju sledeći poslovi:

- stara se o obezbjeđenju uslova uređenja i namjenskog korišćenja zaštićenog objekta,
- stara se o ostvarivanju svih vidova zaštite zaštićenog objekta,
- stara se o razvoju zaštićenog objekta

Danom Arboretuma proglašen je 20. septembar, koji je ujedno i Dan Ekološke države Crne Gore.

- Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	Mirković Vera- načelnik Službe za zaštitu životne sredine opštine Nikšić
Kontakt adresa:	Njegoševa 18
Telefon:	040/245-710
I-mejl:	eko_opstinank@t-com.me mirkovicvera@yahoo.com

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine

Ime i prezime

Nebojša Radojičić

MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/servise/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

- nefunkcionisanje sisteme za prečišćavanje otpadnih voda;
- nepostojanje sanitarne deponije za odlaganje čvrstog otpada;
- neadekvatno odlaganje medicinskog i drugog opasnog otpada;
- problem industrijskog otpada;
- neuređena riječna korita;
- zagađenje vazduha iz Željezare zbog nepostojanja otprašivača za prečišćavanje, kao i iz drugih izvora;
- nedostatak nadležnosti (nepostojanje inspekcijskog nadzora na lokalnom nivou);
- mali udio područja stavljenih pod zaštitu u odnosu na ukupnu površinu opštine kao i nedovoljna ulaganja u zaštitu prirode;
- nizak nivo ekološke svijesti;
- Dokumenta u kojima su identifikovani navedeni problemi su:
- LEAP opštine Nikšić 2007.god., Informacije o stanju životne sredine u Crnoj Gori koje priprema Ministarstvo uređenja prostora i zaštite životne sredine, Informacija o stanju životne sredine opštine Nikšić, koju obrađuje Služba za zaštitu životne sredine, izvještaji o radu, programi rada...

2. Opis problema koji primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

Preporuke UN i EU koje su navedene i u Nacionalnoj strategiji održivog razvoja Crne Gore predviđaju da najmanje 7% od ukupne površine države treba da se stavi pod određeni vid zaštite. Do sada su u opštini Nikšić zaštićena dva objekta prirode ukupne površine oko 128ha što je zanemarljivo u odnosu na površinu opštine od 2065km² koja je bogata sa izuzetnim prirodnim vrijednostima (hidrološkim, hidrogeografskim, biodiverzitetnim, geo-morfološkim, arheološkim i dr.)

Problem je, prije svega, i u ograničenim finansijskim sredstvima neophodnih za istraživanja koja su preduslov da bi se neko područje prirode proglasilo zaštićenim.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

Ovaj objekat pored visoke estetske vrijednosti, ima i kulturnu, naučnu, turističku i edukativnu funkciju jer predstavlja reprezentativnu zbirku raznovrsnih autohtonih,

alohtonih i egzotičnih drvenastih biljaka.

Primjerom dobre prakse želimo da ovaj objekat poprими i kulturni značaj, kao stjecište ne samo naučnih radnika, studenata i učenika, već i brojnih ljubitelja flore kao i turista. Posebno će biti značajna njegova uloga u obogaćivanju turističke ponude Nikšića.

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće ...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

Služba za zaštitu životne sredine je u saradnji sa grupom građana-prijatelja porodice Kovačević pokrenula inicijativu za zaštitu ovog objekta prirode, takođe je učestvovala u izradi Dosije zaštićenog područja u saradnji sa Republičkim zavodom za zaštitu prirode Crne Gore.

U svom Programu rada, Služba za zaštitu životne sredine je dala predlog za zaštitu ovog objekta prirode koji je na sjednici SO usvojen.

Za ovu inicijativu smo se odlučili jer Arboretum na Grahovu svojom posebnosti, naučnom i kulturnom vrijednošću zaslužuje posebnu pažnju i režim zaštite. Stvaran skoro 40 godina, danas je predmetni botanički lokalitet ne samo jedan od najreprezentativnijih objekata vrtne arhitekture, već i jedinstvena «živa zbirka» drveća i grmlja i jedini arboretum u Crnoj Gori.

Korisnici ove dobre prakse su svi građani Crne Gore i šire gledajući sa aspekta njegove turističke, edukativne i drugih oblika valorizacije.

5. Realizacija dobre prakse

Opišite ukratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumijevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori. ..) i ako jeste, navedite njegov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička ...). (do 400 riječi)

Nakon što je Služba za zaštitu životne sredine pokrenula inicijativu za zaštitu ovog objekta prirode, u saradnji sa Republičkim zavodom za zaštitu prirode urađen je Dosije zaštićenog područja, na osnovu kojeg je botanička bašta upisana u Centralni registar zaštićenih objekata prirode za RCG (Rješenje Republičkog zavoda za zaštitu prirode br. 01- 574 od 22. 05. 2000. god.) dana 12. 06. 2000. god. i ima status spomenika prirode kojim sa ustanovljava II stepen zaštite.

SO Nikšić je na inicijativu Službe za zaštitu životne sredine formirala Odbor za zaštitu Arboretuma kao posebno tijelo koje se stara o održavanju Arboretuma, koji sarađuje sa radnim tijelom SO i sa organima državne uprave, ustanovama i drugim institucijama na nivou Republike i sa njima organizuje razmatranje pojedinih pitanja iz svog djelokruga. Predsjednik i članovi Odbora su iz reda naučnih krugova, i to: predsjednik-mr Ante Sterniša i članovi mr Rajko Tripić-Republički zavod za zaštitu prirode, mr Gojko Nikolić-Filozofski fakultet Nikšić, Vera Mirković-Služba za zaštitu životne sredine opštine Nikšić i g-din Goran Kovačević-vlasnik Arboretuma.

Služba za zaštitu životne sredine je imala stručnog partnera - Republički zavod za zaštitu prirode, a sve aktivnosti je finansirala opština Nikšić.

- Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Proces primjene dobre prakse je vodila Služba za zaštitu životne sredine. Od inicijative do donošenja Rješenja o zaštiti Arboretuma proteklo je oko 16 mjeseci. Praksa je primijenjena u potpunosti, s tim što je karakter objekta takav da se shodno poslovima stalno vrši dopunjavanje inventarne knjige zaštićenog područja i ulaganje u zaštićeni objekat.

Što se tiče problema na koje smo nailazili, uglavnom su se odnosili na neke probleme tehničke prirode koje smo uspješno prevazilazili kao i na objektivne probleme finansijske prirode.

- Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl....)? (do 100 riječi)

U procesu pripreme i realizacije zaštite Arboretuma građani su se mogli uključiti i informisati na različite načine putem tribina, brošura, edukativnih emisija na lokalnoj i državnoj televiziji, putem školskih ekskurzija i dr.

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Zaštitom Arboretuma kao spomenika prirode dao se doprinos sveukupim naporima da se poveća procenat područja stavljenih pod zaštitu u odnosu na ukupnu površinu opštine kao

i podrška ekološkoj orijentaciji koju naša država promovira.

Dobra praksa nije imala uticaj na organizaciju lokalne uprave.

Arboretum porodice Kovačević je izuzetan primjer botaničkog vrta pretežno drvenaste flore u regionu koji posjećuje najviše školska populacija sa svojim nastavnicima, kao i studentske grupe za koje ima najveći značaj u smislu edukacije kao i upoznavanja univerzalnih i reprezentativnih vrijednosti koje ova bašta nosi. Izvršena je determinacija većine biljnih vrsta i obilježene su postavljanjem informativno-edukativnih tabli. Takođe, Arboretum se nalazi u turističkoj ponudi Nikšića, tako da se turisti sve više interesuju za ovu jedinstvenu baštu. Na prilaznim putevima ka Arboretumu postavljeni su putokazi.

- Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

Evidencija o rezultatima dobre prakse postoji i veoma je precizna, a vodi je Služba za zaštitu životne sredine i Odbor za zaštitu Arboretuma.

Postojeća evidencija kao i poboljšanje kvaliteta novih sadržaja ovog objekta se ogleda u dopunjavanju dosijea zaštićenog područja koji osim opštih podataka sadrži:

podatke o životnoj sredini, aktivnostima i uticajima, karte mape i grafičke priloge, fotodokumentaciju kao i spisak biljnih vrsta.

- Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

Arboretum je u medijima često promovisan, u različitim edukativnim i ekološkim emisijama, časopisima za popularizaciju ekologije, tribinama, sajmovima, turističkim ponudama, tako da su građani dobro upoznati i jako zadovoljni sa našom dobrom praksom. U cilju obilježavanja važnih ekoloških datuma, za školsku populaciju održavaju se časovi u prirodi.

Sa primjerom dobre prakse upoznate su mnoge opštine, a naročito Herceg Novi, Tivat, Kotor, Podgorica. Opština Tivat je bila zainteresovana da ovaj primjer dobre prakse primjeni u svojoj opštini i njihovi predstavnici su prisustvovali poslednjoj sjednici Odbora u maju 2009. godine.

- Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

Primjer dobre prakse utiče na poboljšanje ekološke svijesti, edukacije iz ove oblasti, a ima i izuzetan naučni značaj zbog prisustva alohtonih biljnih vrsta.

- povećan procenat područja stavljenih pod zaštitu u odnosu na ukupnu površinu opštine

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

Troškovi realizacije dobre prakse se planiraju na godišnjem nivou u okviru budžeta opštine i iznose oko 7000€ u prosjeku, dok je opština u mogućnosti da obezbijedi samo oko 1500-2000€ godišnje, mada postoje i nepredviđeni troškovi (elementarne nepogode, bolesti biljaka, suša i dr.). Sastanci Odbora Arboretuma se održavaju 2 puta godišnje i na njima se utvrđuje Izvještaj rada za prethodnu godinu i Program rada za tekuću godinu kao i detaljna finansijska konstrukcija. Naglašavamo da predsjednik i članovi Odbora rade bez ikakve nadoknade.

Za primjenu dobre prakse korišćeni su postojeći resursi i oprema kojima raspolaže Služba. Zbog karaktera objekta nije došlo do uštede u opštinskom budžetu, a pozitivni uticaji su dugoročni.

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...)? (do 100 riječi)

Primjena dobre prakse će biti nastavljena u budućnosti, a finansiranje će biti na budžetu opštine Nikšić. Održavanjem i unapređenjem ovog objekta prirode –obogaćivanjem sa novim sadržajima, Arboretum će biti i jeste pozitivan estetski, naučni, edukativni primjer dobre prakse.

U okviru postojećih programskih sadržaja predviđeni su jasni mehanizmi i dinamika sprovođenja primjera dobre prakse i u budućem periodu.

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu

Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti...)? (do 100 riječi)

Što se organizacije tiče, postojanje stručne službe koja se bavi pitanjima zaštite životne sredine je neophodan preduslov za primjenjivanje naše dobre prakse. Služba za zaštitu životne sredine, osnovana je Odlukom Skupštine opštine Nikšić 1992. godine, kao jedinstveni organizacioni oblik organa lokalne uprave u Republici, koji se bavi pitanjima zaštite životne sredine.

Drugim jedinicama lokalne uprave možemo ponuditi stručnu pomoć zahvaljujući dugogodišnjem iskustvu na poslovima zaštite životne sredine, kontakte sa ustanovama, NVO, stručnim licima koji se bave zaštitom životne sredine, savjete, prospekte zaštićenih objekata isl.

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

Pri ponovnom sprovođenju ove dobre prakse, što se tiče organizacionog dijela- ne bismo ništa dodavali, dok su glavne prepreke bile finansijske prirode na koje objektivno nijesmo mogli uticati.

OPŠTINA PLAV : ZAŠTITA ZEMLJIŠTA, ZASNIVANJEM “EKO” VOĆNJAKA JABUKE

- Naziv jedinice lokalne samouprave:

OPŠTINA PLAV

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

- Opština Plav zahvata prostor od 486 km², sa modifikovanom vlažnijom subalpskom klimom, sa središnjom godišnjom temperaturom 7,6°C. Poljoprivredno zemljište zahvata prostor od 24.655 ha i čini 51% teritorije Opštine. Od toga 8.143 ha je obradivog poljoprivrednog zemljišta. (1.985 ha oranice, 612 ha voćnjaci i 16.589 ha pašnjaka). Na području Opštine stalno živi 13.805 stanovnika

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ **Unapređenje i zaštita životne sredine**
- ☐ Pružanje usluga

- Naziv primjera dobre prakse:

ZAŠTITA ZEMLJIŠTA, ZASNIVANJEM “EKO” VOĆNJAKA JABUKE

- Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Zasnivanjem “Eko” voćnjaka jabuka ima za cilj:

- da se “Eko” voćnjacima zaštititi zemljište od hemiske zaštite kojim se štite jabuke savremenog sortimenta,
- da se putem “Eko” voćnjaka – pospješi proizvodnja zdrave hrane, kao i deficit jabuke na našem prostoru.

- Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	Radončić Šaćir – načelnik za privredu i razvoj
Kontakt adresa:	Ul. čaršijska bb 94325 Plav
Telefon:	069-301-458
I-mejl:	

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine
Ime i prezime

Skender Šarkinović

MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/servise/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

Jedan od problema Opštine Plav je što na njenoj teritoriji ne postoji ni jedan registrovani proizvođač jabučastog voća. uz posjedovanje većih površina nezagadjenog zemljišta, koje zadovoljava zasnivanje "Eko" voćnjaka i time zadržao bonitet zemljišta na postojeći nivo.

2. Opis problema koji primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

Usled zastarelosti starih voćnjaka autohtonog voća u Opštini Plav, a nezasnivanjem novih, oko 95% jabučastog voća uvozi se sa strane. Uvezena jabuka je minimalno 15 puta štićena hemiskim preparatima. Ovom ekološki nezdravom hranom pogodjeno je cjelokupno stanovništvo.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

Ciljevi dobre prakse su višestruki:

- zaštita zemljišta zasnivanjem "Eko" voćnjaka,
- proizvodnja ekološki zdrave hrane,
- podizanje standarda poljoprivrednim proizvođačima,
- samnjiti uvoz ekološki neispravnog voća

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće ...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

Inicijativu o pripremi dobre prakse pokrenula je jedinica lokalne samouprave. Plan je razradila lokalna samouprava, preko poljoprivredne savjetodavne službe u okviru akcionog plana. Odluka za ovakvu inicijativu je zaštita kvaliteta zemljišta uz podsticaj proizvođača jabuke sa poluintenzivnim uzgojom. Korisnici su uglavnom poljoprivrednici, a mogu biti i preduzetnici.

5. Realizacija dobre prakse

Opišite ukratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumijevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori. ...) i ako jeste, navedite njegov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička ...). (do 400 riječi)

Do sada realizovane aktivnosti svode se na nabavci plemki jabuke koje ne traže hemisku zaštitu ("Florina", Golden Oranz", Reglindis" Mojraw"...) i domaće autohotone jabuke, radi zaštite našeg genetskog potencijala, ne tražezaštitu i kvalitetne su (Djumbirka i Medicinka". - U fazi nabavke podloge MM.106 (polu intenz. zas.) je otvorenog tipa. Aktivnog trenutno nema partnera i realizuje se u sopstvenoj režiji.

- Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Proces primjene dobre prakse vodi jedinica lokalne samouprave. Odabirom sadnog materijala i soritmenta, akcija je započeta aprilom ove godine. Njena implementacija je otvorenog tipa. praksa još uvijek traje. primjena traje dok ima zainteresovanih. Trenutnih problema nema.

- Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl....)? (do 100 riječi)

Informisanost građana za realizaciju dobre prakse, vršena je javnih oglaom i web- sajtom Opštine.

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Na ovaj primjer dobre prakse, zainteresovanost građana zadovoljava, a glavni efekat očekujem o sredim jeseni, kao pravog vremena zasnivanja "Eko" zasada. Korisnici ovih usluga su mahom poljoprivredni proizvođači.

- Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

Evidencije još nema. Akcija je u početnoj fazi.

- Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

Dobra praksa promovisana je skupovima a u programu je još nekoliko javnih tribina o bližem upoznavanju gradjanstva. Druge opštine još nijesu upoznate o našoj praksi.

- Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

Glavni problemi naše Opštine, ovom dobrom praksom, biće dugoročno riješeni.

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

Izvori finansiranja su za sad, opštinski budžet, a kadrovske resursi su unutar opštine. Prije svih, stručno osposobljena savjerodavna poljoprivredna sluba. troškovi realizacije nisu u potpunosti svedeni, a načinom njenog sprovođenja biće svedena na najmanju mjeru. Opština učestvuje sa 70% sredstava, a fizička lica sa 30%.

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...)? (do 100 riječi)

Primjena dobre prakse biće nastavljena, otvorenog je tipa i trajat će sve dok lokalna samouprave bude imala sredstava za njenu implementaciju izvori finansiranja.

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu
 Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti...)? (do 100 riječi)

Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave satojla bi se u posebnom posjetama našim oglednim parcelama obukomna terenu, i stručnom pomoći sa detaljnim upoznavanjem problematike.

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

Sa dosadašnjim dostignućem primjera dobre prakse nemamo prepreka, a u daljoj implementaciji kao preporuka je proširenje sadnog materijala genetski otpornog na bolesti i štetočine.

OPŠTINA PLUŽINE : MODERNIZACIJA I ASFALTIRANJE LOKALNIH PUTEVA U OPŠTINI I IZGRADNJA NOVIH NEKATEGORISANIH PUTEVA

- Naziv jedinice lokalne samouprave:
OPŠTINA PLUŽINE

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

- Plužine se nalaze na sjeverozapadu Crne Gore, na putu od Nikšića prema Saajevo, neposredno uz bosansku granicu. Plužine pokrivaju područje od 854 km², podijeljenih u 6 mjesnih zajednica koje obuhvataju 60 sela i zaseoka. Po posljednjem popisu ukupan broj stanovnika u opštini Plužine iznosi 4270, od čega na urbanom dijelu živi 1494 (35%), dok je 2776 nastanjeno u ruralnom području. Tradicionalno zanimanje stanovništva ovoga kraja je stočarstvo i zemljoradnja, uglavnom u okviru domaćinstava. Dugu tradiciju ima i šumarstvo i primarna obrada drveta. U opštini Plužine posluju privredna preduzeća: HE „Piva“, Fabrika elektroda Plužine, Pilana Brezna, AD „Bajo Pivljanin“ Poljoprivređa, Javno stambeno komunalno preduzeće i privatna preduzeća. Osim HE „Piva“ ostala privredni subjekti posluju sa izraženim problemima.

Povezanost Opštine sa ostalim područjima oslanja se na drumski saobraćaj, te kvalitet, funkcionisanje i razvijenost mreže puteva u velikoj mjeri diktiraju razvoj opštine u cjelini. Kompletna putna infrastruktura zahtijeva značajniju intervenciju i veća ulaganja u cilju bolje inkorporiranosti u međunarodnu i državnu putnu mrežu. Lokalni putevi (oko 300 km) koji povezuju Plužine sa ostalim djelovima opštine su 1/3 asfaltirani i različitog su kvaliteta i efikasnosti.

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ **Unapređenje i zaštita životne sredine**
- ☐ Pružanje usluga

- Naziv primjera dobre prakse:

MODERNIZACIJA I ASFALTIRANJE LOKALNIH PUTEVA U OPŠTINI I IZGRADNJA NOVIH NEKATEGORISANIH PUTEVA

- Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Lokalna uprava opštine Plužine je u 2009. godini realizovala projekat modernizacije i asfaltiranja 21 km lokalnih puteva, te izgradnje novih nekategorisanih puteva 15km. Imajući u vidu starosnu i radnu strukturu stanovništva na ovom prostoru, izgradnjom lokalnih puteva su stvoreni bolji uslovi za život, rad i privređivanje stanovništva na seoskom području, a u skladu sa strateškim opredjeljenjem da je neophodno stvarati uslove za razvoj poljoprivrede i turizma. Izgradnjom putne infrastrukture selo se „približava“ gradskoj zoni, a naročito u zimskom periodu zbog lakšeg održavanje ovih puteva u funkciji.

- Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	Predsjednik opštine Plužine
Kontakt adresa:	Mijuško Bajagić, opština Plužine, Plužine
Telefon:	069 078 125, 040/271 103
I-mejl:	opstinapluzine@t-com.me

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine
Ime i prezime

Mijuško Bajagić

MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/servise/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

U Opštini privredni subjekti posluju na granici održivosti sa neizvjesnim statusom. Pored ostalog nerazvijenost opštine uslovljava stalni trend raseljavanja stanovništva, što uzrokuje i nepovoljnu starosnu strukturu stanovništva (preko 55 godina). Zbog toga jedan broj neophodne radne snage dolazi iz drugih gradova. Stanovništvo je bazirano na bavljenje poljoprivredom i stočarstvom, ali u sve većoj mjeri opada interesovanje i za ovu vrstu privređivanja. Jedan od uzroka je i nepovljna privatizacija preduzeća koje je bilo okosnica razvoja ove djelatnosti AD „Bao Pivljanin“ Poljoprivreda i smanjenje proizvodnje na minimum. Neispunjenje obaveza EPCG prema Opštini po osnovu potapanja zemljišta u izgradnji infrastrukturnih objekata je poseban problem.

2. Opis problema koji primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

Izraziti problem raseljavanja stanovništva je nastao potapanjem teritorije hidroakumulacijom, dugom 42 km, i izmještanjem gradskog jezgra, „odvajanjem“ sela na još veću udaljenost od urbanog centra. Na čitavoj dužini hidroakumulacije Pivskog jezera, postoje dva mosta, nedovoljna za normalnu saobraćajnu komunikaciju, tako da su stanovnici pojedinih sela „udaljeniji“ od gradskog jezgra i po nekoliko puta. Na ovaj način bila je neophodna izgradnja više dionica lokalnih puteva. Na osnovu Sporazuma o rješenju imovinskih odnosa između EPCG i opštine Plužine, izgradnja lokalnih puteva je bila stalna obaveza korisnika izgradnje hidroakumulacije, koju EPCG nije ispunila na dogovoren način.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

Povezanost Opštine sa ostalim područjima oslanja se na drumski saobraćaj, te kvalitet, funkcionisanje i razvijenost mreže puteva u velikoj mjeri diktiraju razvoj opštine u cjelini. Kompletna putna infrastruktura zahtijeva značajniju intervenciju i veća ulaganja u cilju bolje inkorporiranosti u međunarodnu i državnu putnu mrežu. Lokalni putevi (oko 300 km) koji povezuju Plužine sa ostalim djelovima opštine su 1/3 asfaltirani i različitog su kvaliteta i efikasnosti.

Strateške grane razvoja opštine Plužine su turizam i poljoprivreda. Osnovni cilj je zadržavanje stanovništva na području Opštine, naročito na seoskom području. Asfaltiranjem lokalnih puteva poboljšani su uslovi života stanovništva na seoskom području i otvorene perspektive za razvoj turizma i poljoprivrede, a sve u cilju preduzimanja konkretnih mjera za prekid negativnog trenda odliva stanovništva.

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće ...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

Realizacija projekta je zasnovana na Strateškom planu Opštine, Odluci o izgradnji infratrukturalnih objekata u 2009. godini koju je usvojila SO na na predlog Predsjednika Opštine, a što je rezultat stalnih zahtjeva građana za poboljšanje lokalne putne infrastrukture. Korisnici realizacije projekta asfaltiranja lokalnih puteva je mjesno stanovništvo, a u jednom dijelu (Stabna – Ravno – 6 km) lokalni put ima značaj i puta većeg ranga od lokalnog (regionalni) jer je jedini put koji na ovom dijelu povezuje dvije države, pa je broj korisnika znatno veći. Stručni tim Sekretarijata lokalne uprave sa predsjednikom opštine na čelu.

Dobra praksa je zasnovana na opštem strateškom planu Opštine.

5. Realizacija dobre prakse

Opišite ukratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumijevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori. ...) i ako jeste, navedite njegov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička ...). (do 400 riječi)

Aktivnost modernizacije lokalnih puteva – priprema i asfaltiranje po putnim pravcima je podrazumijevala postavljanje tampona i asfaltiranja na putnim pravcima Stabna – Ravno u dužini 6 km, Stabna- Orah 1,5 km, Stabna – Crkva u Stabnima 1 km, Kneževići – Šarići u dužini od 5 km, put za Seljane u dužini od 2,5 km, za Mratinje u dužini 1,5 km, Put za Donji Unač u dužini od 2 km, modernizacija lokalnog puta – priprema i asfaltiranje dionice Klanica-most na Bukovici na putnom pravcu Plužine - Stabna u dužini od 2,5 km i putnog pravca Suvodo – Vojinovići u dužini 4,7 km. Aktivnost je trajala 3 mjeseca. Izgrađeni su novi nekaegorisani putevi u dužini od 15 km.

Projekat modernizacije lokalnih puteva – priprema i asfaltiranje, lokalna uprava opštine Plužine je samostalno finansirala angažujući kao izvođača preduzeće Hidrocop iz Podgorice, a izgradnju nekategorisanih puteva vršilo je JSKP Plužine i građevinsko preduzeće BAST iz Nikšića.

● Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Modernizacije lokalnih puteva – priprema i asfaltiranje je započeta 17.07.2009. godine. Planirana dinamika realizacije je 3 mjeseca. Problem u realizaciji projekta stvarali su vremenski uslovi, tako da je opravdano dolazilo do prekida radova. Da bi projekat bi konačno realizovan potrebno je još mjesec dana.

Lokalna uprava na čelu sa predsjednikom Opštine vodili su proces primjene dobre prakse.

- Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl....)? (do 100 riječi)

U procesu primjene i realizacije dobre prakse u procesu informisanja i uključivanja građana korišćeni su sledeći metodi: sastanci, informisanje putem medija.

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Modernizacijom i asfaltiranjem lokalnih puteva ruralno područje „približeno“ je urbanom dijelu Opštine, samim tim stvoreni su povoljniji uslovi za život, od rješavanja osnovnih životnih zahtjeva, liječenja, školovanje djece, snabdijevanje sa životnim namirnicama. Otvorene su mogućnosti za razvoj turizma i poljoprivrede. Dobrim planiranjem, raspisivanjem tendera i izborom kvalitetnog izvođača, kvalitetnim nadzorom i sugestijama izvođaču i dogovorom, stalnim kontaktom sa mjesnim stanovništvom kvalitetno su izvedeni radovi. Postignuta je bolja uređenost prostora i unapređenje životne sredine.

Korist od navedenog projekta, direktnu i indirektnu imaće svi stanovnici opštine.

- Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

Zvaničnu evidenciju o rezultatima dobre prakse vodi Sekretarijat lokalne uprave Opštine na osnovu izvještaja Nadzornog organa, na osnovu situacija na osnovu kojih se vrši isplata izvođaču i dokumentacije koja će biti osnova za rad stručne Komisije koja će pokrenuti postupak za unos izgrađenih dionica u registar lokalnih i nekategorisanih puteva.

- Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

Promovisanje dobre prakse je vršeno u medijima, na skupovima.

Realizaciju projekta u opštini podržava veliki broj građana i izražavaju zadovoljstvo.

Veći dio drugih opština je upoznat sa realizacijom projekta modernizacije i asfaltiranja lokalnih puteva.

Prilikom neposrednih kontakata lokalna uprava je upoznata sa realizacijom projekta u drugim opštinama.

- Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

Kvalitetna putna infrastruktura daje mogućnosti za realnije planiranje razvoja strateških privrednih grana, turizma i poljoprivrede.

Kvalitet, funkcionisanje i razvijenost mreže puteva u velikoj mjeri diktiraju razvoj opštine u cjelini, a očekivati je da će u dužem vremenskom periodu ovaj projekat davati rezultate.

Lokalna uprava je pokazala da u planskim dokumentima ravnomjerno tretira razvoj urbanog u ruralnog područja, što uvjerava stanovništvo da prostor ima perspektivu, pa su očekivanja da će sve veći broj stanovnika svoju budućnost vezati za ovaj prostor.

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

Za realizaciju planiranog projekta utrošeno je 1.800.925,04€.

Sredstva su obezbijeđena iz sopstvenih izvora i planirana u Budžetu.

Za realizaciju projekta bili su prije svega neophodni finansijski resursi, zatim kadrovski koji su neophodni da se projekat kvalitetno pripremi, isplanira njegova realizacija, upozna stanovništvo i dobije njegovo odobravanje i kvalitetno realizuje.

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...)? (do 100 riječi)

Poboljšanjem putne infrastrukture na lokalnom nivou postići će se osnovni cilj, obezbjeđenje boljih uslova življenja na ruralnom području, pokazivanje dobre namjere da lokalna uprava pridaje veliki značaj razvoju ovih područja i odlučnosti da se stanovništvo argumentovano, djelima ubijedi da i na ovom prostoru ima perspektivu za dalji kvalitetan život.

Efekti se već pokazuju kroz zadovoljstvo stanovništva i njegovu spremnost da osmišljava djelatnost na ruralnom području.

Kvalitet, funkcionisanje i razvijenost mreže puteva u velikoj mjeri diktiraju razvoj opštine u cjelini.

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu
Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti...)? (do 100 riječi)

Specifični preduslovi ne postoje, osim realnog planiranja i određivanja prioriteta izgradnje putne infrastrukture uz odobravanje većeg dijela stanovništva, što se postiže argumentovanim određivanjem prioriteta infrastrukturne izgradnje.

Svakako da smo spremni da znanje, iskustvo koje smo stekli u realizaciji projekta u svim formama prenesemo drugim jedinicama lokalne samouprav.

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

Pravovremenim planiranjem i obezbjeđenjem sredstava, projektnom dokumentacijom i izborom kvalitetnog izvođača, sa kvalitetnim nadzorom dobri rezultati su realnost.

Realno planiranje i obezbjeđenje sredstava sa dobrim propisivanjem uslova privući će na raspisani tender više izvođača i omogućiti izbor kvalitetnog izvođača spremnog tehnički i kadrovski da realizuju dogovoreno, a istovremeno će se cijena realizacije projekta sniziti.

Detaljna analiza i projektovanje potrebnog uz saglasnost što većeg broja građana daje sigurnost održivosti projekta i njegovih dobrih efekata.

PRUŽANJE USLUGA

OPŠTINA DANILOVGRAD :
PROGRAM „JEDINSTVENA BAZA PODATAKA I PORESKO
KNJIGOVODSTVO” PRAVNIH LICA I PREDUZETNIKA

- Naziv jedinice lokalne samouprave:
OPŠTINA DANILOVGRAD

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

- Opština Danilovgrad pripada centralnom dijelu Crne Gore. Nalazi se u centralnoj regiji u dolini rijeke Zete i dolinama njenih pritoka tj. u Bjelopavličkoj ravnici. Površina opštine Danilovgrad iznosi 501 km², prema podacima popisa iz 2003. godine opština broji 16.523 stanovnika.

Područje opštine presijecaju sledeći djelovi primarne putne mreže Crne Gore, a to su Magistralni put M-18 (Podgorica-Danilovgrad-Nikšić 22,8km) i Regionalni put R-23 (Danilovgrad-Čevo 12km). Na području opštine prolazi i jednokolosiječna željeznička pruga Podgorica-Nikšić u dužini od 31,3 km.

Geografski položaj opštine se može ocijeniti kao vrlo povoljan, jer je u susjedstvu Podgorice kao glavnog grada, prijestonice Cetinje i Nikšića drugog grada po veličini.

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ Unapređenje i zaštita životne sredine
- ☐ **Pružanje usluga**

- Naziv primjera dobre prakse:

PROGRAM „JEDINSTVENA BAZA PODATAKA I PORESKO KNJIGOVODSTVO”
PRAVNIH LICA I PREDUZETNIKA

- Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Primjer dobre prakse ima širi značaj jer se sastoji iz četiri integralne cjeline:

- Edukativne ili informativne,
- Opšte baze podataka,
- Poresko knjigovodstvo,
- Zbirnih izvještaja.

Edukativna se sastoji u informisanju poreskih obveznika o pravima i obavezama prema lokalnoj samoupravi, putem seminara, lokalnih medija i veba.

Opšta baza podataka sadrži pregled svih opštih podataka pravnih lica i preduzetnika, značajnih za lokalnu samoupravu, kao što su naziv, PIB, adresa, telefon, broj zaposlenih i datum registracije i prestanka.

Poresko knjigovodstvo predstavlja analitičko stanje duga i obaveza poreskih obveznika sa kamatom, na jedinstvenoj individualnoj analitičkoj kartici.

Zbirni izvještaji su sintetičko ili zbirno stanje duga uplata i salda po obveznicima i kontima, ili kontima i obveznicima.

- Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	Služba za lokalne javne prihode opštine Danilovgrad
Kontakt adresa:	Trg 9. decembra, Danilovgrad
Telefon:	069/612-789
I-mejl:	sodanilovgrad@t-com.me

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine
Ime i prezime

Branislav Đuranović

MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/servise/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

Glavni problemi lokalne samouprave vezani za pružanja usluga su: neobjedinjenost i nepotpunost opštih podataka, nedostatak poreskog knjigovodstva, nedovoljna informisanost i edukovanost obveznika poreza, neizučenost propisa i njihova uporedna primjena u zemljama u okruženju.

Glavni dokumenti predstavljaju:

- **poreska prijava** tj. shodno Zakonu o poreskoj administraciji dokument koji propisuje poresko organ, kojim se prijavljuju ostvareni prihodi od strane obveznika (pod punom materijalnom i krivičnom odgovornošću) - princip „samooporezivanja” ,
- **Analitička kartica** ili jedinstveno individualno stanje duga i obaveza poreskih obveznika sa kamatom kod poreskog organa,
- **Ostala poslovna dokumentacija**: bilans uspjeha, bilans stanja, aneksi, zabilješke, zapisnici, itd.

2. Opis problema koji primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

Poreski sistem u Crnoj Gori počiva na setu zakona usklađenih sa propisima Evropske unije , u čijem kontekstu počivaju principi: **samooporezivanje i jedinstvena registracija poreskih obveznika.**

Probleme koji treba da se riješe kroz primjer dobre prakse su:

- Opšti podaci o broju poreskih obveznika (pravnih lica i preduzetnika), adresa, PIB, broj zaposlenih, datum početka i prestanka djelatnosti,
- Analitičko stanje duga sa rokom dospjeća i kamatom, stanje uplata i salda duga, za potrebe izvještavanja obaveznika,
- Sintetičko ili zbirno stanje duga, obaveza i salda po kontima, obveznicima i kontima i obveznicima za potrebe inspeksijske kontrole i izvještavanja lokalne samouprave. Ciljne grupe ovoga programa su: preduzeća, akcionarska društva, preduzetnici, ortačka društva, javne ustanove, NVO i udruženja.

Kroz ovaj program omogućava se efikasno serviranja usluga kao što su: blagovremeno informisanje o stanju duga i obaveza poreskih obveznika i blagovremeno informisanje nadležnih organa.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

. Ciljevi dobre prakse su:

- Povećanje efikasnosti naplate lokalnih javnih prihoda,
- Objedinjenost podataka,
- Blagovremeno izvještavanje poreskih obveznika o poreskim obavezama i pružanje ostalih usluga (uvjerenja, potvrda i sl.),
- Blagovremeno i cjelovito izvještavanje lokalne samouprave,
- Efikasnost inspekcijskih kontrola i postupka prinudne naplate poreza.

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

Inicijativu za rješavanje problema pokrenula je služba lokalnih javnih prihoda na način:

- Edukacijom poreskih obveznika putem sredstava informisanja i dostavom poreskih prijava,
- Izmjenom i dopunom zakonskih propisa tj. opštinskih odluka, a u skladu sa zakonima: o poreskoj administraciji, poreza na dohodak fizičkih lica, poreza na dobit i poreza na nepokretnosti,
- Izradom programa **poresko knjigovodstvo**,
- Usavršavanjem poreskih službenika.

Dobra praksa (realizovani program) zasnovan je na opštem Strateškom planu opštine i republike. Za njegovu inicijativu odlučili smo se radi podrške programu jedinstvene registracije poreskih obveznika u Crnoj Gori, kao neophodnog koraka ka evropskoj praksi. Korisnici ovog programa su sva registrovana pravna lica i preduzetnici na području opštine Danilovgrad (javne ustanove, AD, DOO, OD, preduzetnici, NVO i udruženja).

5. Realizacija dobre prakse

Opišite ukratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumijevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori...) i ako jeste, navedite njegov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička...). (do 400 riječi)

Dobra praksa je podrška principa „samooporezivanja” i programa jedinstvene registracije poreskih obveznika u Crnoj Gori, koji su u skladu sa evropskim propisima. Aktivnost je podrazumijevala prevashodno:

- Edukaciju poreskih obveznika i dostavu poreskih prijava,
- Usklađivanje zakonskih propisa,
- Prikupljanje opštih podataka,
- Izradu programa poresko knjigovodstvo.

Aktivnost je vodio Savjetnik Sekretarijata za finansije i Inspektor za lokalne javne prihode Zdravko Bogetić, u saradnji sa Operaterom opštine Danilovgrad Borkom Simonovićem. Lokalna samouprava je koristila i stručnu pomoć privatne agencije „ABAKUS ENGINEERING” vlasništvo Miloša Mijatovića.

- Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Proces primjene dobre prakse vodio je savjetnik Sekretarijata za privredu i finansije, lice sa velikim iskustvom i praksom, ovašćeni instruktor za primjenu poreskih propisa u Crnoj Gori. Primjena dobre prakse započeta je u novembru 2008. godine i njena impletacija je trajala do kraja marta 2009. godine. Praksa je više od 90% primijenjena, ostaje još ažuriranje jednog konta. Program omogućava njegovu dopunu i usavršavanje.

Nije bilo nekih neočekivanih problema u primjeni ovoga programa.

- Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl....)? (do 100 riječi)

U procesu pripreme i realizacije ovoga programa koristili smo : medije, sastanke i veb-sajt opštine.

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Rezultati dobre prakse pozitivno su se odrazili na:

- Organizaciju rada službe lokalnih javnih prihoda,
- Povećanju stepena naplate lokalnih javnih prihoda,
- Jednostavnije i efikasnije sagledavanje stanja duga i obaveza poreskih obveznika,
- Realizaciju principa samooporezivanja kroz program jedinstvene registracije poreskih obveznika.

Uticaj na korisnike usluga je bio izvanredan i sa pohvalom. Program se odnosi na obaveznike poreza tj. pravna lica i preduzetnike čiji ukupan broj iznosi 623.

- Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

Zvanična evidencija se sastoji u sintetizovanoj dokumentaciji raspoređenoj po PIB-ovima poreskih obveznika i rednim brojevima predmeta, koji se indentifikuju kroz program knjigovodstva.

Evidenciju o ukupno ostvarenim rezultatima prihoda: (dnevni, mjesečnih i godišnjih izvještaja) prate savjetnici za lokalne javne prihode.

Posao je u mnogome olakšan uvođenjem PIB-a i arhivskog broja, kao osnovnih kriterijuma indentifikacije poreskih obaveznika.

- Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

Promocija dobre prakse prevashodno je realizovana preko lokalnog radija Danilovgrad, zvaničnog sajta Opštine, kontakta sa poreskim obveznicima, ličnom dostavom poreskih prijavi, objavljivanjem podataka na oglasnoj tabli Opštine i saradnjom sa Poreskom upravom Crne Gore i drugim službama.

Građani opštine kao poreski obaveznici su uveliko informisani o realizaciji ovog programa i u potpunosti su zadovoljni njegovom primjenom. Druge opštine su upoznate sa izradom i primjenom našeg programa.

- Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

Dobra praksa značajno je uticala na budžet opštine Danilovgrad kroz povećanje sopstvenih prihoda za više od dva puta u odnosu na prethodnu godinu. Edukacija poreskih obveznika u mnogome je doprinijela razvoju svijesti o realizaciji principa „samooporezivanja”, tj. da obveznici sami utvrđuju i prijavljuju svoje obaveze, a što je praksa u većini evropskih zemljama. Napominjemo da sam princip drastično smanjuje potrebu žalbenih postupaka i poreske administracije, a uveliko kreira logiku realnog oporezivanja.

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

Troškovi realizacije programa dobre prakse su u suštini bili minimalni, u odnosu na postignute rezultate, koji se ogledaju posebno kroz povećanje stepena naplate lokalnih javnih prihoda. Troškovi su se odnosili na izradu programa koji je koštao 1.500,00 €. Program je financiran iz budžeta Opštine.

Potrebni resursi za primjenu ovog programa bili su: kadrovski u okviru Opštine, računarska oprema, kancelarije, kancelarijski materijal i druga oprema.

Dobra praksa je uzrokovala uštedu posebno u vremenu, kroz blagovremenu dostupnost podataka kao i efikasnost u postupku kontrole i prinudne naplate poreza.

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...)? (do 100 riječi)

Primjena dobre prakse biće nastavljena u pravcu potpunog ažuriranja potrebnih podataka, tj. svih konta po svim poreskim osnovama i poreskim obaveznici, kao i priprema za izradu godišnjeg poreskog računa. Dobra praksa će biti finansirana iz budžeta opštine.

Dobra praksa će porizvesti sledeće efekte:

- Povećanje stepena naplate lokalnih javnih prihoda,
- Realizaciju principa samooporezivanja,
- Realizaciju strateškog programa jedinstvene registracije poreskih obveznika u Crnoj Gori,
- Jedinstveno povezivanje sa registra poreskim kasama.

Postoji set poreskih zakona i dokumenata, koji se primjenjuju u skladu sa propisima Evropske unije od 2002. godine, a koji kreiraju principe prava i obaveza poreskih obveznika, način plaćanja i podnošenja poreskih prijava kroz princip samooporezivanje i kroz jedinstvenu registraciju poreskih obveznika.

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu

Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti...)? (do 100 riječi)

Postoje svi specifični uslovi: organizacioni, finansijski i geografski, koji ispunjavaju i druge opštine. Sve opštine bi trebele da primijene našu dobru praksu, koja se prilogađava praksi evropskih zemalja.

Drugim lokalnim samoupravama koje žele da preuzmu naš primjer spremni smo da damo savjete, stručnu pomoć, posjetu i obuku.

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

U postupku izrade ovoga programa nije bilo prepreka, tako da je program u cjelosti podržan i usvojen kako od strane lokalne uprave, ovlašćenih revizora, tako i od strane poreskih obveznika.

Pouke koje smo izvukli a koje su neophodne pri realizaciji primjera dobre prakse su:

- Stručna osposobljenosti kadrova,
- Znanje i iskustvo stečeno u prehodnom periodu,
- Poznavanje principa oporezivanja i zakonske regulative, kako u zemlji tako i u okruženju,
- Poznavanje informacionog sistema i knjigovodstva poreza,
- Poznavanje realnog stanja o obavezniciima na terenu,
- Saradnja sa drugim ustanovama i subjektima.

OPŠTINA BIJELO POLJE : CENTAR ZA PODRŠKU DJECI I PORODICI

- Naziv jedinice lokalne samouprave:
OPŠTINA BIJELO POLJE

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

- Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):
Opština Bijelo Polje je privredni, saobraćajni i kulturni centar na sjeveru Crne Gore. Opština je treća po broju stanovnika a četvrta po površini u Crnoj Gori. U opštini živi 60.000 stanovnika mješovitog nacionalnog i konfesionalnog sastava. Opština zahvata od 924 km². Bijelo Polje ima od svih opština na sjeveru crne gore najpovoljniji geografski položaj jer se nalazi na raskrsnici važnih puteva koje vode od Beograda prema moru kao i na pruži Beograd-Bar. Glavne strateške grane za razvoj opštine su razvoj poljoprivrede i turizma zašta Opština posjeduje izuzetne potencijale. Resursi planine Bjelasice, Djalovića Pećine, Kisjelih Voda, Lima i njegovih pritoka pružaju dobre šanse za razvoj Opštine. Glavni problem opštine je značajn broj nezaposlenih.

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ Unapređenje i zaštita životne sredine
- ☐ **Pružanje usluga**

- Naziv primjera dobre prakse:

CENTAR ZA PODRŠKU DJECI I PORODICI

- Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Centar za podršku djeci i porodici” predstavlja prvi servis u Crnoj Gori za sveobuhvatnu zaštitu i prihvata djece koja su žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, mučenja i drugih oblika nasilja, za djecu koja nemaju adekvatnu brigu od strane porodice i društva, djecu koja su iz bilo kojih razloga dovedena u razne oblike neprihvatljivog ponašanja ili su u sukobu sa zakonom. Centar je osnovan je od strane Opštine Bijelo Polje u saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja, Ministarstvom pravde i UNICEF-om

Osnivanje i rad Centra za podršku djeci i porodici predstavlja jedinstven primjer dobre prakse gdje je zahvaljujući kvalitetnom partnerstvu i multidisciplinarnom pristupu problemu osmišljena brza i efikasna zaštita i podrška djeci i porodici u riziku. Program je nastao na osnovu utvrdjenih potreba djeteta i porodice u cilju minimiziranja posljedica trenutne krize i trajnog razrješenja problema. Centar obezbjeđuje brzo zbrinjavanje, zaštitu, podršku i pomoć djeci i porodicama u kriznim situacijama, ali i rehabilitaciju i resocijalizaciju maloljetnika.

Utvrđena jasna pravila i procedure postupanja sa djecom u riziku omogućavaju pravovremenu i efikasnu intervenciju. Multidisciplinarni pristup problemu djece i porodice omogućava napredak u pravcu neutralizacije ili ublažavanja posledica i razrješenja porodične krize i problema, kao i rehabilitovanje maloljetnika koji postaju konsni članovi društvene zajednice,

- Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	Pavićević Vesna, koordinator - Projekt - menadžer
Kontakt adresa:	UI.5lobode bb Bijelo Polje
Telefon:	050/433-651 mob.tel.068/455-425
I-mejl:	czpdip@live.com

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine
Ime i prezime

Tarzan Milošević

MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/servise/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

Opština Bijelo Polje je u okviru aktivnosti na izradi Lokalnog plana akcije za djecu sprovedla istraživanja koja su pokazala visok stepen različitih oblika nasilja nad djecom, ali i veliki broj djece koja ispoljavaju različite oblike asocijalnog ponašanja, ili su u sukobu sa zakonom. Prema podacima policijskih i socijalnih službi u svakoj situaciji nasilja u porodici djeca su posredno ili neposredno žrtve. Nepostojanje multidisciplinarnog pristupa rješavanju ovog problema od strane relevantnih institucija kao i adekvatnog bezbjednog “okruženja” koje bi omogućilo kvalitetan tretman djece žrtava nasilja i djece u riziku, prepoznato je kao ozbiljan i za rješavanje prioritetan problem u zajednici.

2. Opis problema koji primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

Nasilje, siromaštvo, socijalna izolovanost više dotiču djecu nego ostale članove porodice, a samim tim i posljedice ovakvog stanja su dugoročnije i teže. Prolazak kroz sve ove probleme u periodu adolescencije u velikoj mjeri otežava proces socijalizacije i integracije u društvo, statusna isključenost (status Siromašnih, izbjeglih i raseljenih lica, osoba sa posebnim potrebama, djece bez roditelja ...) za sobom vuče druge različite vrste isključenosti kao što su obrazovna, zdravstvena, ekonomska i sl.

Bez obzira sto brigu o djeci moraju sprovoditi sistematski i organizovano zajedno svi članovi lokalne zajednice, institucije i organizacije, u poslednjih desetak godina zbog posljedica ratnih dešavanja u okruženju, tranzicije, borbe za goli opstanak, djeca i njihove potrebe su očito zanemarivana.

Nizak socio kulturni nivo i život u neadekvatnom socijalnom miljeu stvara disfunkcionalne porodice, i često su djeca iz takvih porodica žrtve zlostavljanja i zanemarivanja. Neadekvatni edukativni sadržaji, nedostatak institucija za rad sa djecom su samo neki od razloga zasto mladi ljudi ulaze u probleme tokom odrastanja. Posljedice ovakvog stanja su visok stepen konflikata među mladima, narušavanje njihovog mentalnog i fizičkog zdravlja, generacijski prijenos nasilja i usvajanje nasilja kao društveno prihvatljivog ponašanja. Rješavanje postojećih problema dodatno otežava i nemogućnost razmjene iskustava, ideja i programa među profesionalcima institucija relevantnih za nasilje.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

Primjerom dobre prakse smo željeli obezbijediti:

- sigurno i podržavajuće okruženje za djecu žrtve nasilja
- organizovanu, sveobuhvatnu stručnu pomoć i podršku djeci koja su žrtve zlostavljanja, zanemarivanja, mučenja i drugih oblika nasilja,
- podršku diskriminisanoj I socijalno isključenoj djeci
- resocijalizaciju i rehabilitaciju maloljetnog lica u sukobu sa zakonom
- prevenciju budućeg delinkventnog ponašanja maloljetnika I korekciju postojećeg neprihvatljivog ponašanja vodeći računa o ličnosti maloljetnog lica, prilikama u kojima živi kao J o društvenim reakcijama prema maloljetniku.
- Medjusektorsku sradnju i multidisciplinarni pristup u rješavanju problema
- veći stepen razumijevanja podrške i odcovornostt zajednice

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

Dobra praksa je zasnovana na posebnom Strateškom planu opštine Bijelo Polje. Naime, Opština Bijelo Polje je u skladu sa Nacionalnim planom Akcije za djecu, usvojila Lokalni plan Akcija za djecu za period 2008-2010.godina. Ovim strateškim dokumentom je definisana politika lokalne zajednice u oblasti zaštite I unapredjenja prava djece sa definisanim ciljem "Bijelo Polje po mjeri djece 2010.godine". Opština se obavezala da preduzme sve potrebne aktivnosti i mjere u cilju njegove što uspješnije implementacije. U skladu sa strateškim ciljevima LPA-a za djecu lokalna samouprava je inicirala osnivanje Centra za podršku djeci i porodici

Plan osnivanja i djelovanja Centra je razrađen od strane Lokalne samouprave u partnerstvu sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja, Ministarstvom pravde I Unicef-om. Značajnu finansijsku podršku realizaciji Projekta dale su međunarodne organizacije USAID, Help, CHF I Fors Montenegro.

Potpisan je Memorandum o saradnji između Opštine Bijelo Polje, Ministarstva pravde, Ministarstva zdravlja, rada i socijalnog staranja i Unicef-e sa jasno definisanim nadležnostima robavezama.

Ova inicijativa je dobila prioritet upravo zbog nedostatka "sigurnog i podržavajućeg okruženja" -prostora u kojem bi relevantnim stručnjacima bila obezbijeđena mogućnost pružabnja adekvatne podrške žrtvama nasilja ali i prostora za primjenu alternativnih rješenja sporova za prestupe gdje je maloljetno lice izvršilac,

Nepostojanje jednog ovakvog Centra onemogućavalo je efikasno djelovanje Multidisciplinarnog tima koji se u okviru Centra za socijalni rad bavio radom na konkretnim slučajevima zaštite zanemarene i zlostavljene djece, kao i djece u sukobu sa zakonom. Njihova podrška i intervencije postajale su obesmišljene onog trenutka kada zlostavljanu

djecu nijesu imli gdje izmjestiti iz nasilnog okruženja, što je dodatno demotivisalo kako stručnjake tako i nasiljem ugrožene porodice.

Ciljna grupa Centra su: djeca u riziku, djeca žrtve nasilja, zlostavljena i zanemarena djeca, djeca u sukobu sa zakonom, djeca sa drugim oblicima neprihvatljivog ponašanja, porodice djece u riziku.

5. Realizacija dobre prakse

Opišite ukratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumi jevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori...) i ako jeste, navedite nje gov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička...). (do 400 riječi)

Sprovođenje dobre prakse se ogleda u Multidisciplinarnom pristupu problemu kroz kontinuirane preventivne aktivnosti, konsultacije, razgovore u cilju prevazilaženja traumatizovanih stanja, pružanje socijalno-psihološke podrške žrtvama, upotrebu „skrtin ogledala”, prihvata maloljetnih žrtava (samih ili sa nenasilnim roditeljem).

U okviru svakodnevnih djelatnosti Centra razvijaju se i sprovode programi zdravstvene zaštite i rekreativni programa, primjena „medijacije” kao alternativnog načina rješavanja spora kao i edukativni programi za djecu i roditelje.

Centar pruža bezbjedan smjestaj djeteta preko noci ili u kratkotrajnom ograničenom periodu, smjestaj u odgovarajuću instituciju i program uz odgovarajuće praćenje, otpust djeteta u odgovarajući, bezbjedan i stabilan socijalno-vaspitni ambijent. Kroz Centar se također kontinuirano razvija i sprovodi program za suzbijanje asocijalnog ponašanja maloljetnih lica.

U okviru Centra sprovodi se i rad sa djecom koja su u sukobu sa zakonom, alternativne mjere „Medijacija”, prevencija i suzbijanje neprihvatljivog ponašanja,

Kao vanredne aktivnosti kroz projekt menadžment Centar sprovodi i druge različite programe kao što su:

Podizanje svijesti javnosti o nasilju (projekat podržan od Vlade CG); Obezbjedjivanje odmora i rekreacije za djecu (projekat na konkursu); Preventivni rad na suzbijanje narkomanije(projekat podržan od Vlade CG); „Skola za roditelje” (projekat podržan od Vlade CG).

Centar je u cilju realizacije strateških ciljeva LPA za djecu pokrenuo i učestvovao u različitim akcijama:

Stvaranje mehanizama za prevenciju i odgovore u slučajevima nasilja; Edukacija roditelja i djece o bolestima zavisnosti i nasilju u porodici; Sprečavanje zloupotrebe djece u svrhe prosjačenja; Sprečavanje prodaje alkohola maloljetnicima.

U toku obavljanja planiranih aktivnosti Centar je uspostavio saradnju sa građanima, školama, policijom, pravosudjem, NVO i drugim ogranima koji mogu doprinijeti poboljšanju kvaliteta zaštite djece i porodice.

Aktivnosti se realizuju u saradnji sa Centrom za socijalni rad, odjeljenjem za suzbijanje maloljetničke delinkvencije iz policije, psiholozima osnovnih i srednjih škola, pravosuđem i nvo koje se bave pitanjima djece i porodice, kao i predstavnicima lokalne samouprave. Programi se sprovode uz finansijsku pomoć Vlade Crne Gore, međunarodne agencije UNICEF, lokalnih donatora iz privatnog i javnog sektora i tehničku pomoć Centra za posredovanje, Ministarstva pravde i Svetske banke.

Ekspertska pomoć je od starne pravosuđa, policije, centra za socijalni rad i psihologa školskih ustanova B.Polja.

● Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Centar za podršku djeci i porodici kao strateški cilj LPA za djecu Bijelog Polja je otvoren 01.08.2009.godine ,a nakon mjesec dana je počela implementacija aktivnosti sveobuhvatne zaštite djece i pružanje pomoći djeci i porodici koji su bili u stanju potrebe.

Centar je osnovan u cilju dugoročnog djelovanja i u skladu sa tim su Lokalna samouprava i nadležna ministarstva preuzela odgovornost za njegovu održivost. Centar je tehnički i kadrovski u potpunosti osposobljen za djelovanje u problemskoj oblasti.

Centar za podršku djeci i porodici vodi stručni tim sa iskustvom u radu sa djecom žrtvama nasilja i djecom koja pokazuju društveno neprihvatljivo ponašanje. Zajedničko djelovanje osoblja Centra i stručnjaka relevantnih institucija (socijalni radnici, psiholozi, pedagozi, ljekari, policija ..) stvorio se snažan resurs u lokalnoj zajednici koji obezbjeđuje efektivnu zaštitu i podršku svim klijentima.

Tokom realizacije programa (dobre prakse) nije bilo značajnijih problema. Razlog tome vidimo u kvalitetno odrađenom procesu od momenta razvijanja ideje nakon usvajanja LPA, potpunoj podršci lokalne samouprave, kvalitetnoj prezentaciji projekta domaćoj javnosti i međunarodnim donatorima, realizovanoj od strane UNICEF-a, koja je isprovocirala različite oblike podrške razvoju Centra.

Uz aktivno uključivanje i podršku Ministarstava, Lokalne uprave i međunarodnih donatora razvijenje i uspostavljanje Centra je teklo planiranom dinamikom.

● Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl....)? (do 100 riječi)

Manifestacije, radionice i programi edukativnog karaktera u školama, podjela lifleta i brošura, realizovani su sa namjerom da informišu, zainteresuju i eventualno usmjere i pozovu na aktivno učešće u implementaciji projekta svih zainteresovanih strana.

Organizacijom sastanaka multidisciplinarnih timova, okruglih stolova, tribina i edukativnih radionica smo podigli nivo svijesti građana o važnosti programa za sveobuhvatnu zaštitu djece.

Organizacijom sastanaka multidisciplinarnih timova, okruglih stolova, tribina i edukativnih radionica smo podigli nivo svijesti građana o važnosti programa za sveobuhvatnu zaštitu djece.

Saradnja sa međunarodnim organizacijama i institucijama putem elektronske pošte je obezbijedila konsultantsku podršku razvoju programa o kojem se informacije mogu naći i na veb-sajtu Opštine B.Polje.

Aktivnim uključivanjem medija na lokalnom nivu (radio i TV) povećali smo svijest zajednice o uticaju nasilja na živote djece ..

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Projekat nastoji da u sistem drustvene brige o djeci i porodici u Crnoj Gori utka novu metodologiju, koja, sa jedne strane predstavlja »najbolju praksu« siroko prihvacenu u svijetu i u zemljama okruzenja. Ovakav način tretiranja i rješavanja problema, treba posmatrati kao kontinuiranu i dugoročnu dobru praksu. Projekat osnažuje multidisciplinarni pristup i participativnu metodologiju koja u uključuje kako sve relevantne stručnjake tako i nadležne institucije i samu zajednicu. Ovakva praksa svim stručnjacima u lancu podrške olakšava djelovanje i podstiče motivaciju i osjećaj zadovoljstva zbog uspješne intervencije.

Djelovanjem Centra se obezbijeduju adekvatne usluge i mjere podrške djeci i porodici, što će na dugoročnom planu omogućiti razvoj mladih ljudi u svjesne, odgovorne i aktivne članove zajednice, što će direktno uticati na poboljšanje kvaliteta njihovog života. Od izuzetnog značaja je postojanje »sreen ogleдалa« u Centru koji pruža mogućnost maloljetnim žrtvama da svoju priču ispričaju samo jednom pred odabranom osobom.

Kontinuiranom podrškom i podržavajućim programima djeca će izgraditi pozitivan odnos prema sebi I drugima I svijetu uopšte, jer će sebe vidjeti kao vrijedne I ravnopravne članove društva, što će pozitivno uticati na emocionalnu I socijalnu usklađenost. Podignut nivo svijesti o sopstvenoj vrijednosti, značaju nenasilne komunikacije i nasilja kao društveno neprihvatljivog ponašanja, doprinijeće smanjenju stepena rizičnog ponašanja među maloljetnicima. Program »medijacije« pruža maloljetnim prestupnicima » šansu«, da se konflikt riješi mirnim putem bez stigmatizacije i etiketiranja za počinjeni prestup Stvaranjem sigurnog i podržavajućeg okruženja, kojem se osjećaju bezbjedno, prihvaćeno i poštovano uticaće na sve korisnike Centra da preoznaju svoje potrebe i kvalitetne životne vrijednosti, ali i da preuzmu odgovornost za svoje postupke.

Aktivno djelovanje u oblasti informisanja i edukovanja javnosti uticaće na preispitivanje stavova , predrasuda i vrijednosti članova lokalne zajednice, sire sagledavanje konflikata i njihovo bolje razumijevanje kao i razvijanje svijesti o problemima nasilja i poslasticama koje uzrokuje.

- Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

Zvaničnu evidenciju o rezultatima dobre prakse vodi Centar za podršku djeci i porodici. Evidencija se zasniva na rezultatima evaluacije programa kao i na statističkoj obradi i analizi podataka.

U protekloj godini usluge Centra je koristilo 144 lica, od toga 69 maloljetnih lica koja su bila u riziku i 22 punoljetna lica koja su tražila savjet i podršku stručnjaka Centra. U istom periodu 53 lica su prošla postupak “posredovanja” gdje je maloljetno lice počinilo prestup. U skloništu za kratkoročno zbrinjavanje djece, boravilo je 10 lica koja su bila žrtve porodičnog nasilja.

- Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

Centar za podršku djeci i porodici je od strane medija prepoznat kao ustanova od velike važnosti stoga je sav rad ustanove od osnivanja adekvatno i kvalitetno medijski praćen putem štampanih i elektronskih medija. Takođe ovim putem je upoznata šira javnost i građani Crne Gore i šire.

Učešćem na skupovima i sastancima na lokalnom nivou takođe je promovisana dobra praksa.

Na konferencijama nacionalnog i regionalnog karaktera koje pokrivaju teme nasilja nad djecom i porodicom u svim oblicima, Centar je promovisan kao primjer dobre prakse koji se uspješno može primijeniti i u drugim zajednicama.

Druge opštine su upoznate sa radom ustanove preko medijske podrške i saradnje sa Centrima za socijalni rad i policije. Saradnja se ogleda kroz upućivanje lica iz gradova u okruženju u Prihvatnu stanicu Centra.

U cilju saradnje i zajedničkog djelovanja sa postojanjem i radom Centra upoznate su i sve organizacije koje se bave zaštitom žena i djece žrtava nasilja u Crnoj Gori (SOS telefoni i Sigurne kuće)

Centar za podršku djeci i porodici je jedina ustanova ovakvog tipa u Crnoj Gori i regionu.

- Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

- Osnivanjem ove ustanove osvaren je jedan od ključnih strateških ciljeva Lokalnog plana akcije za djecu u Bijelom Polju koji se odnosi na stvaranje institucionalnih mehanizama za prevenciju i odgovor u slučajevima nasilja.

- Obezbjedivanjem stambenog prostora, stručnog i edukovanog kadra za rad sa djecom, stvoreno je bezbjedno “okruženje” koje omogućava kvalitetan tretman djece žrtava nasilja, djece u riziku i u sukobu sa zakonom

- Memorandumom o saradnji nadležnih institucija i aktivnim uključivanjem relevantnih profesionalaca osnažen je multidisciplinarni pristup u rješavanju problema
- Senzibilizacijom stručne i sjelokupne javnosti o značaju rješavanja ovih problema obezbijeđeni su neophodni resursi na svim nivoima

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti. ...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

- Izvori finansiranja i tehničke pomoći za osnivanje Centra su opštinski i republički budžeti i međunarodni donatori preko projekata, lokalni donatori iz privatnog i javnog sektora.
- Centar posjeduje neophodne kadrovske resurse a stručna lica psihologe, socijalne radnike, inspektore za suzbijanje maloljetničke delinkvencije, edukovani kadar za rad sa djecom obezbjeđuje saradnjom sa stručnim institucijama a angažuje i značajan broj volontera.
- Centar posjeduje pet kancelarije za rad i Prostorije za prihvatnu stanicu (dnevni boravak sa kuhinjom i trpezarijom, dvije spavaće sobe i kupatilo/ opremljeno komplet).
- Tehničku opremu Čini: pet računara, tri štampača, telefon / fax ,kopir aparat,projektor,dva tv aparata i DVO.
- Od strane "UNICEF-a putem donacije obezbijeđeno je "skrin"ogledalo (izuzetne vrijednosti) koje omogućava da žrtva krivičnog djela bude lišena neprijatnosti da više puta putem saslušanja prolazi kroz doživljenu traumu.

Opština je obezbijedila potreban prostor za rad Centra a UNICEF i drugi donatori su obezbijedili sredstva za adaptaciju prostora i nabavku potrebnog namještaja i opreme , dok Ministarstva obezbjeđuju stručni kadar.

Registrowanjem Centra kao neprofitne ustanove stvorena je mogućnost obezbjeđivanja sredstava kroz projektne prijedloge (što je već praksa centra). Na taj način Centar je obezbijedio sredstva za implementaciju i drugih strateških ciljeva LPA i time pruzrokovali uštedu opštinskom budžetu.

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana ...)? (do 100 riječi)

- Potpisivanjem Memoranduma o saradnji između Opštine Bijelo Polje, Ministarstva zdravlja, rada i socijalnog staranja, Ministarstva pravde i UNICEF-a, obezbijeđena je dugoročna održivost Centra.

- Odlukom Skupštine opštine B.Polje osnovana je Javna ustanova “ Centar za podršku djeci i porodici” kao samostalna ustanova čime je Opština preuzela obavezu finansiranja dijela poslova i budžetom planirala sredstva za to.
- Nadležna Ministarstva, potpisnici memoranduma će participirati obezbjeđenjem stručnog kadra i obavljanje poslova koji su iz nadležnosti pomenutih ministarstava i njihovih službi.
- Veliki broj intervencija, visok stepen zainteresovanosti mladih i roditelja da aktivno učestvuju u programima Centra jasan je pokazatelj promjene u ponašanju zajednice i povećanog stepena osude nasilja kao društveno neprihvatljivog ponašanja.

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu

Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski ...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti ...)? (do 100 riječi)

Ne postoje specifični preduslovi koji bi bili kočnica da opštine ovaj primjer dobre prakse primijene u svojoj zajednici.

Drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu ovaj primjer Opština B.Polje i Centar mogu obezbijediti podršku kroz:

- Razmjenu iskustava u realizovanom procesu
- Prezentacije rada Centra kao primjera dobre prakse
- pomoć u izradi materijala za rad Centra i normativnih akata,
- obuke za rad sa licima korisnicima usluga Centra,
- stručnu pomoć/savjete svih angažovanih u Centru
- izradu promotivnog materijala i kontakte sa medijima
- informacije i kontakte sa potencijalnim donatorima

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

Tokom razvijanja i realizacije ovog Projekta nijesmo naišli na značajnije prepreke koje bi na bilo koji način negativno uticale na sprovođenje planiranih aktivnosti. Razlog za to je dobro isplanirani “koraci” od same projektne ideje do uspostavljanja Centra kao krajnjeg rezultata i njegovog funkcionisanja

Ključna naučena lekcija i preporuka iz iskustava stečenih tokom razvijanja Projekta je da se rezultati u radu postižu isključivo:

- o posjedovanjem relevantnih informacija o širini i posljedicama problema
- o kvalitetnom analizom i procjenom potreba ciljnih grupa
- o dobrom promocijom i prezentacijom ideje svim relevantnim činiocima na nivou Vlade, lokalne vlasti, nvo sektora, međunarodnih organizacija i šire javnosti
- o multidisciplinarnoj pristupu problemu i međusektorskoj saradnji na njegovom rješavanju
- o zajedničkim djelovanjem subjekata šire društvene zajednice
- o obezbjeđenjem i angažmanom profesionalaca entuzijasta motivisanih za rad usmjeren na dobrobit zajednice

OPŠTINA BIJELO POLJE : MOBILNI INFORMACIONO-KOMUNIKACIONI CENTAR - INFOBUS

- Naziv jedinice lokalne samouprave:

OPŠTINA BIJELO POLJE

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

● Opština Bijelo Polje je privredni, saobraćajni i kulturni centar na sjeveru Crne Gore. Opština je treća po broju stanovnika a četvrta po površini u Crnoj Gori. U opštini živi 60 000 stanovnika mješovitog nacionalnog i konfesionalnog sastava. Opština zahvata 924 km². Od svih opština na sjeveru Crne Gore Bijelo Polje ima najpovoljniji geografski položaj, jer se nalazi pruži Begrad – Bar, kao i na raskrsnici važnih puteva koji vode od Beograda prema moru. Glavne strateške grane su poljoprivreda i turizam za šta opština posjeduje izuzetne potencijale. Resursi planine Bjelasice, Đalovića pećine, Kiselih Voda, Lima i njegovih pritoka, pružaju dobre šanse za razvoj opštine. Glavni problem opštine je veliki broj nezaposlenih.

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ Unapređenje i zaštita životne sredine
- ☐ **Pružanje usluga**

- Naziv primjera dobre prakse:

MOBILNI INFORMACIONO-KOMUNIKACIONI CENTAR - I N F O B U S BIJELO POLJE (MIKC INFOBUS)

- Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Mobilni biblioteško-informacioni centar je projekat nastao na inicijalnoj ideji Društva bibliotekara Crne Gore, kao pokušaj da bibliotekarstvo na ovom prostoru krene korak dalje u svojoj ulozi javnog servisa. Taj korak je zaista, pokazalo se – veliki, i dobio je sve komplimente javnosti i struke.

Projekat su finansirale strane donatorske asocijacije, ali velikim dijelom i lokalna opština Bijelo Polje, preko Centra za kulturu kao krovne ustanove za kulturne djelatnosti. Infobus je dobio i široku logističku podršku, i što je najvažnije, simpatije svojih korisnika. Snabdjeven informacionom tehnologijom, knjižnim fondom i periodikom, kao i kpijama raznog edukativnog materijala, on odlazi po tačno utvrđenoj maršruti u ruralna područja opštine Bijelo Polje, opslužujući korisnike kojima su fondovi Narodne biblioteke nedostupni zbog udaljenosti njihovih domova.

S druge strane, tu je i kategorija potencijalnih korisnika koji, iz drugih, zdravstvenih, ili starosnih problema sve svoje vrijeme provode u najužem radijusnom polju, u svom domu i na svojoj okućnici, živeći tako sa svima nama, ali pored nas.

Da i ne govorimo o domaćicama, poljoprivrednicima koji ne bi trošili dan u odlasku i povratku iz stacionirane biblioteke. I eto Infobusa, „grdosije,, , široke četiri metra, u selo sa internetom i računarima, koje ljudi nikada ranije nijesu ni vidjeli, nekmoli koristili, sa knjigama, dnevnom i stručnom štampom. Sa svakim dolaskom vozila broj korisnika je rastao, baš kao što su rasle simpatije za ovu ideju, i baš kao što su im imponovala lica dvoje ljudi Veselinke Loktionov i Mirsada Dizdarevića, koji su se sve revnosnije posvećivali nepovjerljivim mještanima udaljenih sela.

Potom su uslijedile edukacije, informisanost o svemu što je te nove korisnike interesovalo. Odvažili su se da upotrijebe računar, najprije stidljivo crtajući po ekranu, a onda sve zainteresovanije. Tek prve slike njihovih rođaka iz inostranstva izvađene na desktop, uvjerile su ih da postoji čudo zvano Internet i da je sve moguće, pa i to da za dva minuta dobiješ sliku unučeta iz Njemačke, I počelo je: prvo medicinska sestra iz Zatona, a onda redom, i eto drugog izvora informacija. Onda su po narudžbi stizale davno željene ali nepročitane knjige, pa štampa...stignu i pozivnice za promocije, za radionicu ili tribinu...

Tako Infobus, već punih 6 godina druguje sa ljudima i domaćinima, i sve vrijeme domaćinski servisira duhovne potrebe običnih ljudi, naviknutih isključivo na rad i posao od koga se živi. Danas, zahvaljujući Infobusu, stiže u selo prilično toga za dušu, i to poštenu, težačku. I nije čudo što se sam Infobus tim zbog svega toga osjeća ponosno, svjestan činjenice da zasluženou ulazi u istoriju crnogorskog bibliotekarstva kao referenca kojoj se za radnog vijeka priznaje uloga i poštuje poduhvat, vrijedan svake pažnje.

Zнала je to i lokalna vlast i podržala je ovu ideju. I bila je u pravu.

- Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	Koordinator projekta -Infobus – Slavka Luković, rukov Narodne bibl. Odgovorno lice: Tufik Bojadžić, direktor Centra za kulturu B.Polje
Kontakt adresa:	Centar za kulturu “VBS” Bijelo Polje, Muniba Kučevića 17, Bijelo Polje
Telefon:	067 27 60 29; 069 30 30 99
I-mejl:	bibliotekabp@hotmail.com

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine
Ime i prezime

Tarzan Milošević
MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/servise/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

- o Brz i lak dostup građana do informacija u posjedu opštine. Info punktovi i srevisne informacije na javnim mjestima i površinama sa frekvencijom građana i stranaca
- o Informacije u pisanoj formi, kroz to edukacija i samoedukacija
- o Gradska biblioteka kao opštinski ili regionalni bibliotečko-informacioni centar, lociran na adekvatnom mjestu sa ciljem da služi svim građanima, kao i da snabdijeva resursima mobilni info centar: S obzorom na status univerzitetskog grada, nova adekvatna zgrada Narodne biblioteke je više nego urgentno potrebna: ne studira se isključivo iz profesorskog predavanja, već i iz kulturnog duha grada. Bez dobro snabdjevene i recentne zgrade Biblioteke, toga duha ne može biti. Biblioteka kao resurs znanja i kulture mora biti kulturno mjesto svakoga grada.

Narodna biblioteka u Bijelom Polju je prva kulturna institucija u opštini. Uskoro slavi stogodišnjicu. U stotinak kvadrata!!! Nije nam do znanja, do novca nam je i realizacije dobrih ideja. Za nas bibliotekare, Izgradnja zgrade biblioteke, kao javnog bibliotečko-informacionog resursa i de u problem broj 1. A to je, definitivno, i problem građana.

2. Opis problema koji primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

Infobus kao mobilni informacioni centar može da, uz svoje resursne ogranke na treni (kojih nema) može da riješi u visokom procentu problem informisanosti građana ruralnog dijela. Zamjenjivanjem svojih putnih pravaca drugim i postavljanjen imobilnih manjih baza na trenu, u okviru mjesnih zajednica, definitivno bi svoju ulogu mobilnog javnog servisa ostvarivao još sveobuhvatnije, jer «baze» nijesu samo resursi već živi kontaktni punktovi gdje bi se odvijali i razvijali kulturno-informativni programi, gostovanja po dubini trena i td. Za takve «baze», makar inicijalno, neophodna su sredstva, jer biliotečki punktovi odavno već ne čine samo knjige, već još mnogo toga što kompletira širok pojam – informacija.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

- **Mijenjanje svijesti građana** u pravcu stvaranja boljeg standarda i primjene nauke i dobrih iskustava: (informacione tehnologije i resursi u službi dobre prakse; knjiga, štampa, internet, brošure, lifleti, predavanja u ruralnim mjestima)

- **Edukacija građana u stilu: Bogat je čovjek koji ima informaciju:** lakši pristup informacijama – informacija dolazi do građana; primjena informacije
- **Povezivanje građana i lokalne vlasti:** rad na formiranju mjesnih zajednica; javnost rada opštine i javnost informacija za građane, kutija za primjedbe građana na rad opštinskih organa...

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

Inicijativu za Infobus projekat pokrenulo je 2000. godine Društvo bibliotekara Crne Gore (strukovna asocijacija) u namjeri da osnaži ulogu biblioteke kao javnog servisa građana, na način što će informacija «doći» kod građana i pokušati da im otvori nove vidike putem informacionih tehnologija, edukacija, ponude u knjigama na podrazumijevanim jezicima, brošurama, štampi, digitalnim formama, bežičnog Interneta. Koordinacija je povjerena Slavki Luković iz Narodne biblioteke Bijelo Polje. Tako je Infobus postao prva prava mobilna biblioteka u Crnoj Gori, i prva na Balkanu koja je profunkcionisala kao mobilni servis građana na ruralnom području, i kao referenca je ušao u istorijat crnogorskog bibliotekarstva. Budući da je projekat implementiran na području opštine Bijelo Polje, te da je sama Opština, preko Centra za kulturu, jedan od finansijera Infobusa, prirodno, on je pripao Narodnoj biblioteci Bijelo Polje, odnosno Centru za kulturu. Infobus tretira trideset punktova mjesečno, a do skoro je bio na usluzi i lokalnom Zatvoru, što je do tada bila na ovim prostorima nezabilježena praksa.

Korisnici su građani na ruralnom području, bez obzira na bilo kakve razlike u vjeri, nivou obrazovanja, materijalnog statusa, političkog opredjeljenja, kao i zatvorenici, socijalno i zdravstveno ugrožena lica...

Za ovu i icijativu smo se odlučili zbog nedostupnosti informacija licima koja su mjestom boravka ili drugim okolnostima spriječeni da ih koriste na uobičajen i stereotipan način, kao i zbog animacije ruralnog stanovništva za boljim promjenama u njihovom životu i novim načinima komunikacija. Infobus i danas radi kao »švajcarski sat«, zahvaljujući odgovornom Infobus timu, a tako će biti sve dok bude bilo moguće imati sredstava za održavanje vozila i nabavku materijala za korisnike, kao i sredstava za usluge na terenu. U sadašnjoj situaciji projekat se finansira iz opštinskog budžeta.

Radi potvrde o djelotvornosti Infobusa, napominjemo da je o ovom našem projektu vođena pozitivna diskusija na Svjetskom kongresu bibliotekara u Buenos Airesu 2004. godine, i na Svjetskom kongresu bibliotekara u Oslu 2005, godine. Zahvaljujući uspjehu u implementaciji, 2004. godine je, sa 50 stranih zvanica, održana u Bijelom Polju Međunarodna konfrenција o digitalnim bibliotekama, na kojoj smo uspostavili link sa Britanijom. Potom je Infobus timu uslijedio poziv za Makedoniju, Sbiju, Dansku, gdje smo putovali na poziv Danske bibliotekarske asocijacije, koja je nadministarska, i tada nas je primio u radnu posjetu ambasador SCG, gospodin Radulović i zahvalio za doprinos crnogorskoj kulturi.

5. Realizacija dobre prakse

Opišite kratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumijevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori...) i ako jeste, navedite nje gov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička...). (do 400 riječi)

Pored redovnih aktivnosti Infobusa – dopremanja knjiga, štampe, drugog štampanog materijala, Interneta, usluga kopiranja materijala, skeniranja, edukacije informatičkog tipa i sl, projekat je na 30 punktova u ruralnim djelovima opštine realizovao veliki broj radionica i potprojekata uz upotrebu video bima, laptopa, i drugih materijala. Najčešće su realizovane radionice i predavanja iz oblasti poljoprivrednih kultura, zatim iz oblasti narkomanije, prevencije zdravlja žena, djece, prava lica sa tjelesnim i mentalnim nedostacima, edukativna predavanja u Zatvoru uz prisustvo pravника, psihijatar, sociologa, književnika, a dramske tekstove je na tom mjestu govorila i čuvena Ružica Sokić, kao gost projekta. Veliki broj stručnjaka je gostovao. Naročito veliku zaslugu ovaj projekat ima u radionicama koje su za temu imale primjenu Zakona o mjesnim zajednicama, gdje su gosti – predavači bili funkcioneri opštine Bijelo Polje, i u čemu su participirali predstavnici nevladinih organizacija.

Međunarodni donatori su učestvovali u finansiranju projekta, a najviše Institut za otvoreno društvo Budimpešta, Kanadska agencija za razvoj, švajcarski ZUG, Balkanski trust za demokratiju(određene potprojekte). U finansijskom smislu pomogla je i opština Bijelo Polje preko Centra za kulturu, Ministarstvo kulture, od koga smo imali i logističku podršku, kao i od Društva bibliotekara Crne Gore i Centralne narodne biblioteke Cetinje. U finansijsku podršku manjim dijelom se uključivala i lokalna privreda. Od 2006. godine Infobus je u potpunosti na opštinskom budžetu, a troškovi ovog projekta su premašili 500 hiljada eura, od 2002. godine do danas, ne računajući lične dohotke dvoje zaposlenih.

Za uzvrat, može se konstatovati da je više desetina hiljada građana bilo korisnik Ingobusa, ili je participiralo tokom njegove realizacije

● Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Koordinator projekta je planirao i organizovao veliki broj primjera dobre prakse, a neposredni realizatori su bili načelnici opštinskih resora, kao na prim. tada potpredsjednik opštine Bojadžić, sekretar Sekretarijata za kulturu i društvene djelatnosti – Jelić, Direktor Centra za kulturu, predsjednica nevladinih organizacija – Mededović, jedan broj nevladinih organizacija, kao: Žene za bolje sutra, Udruženje Roma, Udruženja građana slabog sluha i vida, i dr.

- Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl....)? (do 100 riječi)

Infobus je do prošle godine imao svoj web site pod domenom www.infobus.cg.yu, koji je sadržao pravo bogatstvo informacija i autentičnih lijepih utisaka o njegovom radu. Na njemu je bio i raspored dolazaka i aktivnosti Infobusa, zaključci i fotografije sa tribina i radionica, plakat, video klipovi.

Prvi program Televizije Crna Gora, Obrazovni program, snimio je polusatni dokumentarni film o radu Mobilnog bibliotečkog informaciono-komunikacionog centra –Infobus Bijelo Polje. Film je snimila rediteljka Nada Rahović, i bezbroj puta je repriziran.

Infobus ima bogatu arhivu fotografija, primjeraka plakata, lifleta, flajerea, programa, CD-ova i dr. materijala koga je obilno koristio.

Opremljen sa 5000 knjiga, na desetine primjeraka razne dnevne, stručne i revijalne štampe, sa tehnikom koja sadrži televizor, radio, lap topove, skener, kopir aparat, afiše, plakate za programe, reklamne materijale, uvijek izgleda moćno, pogotovu što je i samo vozilo mercedes benc moćnog izgleda (širine 4 metra). Napomena: U samom početku ljudi sa udaljenijih ruralnih mjesta skrivali su se od vozila imajući na umu te, 2003. godine što šta, da bi ga ubrzo zavoljeli i sa neviđenim oduševljenjem ga dočekivali, da je to nadmašilo očekivanja i koordinatora i osoblja Infobusa. Građani su ubrzo uveliko patricipirali u projektima i aktivnostima Infobusa. Tako je i danas, pa je ovaj projekat postao ponos Bijelog Polja i ponos Crne Gore.

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Destine hiljada građana su koristili, i koriste resurse Infobusa, Infobus je održao i veliki broj kurseva za informatičko opismenjavanje ljudi, pa se od prvog čuđenja, te 2003. godine, veliki broj građana u osnovnom informatički opismenio. Ljudi su, velikim brojem radionica, predavanja, radio emisija, televizijskih emisija stekli znanja iz mnogih oblasti i lakše se integrisali u društvo, dolazeći brže do informacija i primjenjujući stečena znanja,

Prema evidenciji Infobusa i intervjuima na terenu, oko 30 000 građana koristilo je, ili participiralo u ovom projektu po raznim osnovama,

Ima veliki broj primjera da je, naročito na poljoprivrednim posjedima, primijenjen drugi, bolji oblik gajenja voća, stoke, kombinovanjem znanja sa Poljoprivrednog instituta u Novom Sadu i revidiranjem sopstvenog znanja, na primjer,

Pouzdanost se zna da je, nakon radionica posvećenih zdravlju žene, i čitajući literaturu o toj problematici, veliki broj te populacije preventivno posjetio ljekare,

Ubrzo nakon, nekoliko radionica u ruralnim mjestima, s lakoćom su formirane mjesne zajednice, radi lakšeg dogovaranja i koncipiranja prioriteta svake zajednice ponaosob...

U Infobus kutijama za primjedbe i preporuke opštinskim čelnicima sve više je bilo materijala za razgovor i odgovore na postavljena pitanja od interesa za pojedine i zajednicu u cjelini

Možda prvi put, korisnici su imali priliku da dobiju literaturu na svom maternjem jeziku, što je primljeno sa oduševljenjem i osjećanjem odgovornosti za posebnost svake zajednice,

Stari i bolesni ljudi ovim projektom koriste pogodnost donošenja raznog štampanog materijala na njihov prag, a često im Infobus nabavi i ljekove i dostavi ih.

● Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

Postoji obimna dokumentacija o radu i rezultatima aktivnosti Infobusa, koji s nesmanjenim kapacitetom obavlja svoju misiju. Dio dokumentacije, naročito one koja je vezana za finansije i učešće realizatora čuva se u Računovodstvu Centra za kulturu, a fotografije, opisni izvještaji, aplikacije, primjerci plakata, afiša, lifleta, rasporeda, pohvala, učesnika itd., nalazi se u Narodnoj biblioteci, kao radna dokumentacija. Pošto je to razvojni projekat, imamo priliku da u velikoj mjeri pomognemo primjerima dobre prakse. Infobus uveliko nosi počasno mjesto pred projektima edukativno- savjetodavne provenijencije sa ciljem da građanin bude dobro i pravovremeno obaviješten.

● Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

- o Snimili smo dokumentarni film
- o gostovali u velikom broju televizijskih emisija
- o Imali smo do nedavno sopstvenu emisiju sa našim džinglom na Radio Bijelom Polju, koja je išla jednom nedjeljno
- o Realizovali smo značajan broj radionica, tematskih tribina i okruglih stolova uz veliki broj gostiju
- o učestvovali smo na međunarodnim konferencijama u Sloveniji, Mađarskoj, Makedoniji, Srbiji i Danskoj
- o Veliki broj brošura je dostavljen i na kućne adrese građana
- o I te kako su sve kulturne institucije u CG i šire saznale za nas i pozivaju nas. Bili smo gosti sa kompletnom opremom na Barskom ljetopisu, gdje smo imali priliku da razgovaramo o našem iskustvu na terenu sa češkim bibliotekarima
- o Svi dnevni listovi su pisali o našim aktivnostima, a ima i referenca na sajtu Opštine Bijelo Polje,

- o U dva navrata pisano je u strukovnom glasilu Bibliološki glasnik o nama. Iznijeli smo svoja iskustva i na Okruglom stolu u Podgorici, pred stručnom javnošću
- o Jedna koleginica je odbranila stručni rad na temu MIKC Infobus Bijelo Polje,
- o Koordinator Infobusa dobio je 2006. godine Nagradu «Dr Niko Simov Martinović», najviše za ovaj projekat, a ovo priznanje je najveće koje se dodjeljuje bibliotekarskoj struci u Crnoj Gori. Nagrada je javno uručena uz prisustvo 100 bibliotekara i obrazložena implementacijom složenog projekta u po mnogo čemu, rovito vrijeme, zbog čega smo još ponosniji
- o Niko do sada u Crnoj Gori nije primijenio sličan projekat, a ovaj tim je kadar da ga implementira gdje god je potrebno, jer imamo skoro decenijsko iskustvo.

● Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

Dostup raznog štampanog i digitalnog materijala do stanovnika ruralnog područja opštine, u tom smislu i dostavljane kopija opštinskih, i republičkih dokumenata i odluka građanima; tribine, radionice, objašnjenja, gostovanje odgovornih lica, stručnjaka, odgovaranje na pitanja korisnika iz prve ruke, ponekad i rješavanje problema odmah; solidna obaviještenost građana; savjetodavna uloga stručnjaka za teme interesovanja ljudi. Edukativni materijal.

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

Do sada je Infobus utrošio oko 500 hiljada eura, od kojih sto za kupovinu i adaptaciju vozila. Opština sada u cjelosti snosi troškove rada Infobusa preko Centra za kulturu. Do prije dvije godine najveći dio sredstava za opremu i rad stizao je od stranih donatora.

Oprema i resursi: Sva tehnička pomagala i materijal, računari, kopir aparat, video bim, skener, tv, radio, filmovi cd-ei, u svakom trenutku 5000 knjiga u vozilu, koja se zamjenjuje i dopunjava iz fonfa Narodne biblioteke, Štampa svih vrsta, kopirani materijal, materijal za edukativne aktivnosti i promocije...

Budući da je Infobus mobilni centar tehnički opremljen i dobro se čuva oprema, zadnjih dvije godine nije bilo značajnih izdataka u tom smislu. Izdaci su za plate bibliotekaru i vozaču, benzin, nabavku štampanog materijala io digitalnih formi, a to se izdvaja od sredstava namijenjenih za aktivnosti Centra za kulturu u cjelini. Napomena: Odgovornost i profesionalnost krase Infobus tim, tako da se novac troši strogo namjenski.

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...)? (do 100 riječi)

Projekat je započet 2002 godine. 2003. je zaživio u praksi, bez ijedne greške, iako je ta forma rada bila nepoznata na našem prostoru. Sama činjenica da smo već 6 godina na terenu, bez greške, dovoljno govori. Infobus projekat je planiran da radi na neodređeno vrijeme i mijenjaće ruralne lokacije, što najviše zavisi od puteva kojima ovakvo vozilo može ići na teren. Infobus će nastaviti i sa opsluživanjem i na urbanim punktovima gdje se procijeni potreba za njim, pogotovu gdje se usluga odnosi na marginalne grupe i lica sa raznim vrstama hendikepa.

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu
Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti...)? (do 100 riječi)

Imali smo priliku da gostujemo u mjestima izvan naše opštine i ljudi su bili oduševljeni. Postojeći tim Infobusa ima sva potrebna znanja i praksu, našu i stranu u primjeni ovakvog načina rada sa korisnicima.

Za ideju da se ovakav primjer prakse realizuje i u drugim opštinama potreban je samo novac, a mi bi smo rado pomogli našim iskustvom i idejom razrađenom u praksi do mjere u koju lako ulaze inovativni i nekorisćeni programi. Imali smo priliku, i podijelili smo nekim opštinama štampani materijal, vezan za aktivnosti Infobusa, a s radošću ćemo pomoći ako još neko mjesto želi da primijeni ovakav primjer prakse.

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

o Nedostaju dobri putevi za pokrivanje preostalih ruralnih terena, novac za popunjavanje Infobus resursa i njegovo osvježavanje novim. Infobus je razvojni projekat pa dozvoljava širenje ideje demokratizacije društva i kvalitetom i kvantitetom, što znači da imamo u vidu još jedan broj ideja, po našoj procjeni dobrih i korisnih, jer, koliko god aktivnosti realizovali, ostaje još mnogo onih koje budžetskim sredstvima ne bi smo mogli.

o Ko radi ozbiljno uvijek ima šta da doda. Naše iskustvo govori snažan, ali mali tim može dati više kvaliteta, nego veliki tim sa puno pamfletiranja i «galame», po logici – govori tiše da te bolje čujem. Drugim riječima, kvalitet se uvijek prepozna i da rezultat i njegov uzicaj se brže radijusno širi od glomaznosti u smislu manjeg doticaja sa stvarnoću. A stvarnost su svi naši korisnici na terenu. Primjer: Naši korisnici su i djeca iz jedne male ruinirane područne škole koja nas s takvom radošću dočekuju da vam srce zaigra. Vidjeli smo njihovu školu i medijski se «pobrinuli» da joj odgovorni posvete pažnju. I posvetili su. Za ovu i nove generacije. I to je praksa. I to na obostranu radost. Ima Infobus još mnogo analognih primjera, kao kad, baš zato što vam vjeruju, «ubijedite» sve žene da odu na preventivni pregled kod ljekara ili odnesete bolesniku pregršt knjiga da prekrati vrijeme ili da ga «određena» publikacija kao placebo ohrabri u sopstvenoj borbi. I humano je, i potrebno je. I to je rad sa «živim» ljudima kojima je sopstveni problem najpreči.

o Ima nešto što bi bilo ne dobro – već odlično, a to je da Infobus ponovo ima web sajt, da digitalizuje jedan veliki broj publikacija, da poradi na započetoj daljoj modernizaciji dostupa do informacija, da otvori svoje informacione punktove u makar malim prostorijama mjesnih zajednica...i još mnogo toga što valja uokviriti stvarnim potrebama građana.

OPŠTINA BIJELO POLJE : USLUŽNI CENTAR

- Naziv jedinice lokalne samouprave:
OPŠTINA BIJELO POLJE

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

- Opština Bijelo Polje je privredni, saobraćajni, kulturni i univerzitetski centar na sjeveru Crne Gore. To je treća opština u Crnoj Gori po broju stanovnika, a četvrta po površini. Prema popisu iz 2003. godine, opština ima oko 57.000 stanovnika. Opština Bijelo Polje raspolaže značajnim industrijskim kapacitetima u oblasti proizvodnje mesa i mesnih proizvoda, u oblasti drvoprerađivačke, kao i prerađivačke kapacitetima u oblasti poljoprivrede. Ovo područje naročito je pogodno za razvoj stočarstva i voćarstva. Dugoročna perspektiva razvoja opštine je u aktiviranju nalazišta mineralnih i termalnih voda, otvaranju planine Bjelasice sa svim njenim potencijalima za razvoj turizma i poljoprivrede i otvaranje Đalovića pećine, koja po svojim gabaritima i bogastvu pećinskih ukrasa prevazilazi Postojnsku jamu u Sloveniji.

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ Unapređenje i zaštita životne sredine
- ☐ **Pružanje usluga**

- Naziv primjera dobre prakse:

USLUŽNI CENTAR

- Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Opština Bijelo Polje je u saradnji sa JKP "Lim" iz Bijelog Polja, čiji je osnivač i Zavodom za zapošljavanje Crne Gore - Biroom rada Bijelo Polje, formirala Uslužni centar. Svrha osnivanja jednog ovakvog Centra, jeste da građanima Bijelog Polja, pruži besplatnu pomoć u vezi sa problemima koje imaju u svojim domovima, a koji se odnose na opravku kućnih aparata, na bravarske, elektro i vodoinstalaterske radove. Prvenstveno je namijenjen korisnicima socijalne pomoći, osobama slabog imovnog stanja, penzionerima, starim i bolesnim osobama. Uslužni centar zapošljava određeni broj zanatskih radnika (10), koji po pozivu odlaze u domove korisnika usluga i besplatno obavljaju navedene radove.

- Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	Koordinator Uslužnog centra Stanić Ismet
Kontakt adresa:	Ul.Volodina 50.000 Bijelo Polje
Telefon:	069/ 226- 238
I-mejl:	

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine
Ime i prezime

Tarzan Milošević

MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/service/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

Polazeći od činjenice da je jednom dijelu građana opštine Bijelo Polje potrebna pomoć u smislu rješavanja problema pri obavljanju osnovnih djelatnosti u njihovim kućama koje se odnose se na popravku kućnih aparata, elektro ili vodovodne instalacije i sl. radove, a koji građani nijesu u mogućnosti da plate za usluge koje su im potrebne, opština Bijelo Polje je realizovala projekat pružanja besplatnih usluga svojim građanima. Formalni dokumenti u kojima se mogu identifikovati navedeni problemi sadržani su u ogromnom broju zahtjeva putem kojih su se građani obraćali lokalnoj samoupravi tražeći pomoć oko rješavanja istih, pri čemu je bilo neophodno udovoljiti što većem broju zahtjeva i pri tom, naravno, obezbijediti novčana sredstva odnosno neophodan materijal, opremu i alat za pružanje usluga.

2. Opis problema koji primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

Ciljna grupa su osobe koje su u stanju socijalne potrebe, teškog imovnog stanja, penzioneri, stari, bolesni, slabopokretni, osobe sa invaliditetom i osobe sa posebnim potrebama i iste su direktno pogođene problemom i zbog svog socijalnog statusa nijesu u mogućnosti da sami pristupe rješavanju istih odnosno nijesu u mogućnosti da plate za učinjene zanatske-bravarske usluge, odnosno da im se poprave kućni aparati u domaćinstvu i izvedu neki od navedenih radova.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

Cilj dobre prakse jeste pomoć socijalno najugroženijim kategorijama ljudi, odnosno osobama koje nisu u stanju da plate zanatsko-bravarske usluge. Pružanjem ovih usluga omogućava se socijalno ugroženim osobama da nesmetano i konstantno koriste svoje kućne aparate, koji zapravo predstavljaju njihove neophodne uslove za život.

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće ...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

Inicijativu za rješavanje problema pokrenula je opština Bijelo Polje i ista je u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore i JKP "Lim" iz Bijelog Polja razradila strategiju realizacije dobre prakse. Dobra praksa je zasnovana na opštem planu opštine i dio je socijalne politike opštine Bijelo Polje sa kojih razloga smo se i opredijelili za ovu inicijativu. Ciljna grupa su socijalno ugroženi građani.

5. Realizacija dobre prakse

Opišite ukratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumijevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori. ...) i ako jeste, navedite njegov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička ...). (do 400 riječi)

Opština Bijelo Polje je u saradnji sa JKP "Lim" iz Bijelog Polja i Biroom rada Bijelo Polje oformila Uslužni centar građana koji besplatno pruža zanatske usluge socijalno ugroženim građanima. Obaveze opštine Bijelo Polje je obezbeđenje prostorije u kojoj je trebalo smjestiti zaposlene Uslužnog centra, zatim nabavka potrebne HTZ opreme i alata, i u tom smislu nabavljeno je više kompleta alata i opreme za obavljanje zanatskih radova. Opština Bijelo Polje preko JKP "LIM", čiji je osnivač, uposlila radnike u Uslužni centar, dok Zavod za zapošljavanje Crne Gore- Biro rada BP je u obavezi da isplaćuje zarade zaposlenim.

- Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Proces primjene dobre prakse vodila je opština Bijelo Polje a sa primjenom dobre prakse započelo se sredinom 2006 godine. Praksa se u potpunosti primjenjuje i nije bilo problema prilikom primjene dobre prakse, osim u dijelu obezbeđenja sredstava za istu. Veliki broj građana sa oduševljenjem govori o Uslužnom centru i neprekidno zahtijeva da Uslužni centar ne prekida sa radom, a pri njegovom formiranju smatralo se da on traje određeni vremenski period, ali je na inicijativu građana on nastavio sa radom do danas, jer se pokazao kao pravi pogodak.

- Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl....)? (do 100 riječi)

Građani se svakodnevno informišu putem lokalnih medija-radija i televizije o uslugama koje pruža Uslužni centar i svakodnevno se putem istih medija apeluje na građane da se obrate za pomoć ukoliko im je ista potrebna, zašta je potreban samo jedan telefonski poziv.

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Osnivanjem Uslužnog centra nije se uticalo na organizaciju lokalne uprave. Formiranjem naše dobre prakse svakodnevno se rješavaju konkretni problemi građana, i to odmah kada oni problem prijave i zatraže njegovo rješenje. Usluge ovog Centra godišnje koristi oko 1.500 građana, odnosno procentualno oko 2,5%.

● Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

Da, koordinator Uslužnog centra vodi evidenciju svih aktivnosti centra, odnosno vodi evidenciju svih korisnika kojima je pružena usluga i vrstu obavljene usluge.

● Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

Našu dobru praksu smo promovisali putem medija ali najbolja promocija ovakve prakse su sami građani Bijelog Polja, korisnici usluga koji su izuzetno zadovoljni primjenom ovakve prakse i što se u velikoj mjeri pomoglo rješavanju njihovih svakodnevih problema ove vrste. Nijesmo u saznanju da su i drugim opštinama u Crnoj Gori primjenjuje ova dobra praksa.

● Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

Opština Bijelo Polje je bila suočena sa problemima svojih građana koji su svakodnevno podnosili zahtjeve za pomoć u rješavanju problema ove vrste, na način što su tražili novčanu pomoć, kako bi platili usluge majstorima. Međutim, problema je bilo, pored nedostatka novčanih sredstava, pronaći i adekvatnog majstora, tako da je formiranjem Uslužnog centra Opština Bijelo Polje na zadovoljstvo svojih građana, riješila ovaj životni problem za njene građane, a ujedno i uposlila 10 radnika koji su se nalazili na Zavodu za zapošljavanje.

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

Troškovi realizacije projekta nijesu mali, ali se istim rješava problem znatnog dijela građana pa su samim tim i opravdani. Onsozni izvor finansiranja je Budžet opštine Bijelo Polje i budžet Crne Gore, a za primjenu dobre prakse bili je potrebno obezbijediti kancelariju-radionicu, kadrovske resurse izvan organa opštine koji su angažovani sa Biroa rada Bijelo Polje, pa se na taj način riješilo i pitanje nezaposlenosti za deset lica. Takođe, bilo je potrebno obezbijediti alat i drugu opremu neophodnu za rad. Dobra praksa je uzrokovala uštede u budžetu na način što je opština u vidu jednokratne pomoći građanima koji su podnosili zahtjeve za rješavanje ovakvih problema, obezbjeđivala novčana sredstva. Formiranjem uslužnog Centra građani koji podnesu zahtjev ovakve vrste upućuju se na besplatne usluge Uslužnog centra.

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...)? (do 100 riječi)

Primjena dobre prakse će biti nastavljena sa razloga što postoji veliko interesovanje građana i nastaviće da se finansira iz sredstava opštinskog Budžeta i budžeta Crne Gore. Međutim, da bi se nastavila dobra praksa Uslužnog centra, neophodno je da isti ne bude sezonskog, prolaznog karaktera već trajnog i do kraja profesionalnog.

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu

Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski...) koje bi druge opštine trebalo da ispunе kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti...)? (do 100 riječi)

Ne postoje bilo kakvi specifični preduslovi koje bi druge opštine trebalo da ispunе kako bi mogle da primijene našu dobru praksu. Opština Bijelo Polje je naravno spremna da bilo kojoj zainteresovanoj jedinici lokalne samouprave stavimo na raspolaganje svo naše iskustvo, pomoć i saradnju kako bi primjer dobre prakse realizovale i u svojoj opštini.

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

Ovakav primjer dobre prakse se pokazao kao veoma dobar i u njegovoj, prilično dugoj primjeni nijesu uočeni propusti koji bi mogli biti bolje uređeni a odnose se na funkcionisanje Centra.

Formiranjem Uslužnog centra doprinijeli smo rješavanju problema u domaćinstvima socijalno ugroženih građana i riješili pitanje nezaposlenosti za deset lica sa Biroa rada. Potrebno je nastaviti sa ovakvim oblicima socijalne politike i u budućnosti.

OPŠTINA PLAV : IZGRADNJA SEOSKE ŠKOLE U SELU METEH

- Naziv jedinice lokalne samouprave:
OPŠTINA PLAV

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

- Područje Opštine Plav zahvata prostor od 486 km². Po popisu od 2003.godine, bilo je 21.604 stanovnika od toga 13.805 stalno živi na porugu Opštine. U Opštini, Plav ima tri osnovne škole (Plav 1.056 učenika, Gusinje, 539 učenika, Murino 191 učenik) sa jednom srednjom školom (721 učenik), SCI područnim odjeljenjima (Jara, Meteh, Velika, Grnčcr, Kruševo, Vusanje, Vojno Selo itd.)

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ Unapređenje i zaštita životne sredine
- ☐ **Pružanje usluga**

- Naziv primjera dobre prakse:

IZGRADNJA SEOSKE ŠKOLE U SELU METEH

- Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Izgradnjom seoske škole poboljšali bi se uslovi za obrazovanje seoske djece. Približila bi se seoskoj djeci obrazovna ustanova

Mogu se organizovati i drugi sadržaji (seoska ambulanta je već predviđena u jednoj od prostorija a takodje se mogu organizovati sastanci samjesmm stanovništvom a može biti i u funkciji turizma obzirom da se nalazi na putu ka Hridskom jezeru i Bogićevici.

- Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	Radončić Rakib - biznis centar
Kontakt adresa:	Opština Plav Ul. Caršijska bb 84325 Plav
Telefon:	069-872-923
I-mejl:	

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine
Ime i prezime

Skender Šarkinović

MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/servise/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

Jedan od problema Opštine Plav je što mnoge seoske škole ne ispunjavanju elementarne uslove za normalno odvijanje nastave na selu.

Funkcija škole može biti i za seosko stanovništvo (održavanje sastanaka, mini seoska biblioteka, ambulanta, razne edukacije za stanovništvo).

2. Opis problema koji primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

Lokalna samouprava je sagledala probleme oko izvođenja nastave u oš “Hajro Šahmanović” Plav, područno odjeljenje Meteh i utvrdila da se u pamenutom objektu nastava održava pod otežanim uslovima, jer nema osnovnih sanitarnih uslova, neadekvatan prostor za izvođenje nastave.

Posebno u zimskom periodu kada je snijeg a djeca pješake i više km.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

Cilj lokalne samouprave je stvaranje uslova za normalno odvijanje nastave i dr. nabrojanih aktivnosti koje mogu omogućiti sadraji škole.

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće ...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

Mjesno stanovništvo tj. roditelji, rukovodstvo škole i lokalna uprava kroz saradnju između opština, izgradnju ove škole je predložila Opština Budva kroz donatorstvo

5. Realizacija dobre prakse

Opišite kratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumijevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala?)

Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori. ..) i ako jeste, navedite njegov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička ...). (do 400 riječi)

Aktivnost lokalne samouprave je poboljšanje uslova za izvodjenje nastave na seoskom području,

Ovu aktivnost je realizovala Opština Plav. Partner je Opština Budva, Ministarstvo prosvete i nauke kroz oberzbedjenje investicija i nastavnih sredstava.

Opština Plav

Opština Budva

Ministarstvo prosvete

● Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Primjena dobre prakse je u potpunosti realizovana.

Opština Plav je vodila aktivnost

škola je završena,

bilo je problema oko vodosnabdijevanja,

treba ograda oko škole da bi se zaštitila

● Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl....)? (do 100 riječi)

U toku pripreme i realizovanja dobre prakse u cilju uključivanja i informisanja građana korišćen Su sastanci i mediji.

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Primjena dobre prakse je uticala na poboljšanje uslova za izvodjenje nastave u područnom odjeljenju OS

“Hajro Sahmanović” u Metehz.

Smatramo da oko 5% stanovništva Opštine Plav ima koristi od primjene dobre prakse. Naselja Meteh, Jara, Babino Polje

- Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

Evidenciju dobre prakse još uvijek nemamo jer je ova vrsta aktivnosti još u počenoj fazi.

- Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

Primjer Dobre prakse je bio prisutan u javnim sredstvima informisanja ("Vijesti", "Dan" i "Pobjeda"), Javni servls TVCG i dr. elektronski mediji.

- Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

Primjer dobre prakse je donekle uticala na ukupno poboljšanje za izvođenje nastave na seoskom području i mogućnost za dr. aktivnosti kroz ambulantno-zdravstvenu zaštitu i bolji zdravstveni tretman mještana .

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

Troškovi realizacije dobre prakse su 119,000,00 €,

Izvori finansiranja su sredstva Budžeta Opštine Plav, očekujući da će Opštine Buclva nakon prevatnaženja finansijskih poteškoća izmiriti obaveze preuzete za izgradnju seoske škole.

Oprema će biti obezbijedjena preko Ministarstva prosvete i nauke

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...)? (do 100 riječi)

Primjena dobre prakse biće i dalje nastavljena uz budžetske finansiranje lokalne samouprave

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu
 Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti...)? (do 100 riječi)

Specifični preduslovi ne postoje da bi se dala nekim drugim opštinama pomoć II reauzaciji neke ideje.

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

Smatramo da smo dobro sproveli primer dobre prakse i preporučili bismo svakoj opštini da primijeni našu praksu.

OPŠTINA PLJEVLJA : AMERIČKI UGAO U PLJEVLJIMA

- Naziv jedinice lokalne samouprave:
OPŠTINA PLJEVLJA

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

- Opština Pljevlja se nalazi na krajnjem sjeveru Crne Gore i zahvata oko 10% površine Republike sa 1346 km² U njoj živi oko 38 000 stanovnika. Pljevlja su multietnička i multi-kulturalna sredina u kojoj skladno, uz međusobno poštovanje i toleranciju žive Crnogorci, Bošnjaci, Srbi, Muslimani i ostali.

Lokalnu upravu, opštine Pljevlja, čini 6 Sekretarijata, jedna Uprava, jedna Direkcija, Informacioni centar i 4 stručne službe od kojih je jedna Služba za izgradnju i razvoj koja je nosilac projekta »Otvaranje američkog ugla«

Grad Pljevlja, pored svog ekonomskog razvoja, postaje prepoznatljiv i po modernoj i efikasnoj lokalnoj upravi u kojoj se realizacijom mnogobrojnih projekata, uz pomoć novih stručnih i sposobnih kadrova ostvaruju svi principi moderne lokalne samouprave, a iznad svega poboljšavaju i unapređuju usluge koje lokalna uprava pruža građanima Pljevalja.

Služba za izgradnju i razvoj je najmlđa opštinska Služba, osnovana 2006 godine. Osnivanjem ove Službe lokalna uprava je podijeljena na dva dijela, administrativni, kojim rukovodi glavni administrator i razvojni kojim rukovodi menadžer Opštine, koji je ujedno i rukovodilac opštinske Službe za izgradnju i razvoj. Osnivanjem ove Službe, po prvi put je razdvojena razvojna od upravne komponente.

Jedna od nadležnosti Službe za izgradnju i razvoj i njenih zaposlenih je predlaganje i realizacija projekata kojima se doprinosi sveukupnom razvoju lokalne zajednice. Za period za koji postoji, Služba je realizovala niz značajnih projekata od kojih je jedan i osnivanje Američkog ugla u Pljevljima.

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ Unapređenje i zaštita životne sredine
- ☐ **Pružanje usluga**

- Naziv primjera dobre prakse:

AMERIČKI UGAO U PLJEVLJIMA

- Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

Projekat otvaranja Američkog ugla u Pljevljima predstavlja rezultat saradnje između opštinske Službe za izgradnju i razvoj i Odjeljenja za kulturu i medije Američke ambasade u Podgorici. Predstavlja svojevrsnu biblioteku uređenu u američkom stilu koja svojim posjetiocima nudi aktuelne i vjerodostojne informacije o Sjedinjenim državama kroz bazu podataka, kolekcije knjiga (više od 600 naslova), internet, magazine, časopise, CD romove

kao i kroz razne lokalne programe i prezentacije organizovane za javnost. Kolekcije knjiga, koje se mogu naći u Uglu, kao i sva ostala literatura su na engleskom jeziku i uključuju referentne naslove iz oblasti beletristike, biznisa, politike, ekonomije, književnosti, umjetnosti i doprinose edukaciji članova iz ovih, kao i iz još mnogo drugih oblasti. Korisnicima su na raspolaganju i enciklopedije i rječnici koji omogućavaju efektivnije upoznavanje sa traženim sadržajima, a u Uglu su zaposlene i dvije službenice koje su obučene da zainteresovanim posjetiocima pomognu da pronađu željene informacije o Sjedinjenim američkim državama. Pored mogućnosti korišćenja sadržaja koje nudi Američki Ugao, posjetioci mogu dobiti i informacije o školovanju na Američkim koledžima. Američki Ugao je otvoren za sve zainteresovane građanje, a korišćenje svih sadržaja koje nudi je besplatno.

- Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	Snežana Krsmanović; poslovni sekretar; Služba za izgradnju i razvoj
Kontakt adresa:	Služba za izgradnju i razvoj; Ul. Pavla Bulatovica bb; 84210 Pljevlja
Telefon:	+381 69 378 110; +381 52 356 049
I-mejl:	Snezana.krsmanovic@pljevlja.co.me

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine
Ime i prezime

MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/servise/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

Kao jedan od problema opštine Pljevlja prepoznato je nedovoljno poznavanje engleskog jezika zaposlenih u Lokalnoj samoupravi. U vrijeme kada Crnoj Gori na raspolaganju stoje sredstva Instrumenta za predpristupnu pomoć, znanje engleskog jezika postaje bitan preduslov apliciranja za ova sredstva. Svjesni da Lokalna samouprava mora uzeti učešće u procesu evropskih integracija, među zaposlenim u lokalnoj samoupravi primjećena je želja za učenjem i usavršavanjem ovog jezika, međutim, kao problem se pojavljivao i nedovoljan broj organizovanih kurseva stranog jezika, pa samim tim, ni zaposleni u lokalnoj samoupravi, ni građani Pljevalja u širem smislu, nisu imali mogućnosti da unaprjeđuju svoja znanja u ovom smislu.

2. Opis problema koji primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

Ako uzmemo u obzir da je engleski jezik, prema broju ljudi koji ga govore, drugi jezik u svijetu, da prema nekim procjenama u svijetu postoji 300miliona ljudi kojima je ovo maternji jezik, oko 100 milona ljudi kojima je to drugi jezik koji govore i još 100 milona onih koji se povremeno služe ovim jezikom, onda je značaj poznavanja ovoga jezika više nego očigledan. U Opštini Pljevlja engleski jezik se izučava u školama, međutim, veoma mali broj građana Opštine se služi ovim jezikom i to, uglavnom, mlađa populacija. Koliki je značaj poznavanja ovoga jezika govori i podatak da gotovo svaki poslodavac prilikom zapošljavanja radnika zahtjeva od istih poznavanje ovog jezika.

U Opštini Pljevlja rade dvije biblioteke, gradska i gimnazijska koje posjeduju veoma mali broj književnih dijela na engleskom jeziku. S obziroma da je jedan o načina učenja i usavršavanja znanja iz engleskog jezika, pored konverzacije, čitanje literature na tom jeziku, nepostojanje takve literature predstavlja hendikep za sve one koji bi željeli da apsolviraju poznavanje tog jezika.

S druge strane, veoma mali broj učenika sa ovih prostora je imao priliku da svoje školovanje nastavi u inostranstvu iako su pljevaljske škole iznjedrile niz kvalitetnih učenika, koji su ostvarivali veoma značajne rezultate u različitim oblastima. Kao problem je prepoznat nedostatak informacija o mogućnostima školovanja i unaprjeđenja u inostranstvu.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

Poređenje naše i američke kulture, ostvarivanje veze između crnogorskog i američkog naroda, poboljšanje međusobnog razumjevanja ova dva naroda, usvajanje sadržaja koji vode progresu društva, značaj tradicije i očuvanje bitnih tradicionalnih obelježja, kao i odbacivanje prevaziđenih i retrogardnih su ciljevi koji se žele postići primjenom ove prakse. Zatim, usavršavanje engleskog jezika druženjem i konverzacijom, učenje toleranciji i rješavanju konflikata, prevazilaženje multietničkih, vjerskih i drugih različitosti, kao i realizovanje raznih edukativnih programa i njihovo usvajanje putem organizovanih prezentacija.

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće ...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse? (do 300 riječi).

Inicijativa za otvaranje Američkog Uгла u Pljevljima potekla je od opštinske Službe za izgradnju i razvoj. S obzirom da u svijetu postoji oko 400 američkih uglova, od kojih je, do otvaranja Uгла u Pljevljima, postojao samo jedan u Crnoj Gori, došlo se do zaključka da bi otvaranje ovakve jedne američke biblioteke u Pljevljima imalo višestruke pozitivne efekte na građane. Stoga su kao ciljna grupa prepoznati svi građani opštine Pljevlja, posebno mlađa populacija – srednjoškolci i studenti. Ova ideja je razrađena na nizu sastanaka koje su održali predstavnici Odjeljenja za kulturu i medije Američke ambasade u Podgorici i predstavnici lokalne samouprave u Pljevljima što je na kraju 28.10.2008.godine dovelo do potpisivanja Memoranduma o saradnji kojim su utvrđena prava i obaveze oba partnera. Za ovu inicijativu se odlučilo iz razloga što se se smatralo, da su Pljevlja kao višenacionalna i multikulturalna sredina dovoljno široka za prihvatanje i američke kulture. I u svijetu, otvaranje Američkih Uglava se vrši u saradji sa Američkom ambasadam, međutim otvaranje Američkog Uгла u Pljevljima je jedan od rijetkih slučajeva gdje se kao partner pojavljuje jedinica lokalne samouprave. Predstavnici Američke ambasade su prepoznali da lokalna samouprava kao svojevrsan servis građanja može biti izuzetno dobar partner u realizaciji ovog projekta što se i pokazalo tačnim.

5. Realizacija dobre prakse

Opišite kratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumijevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori. ..) i ako jeste, navedite njegov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička ...). (do 400 riječi)

Nakon zaključenja Memoranduma o saradnji 28.10.2008.god. kojim su utvrđena prava i obaveze oba partnera, pristupilo se realizaciji ideje. Na osnovu Grant agreement-a, 24.11.2008.god. Američka Vlada je, preko Američke ambasade u Podgorici Opštini Pljevlja uplatila iznos od 31.557,00 € koji je bio namjenjen za finansiranje svih potrebnih aktivnosti, kao i za opremanje Američkog Uгла. Obaveza Opštine Pljevlja se sastojala u obezbjeđivanju prostora za rad Američkog Uгла, kao i u zapošljavanju dva radnika. Oba partnera su odredila svoje predstavnike koji su zajedničkim radom, uz stalnu komunikaciju i dogovaranje sprovedli sve aktivnosti potrebne za realizaciju ovog projekta.

U periodu od uplate sredstava Opštini (novembar 2008.god.) do otvaranja Uгла (april 2009. god.) sprovodile su se aktivnosti potrebne za početak rada. Obezbjeđen je prostor, nabavljena je i instalirana kompjuterska oprema, nabavljen je kancelarijski namještaj i pribor, izvršeno je snabdijevanje Uгла literaturom, instaliran internet, uvedena telefonska linija i izabrane I obučene dvije radnice za rad u Američkom Uglu.

02.04.2009. godine organizovano je svečano otvaranje ove američke biblioteke od kada Američki Uga u Pljevljima i zvanično radi.

● Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Proces primjene dobre prakse vodila je jedinica lokalne uprave, odnosno, Služba za izgradnju i razvoj. Praksa je pocela da se primjenjuje odmah po otvaranju Američkog ugla. Jedini problemi koji su mogli očekivati jesu predrasude jednog dijela stanovništva u pogledu Američke kulture i Amerike uopšte. Sporadically su se pojavljivala izdvojena misljenja da lokalna samouprava propagira kulturu Američke države koja je učestvovala u NATO operacijama 1999 god. u tadašnjoj Sbjiji i Crnoj Gori. Međutim, radilo se o mišljenju veoma malog broja građana što nije moglo ugroziti realizaciju ovog projekta, odnosno o mišljenjima koja su se pojavljivala na samom početku realizacije projekta, kada stanovništvo Pljevalja jos uvijek nije bilo, na adekvatan nacin, upoznato sa funkcionisanjem i svrhom postojanja Američkog Uгла. Međutim, u periodu implementacije ovog projekta, zahvaljujuci radu službenica u Američkom Uglu i zaposlenih u lokalnoj upravi, odgovornih za implementaciju ovog projekta, kroz organizovanje raznih programa, stanovništvo Pljevalja je na adekvatan način upoznato sa aktivnostima, ciljevima i radom Američkog Uгла, sto je doprinijelo boljem razumjevanju značaja postojanja ovakve biblioteke, tako da se danas mišljenja koja ne idu u prilog postojanja Američkog Uгла sve rijeđe mogu čuti.

Dobra praksa je u potpunosti imlementirana, ali se svakodnevno proširuje i poboljšava osmišljavanjem i uvođenjem novih aktivnosti. Posebna pažnja se posvećuje obukama zaposlenih kroz razne seminare kako bi na adekvatan nacin bili upoznati sa aktuelnim dešavanjima u američkom društvu, te prenosom informacija zainteresovanim korisnicima usluga Američkog Uгла, uticali na poboljšanje konstelacije američkog I crnogorskog društva.

- Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl....)? (do 100 riječi)

U svim fazama realizacije projekta, građani su bili obavještavani putem sredstava javnog informisanja o pripremi realizaciji i implementaciji ovog projekta i to putem novinskih naslova, televizijskih izjava, kao i postavljanjem značajnijih informacija na zvaničnom sajtu Opštine Pljevlja. Otvaranju Američkog Uglu u Pljevljima prisustvovala su, i o tome informisale širu crnogorsku javnost, pored lokalnih TV stanica i renomirane TV stanice kao što su Televizija CG, Televizija Vijesti, Televizija IN, Televizija MBC. Nakon otvaranja Američkog ugla na zvaničnom sajtu opštine Pljevlja otvorena je posebna stranica koja pruža informacije o svim aktuelnim aktivnostima u Američkom Uglu. Stranica, između ostalog, sadrži program aktivnosti u Uglu za aktuelni mjesec kao i korisne linkove za one koji o pojedinim aktivnostima žele bliže da se informišu.

Američki Ugao u Pljevljima ima i svoju grupu na popularnom web sajtu face book gdje se takođe prezentiraju informacije od značaja za rad i aktivnosti Uglu.

Svi članovi ove biblioteke se elektronskim putem obavještavaju o događajima u organizaciji Uglu, obavještenja se postavljaju i na prometnim mjestima u gradu, a takođe se praktikuje i obavješćavanje građana putem medija.

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

U Opštini Pljevlja, uočen je problem nedovoljnog poznavanja engleskog jezika, kao i jedan broj talentovanih i nadarenih učenika i studenata koji zbog nedostatka informacija o mogućnosti školovanja i usavršavanja u inostranstvu nijesu iskoristili mogućnost da se kandiduju za različite programe koje su imali na raspolaganju. Američki ugao danas ima oko 200 članova, za period od otvaranja Uglu pa do danas Ugao je posjetilo više od 1000 korisnika, Ugao sadrži kolekcije knjiga od preko 600 naslova, a broj iznajmljenih knjiga je za ovaj period više od 600. Sami ovi podaci govore interesovanju građana za usluge koje pruža Američki Ugao kao i o korisnim efektima ovih usluga.

U periodu od 1.08.2009.god. do 15.08.2009.godine, u organizaciji ovoga ugla petoro najboljih učenika pljevaljskih škola boravilo je u Mađarskoj na jezeru Balton, gdje su imali priliku da usavršavaju engleski jezik kroz razgovore sa vršnjacima iz 5 evropskih zemalja na teme o toleranciji i ljudskim pravima. Radi se o prvom programu koji je Američki Ugao organizovao od svog otvaranja, a sasvim je izvjesno da će ovakvih programa biti i u budućnosti i da će uključivati i veći broj učenika.

Ono što je značajno je činjenica da i određeni broj starije populacije, a koji je nepoznavanje engleskog jezika prepoznao kao glavni problem pri zaposlenju koristi usluge Američkog Uglu. Njihovo zadovoljstvo se posebno ogleda u tome što su u ovom kutku u mogućnosti da prate on line kurseve engleskog jezika bez ikakve nadoknade.

Srednjoškolci i studenti su veoma zadovoljni sto upravo na ovom mjestu mogu da dobiju vjerodostojne i valjene informacije o mogućnostima daljeg školovanja i usavršavanja u inostranstvu. Tako da se već sledeće godine očekuje da će neko od njih imati priliku da se usavršava u nekoj od Sjedinjenih americkih dryava, upravo posredstvom Američkog Ugla u Pljevljima.

- Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

Zvaničnu evidenciju o aktivnostima Američkog Ugla vode zaposlene službenice. Za vođenje evidencije specijalno su obucavane prije stupanja na rad. Evidencija o aktivnostima Američkog Ugla, void se na isti način kao sto se to radi u svim Uglovima u svijetu i dostupna zainteresovanim licima u svakom momentu.

Zvanična evidencija podrazumjeva postojanje baza podataka (baza knjiga, izdatih knjiga i časopisa, baza podataka o članovima i sl.)

- Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

Promocija usluga koje pruža Američki Ugao započeta je danom otvaranja. Svečanom otvaranju je, pored Američkog ambasadora u Crnoj Gori i predsjednika opštine Pljevlja, prisustvovao i veliki broj zvanica iz kulturnog, javnog, političkog i vjerskog života Pljevalja, kao i brojni gosti iz susjednih Opština (Foča, Goražde, Prijepolje, Bijelo Polje) što je bio jedan od načina da se građani opštine Pljevlja i susjedne Opštine upoznaju sa ovim Projektom. Kao što je već prethodno navedeno, renomirane televizijske i novinske kuće izvještavale su o ovom događaju čime je i šira crnogorska javnost upoznata sa svrhom i ciljem Otvaranja Američkog ugla.

- Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

Osnivanjem Američkog Ugla u Pljevljima, prvenstveno je riješen problem nepostojanja organizovanih kurseva stranog jezika. Američki ugao u Pljevljima je u saradnji sa Akademskim centrom organizovao brojne kurseve stranih jezika. Prioritet je dat izučavanju engleskog jezika, ali ni ostali jezici, poput italijanskog, španskog, francuskog i ruskog nisu zapostavljeni.

Od osnivanja Američkog Ugla, zahvaljujuću kursovima jezika u njihovoj organizaciji, više od 30 % službenika Lokalne samouprave je uzelo svoje učešće na njima. Učenje jezika i ovladavanje istim je proces koji mora trajati duži vremenski period, ali već sada se može reći da je Lokalna samouprava na dobrom putu da izgradi kadar koji će moći da odgovori svim zahtjevima koji su pred njom.

S obzirom da je učenje stranog jezika dugotrajan proces, najbolji rezultati se postižu radom sa najmlađom populacijom, međutim u Pljevljima je takođe primjećen i nedostatak organizovanih kurseva i za djecu predškolskog uzrasta. Otvaranjem Američkog ugla u Pljevljima i ovaj problem je dobrim dijelom riješen jer se, u organizaciji Američkog Uгла, u obdaništu „Eko bajka“ 3 puta nedjeljno održavaju kursevi stranih jezika

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

Troškovi za realizaciju cjelokupnog projekta, kao i raspodjela troškova po partnerima su ugovoreni Memorandumom o saradnji između partnera. Američka ambasada je projekat finansirala sa oko ukupno 50.000,00 eura i ovim iznosom su pokrivene sve aktivnosti do otvaranja Američkog Uгла, nabavka kompjuterske opreme, instaliranje, internet konekcija, uspostavljanje telefonske linije, nabavka namještaja i opremanje ugla svim ostalim pratećim sadržajima kako bi i ova biblioteka izgledala kao i svi ostali Američki Uglovi u svijetu. Obaveza Opštine se sastojala u zapošljavanju dva službenika i u obezbjeđivanju poslovnog prostora za ovu namjenu. Danas u američkom uglu rade dvije službenice, profesorice engleskog jezika, od kojih je jedna novozaposlena i Opština je odgovorna za njeno plaćenje, dok je druga radnica i prije otvaranja Uгла bila zaposlena u Opštini Pljevlja, ali je nakon otvaranja, internim oglasom, prebacena na novo radno mjesto čime su izbjegnuti troškovi opštine za jednog zaposlenog.

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...)? (do 100 riječi)

Primjena dobre prakse će biti nastavljena i u budućnosti. Dosadašnji rad, sprovedene aktivnosti, interesovanje građana za usluge Uгла, broj posjetilaca opravdale su postojanje Američkog Uгла u Pljevljima. Povećanje broja posjetilaca i članova iz mjeseca u mjesec raste što je dobara pokazatelj da je ovaj projekat održiv.

Memorandum o saradnji između opštine Pljevlja i Američke ambasade od 28.10.2008. god, kojim je ugovoreno otvaranje Uгла, bio je potpisan na određeno vrijeme od godinu dana sa mogućnošću produženja ukoliko se praksa pokaze korisnom. Činjenica da je vremensko važenje pomenutog Memoranduma produženo do 1.10.2011. godine, takođe govori o održivosti projekta i obostranom zadovoljstvu partnera u ovom projektu.

Finansiranje će i u budućnosti biti vršeno kao i do sad. Opština će obezbjeđivati prostor za rad zaposlenih, kao i njihovu zaradu, dok će ostale aktivnosti Američkog Uгла finansirati Američka vlada, a zavisiće od raspoloživosti fondova za ovu svrhu. Obaveza Odjeljenja za kulturu i medije američke ambasade u pogledu snbijevanja Američkog Uгла kolekcijama knjiga ostaje ista.

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu

Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti...)? (do 100 riječi)

Preduslovi za primjenu ovog primjera su tehnički i organizacioni. Što se tiče finansija, projekat iziskuje određena finansijska sredstva, ali veći dio pokriva Američka ambasada koja se uvijek javlja kao partner u realizaciji.

Opština Pljevlja je kao partner u projektu spremna da pruži pomoć drugim opštinama kroz praktične instrukcije, uvid u dokumentaciju, asistenciju u realizaciji kao i kroz razmjenu iskustava kroz razgovore i posjete.

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

Opština Pljevlja je u potpunosti zadovoljna sprovođenjem dobre prakse i smatramo da i pri ponovnom sprovođenju iste ništa ne bi trebalo raditi na drugačiji način. Primjer dobre prakse je dosta razrađen i zadovoljava potrebe, kako zaposlenih u lokalnoj samoupravi, tako i potrebe građana Pljevalja uopšte. Otvaranje Američkog ugla je primjer da se jedinica lokalne samouprave može pojaviti i kao davalac usluga koje možda i nisu uobičajene za njeno djelovanje, čime se doprinosi težnji da Lokalna samouprava postane moderan servis građana, u pravom smislu te riječi, koji svojim uslugama zadovoljava i najšire potrebe njenih korisnika.

OPŠTINA HERCEG NOVI : KORISNIČKI SERVISI U JU GRADSKA BIBLIOTEKA I ČITAONICA HERCEG-NOVI

- Naziv jedinice lokalne samouprave:
OPŠTINA HERCEG NOVI

Kratka informacija o jedinici lokalne samouprave (do 100 riječi):

● JU Gradska biblioteka i čitaonica Herceg-Novu djeluje kao jedina narodna i matična biblioteka na području Opštine Herceg-Novu. Osnivač Biblioteke je Opština Herceg-Novu, iz čijeg Budžeta se realizuje finansiranje u punom iznosu. Osnovana je 28. marta 1949. godine, a nastavlja tradiciju najstarije narodne biblioteke u hercegnovskom kraju Srpske čitaonice, koja se prvi put pominje 1850. godine. Bibliotečki fond (više od 50000 jedinica monografskih publikacija, više od 55000 svezaka periodičnih publikacija, oko 70000 jedinica pres klipinga, značajan broj naslova stare i rijetke knjige i periodike, te sitnog bibliotečkog materijala) smješten je u pet depoa i organizovan u okviru sledećih fondova: Osnovni fond monografskih publikacija, Osnovni fond serijskih publikacija, Zavičajna zbirka (sve vrste bibliotečkog materijala) i legati. Obrada bibliotečkog materijala obavlja se prema međunarodnim standardima: ISBDM, ISBDS, ISBDA, UDK sistemu. Od 1990. godine realizuje se automatizovana obrada uz korišćenje UNESCO-vog programskog paketa CDS/ISIS aplikacija BIBLIO. Biblioteka posjeduje 9 umreženih računara, različitih konfiguracija, a elektronski katalog sadrži više od 60000 zapisa. Od 2007. godine Biblioteka je članica bibliotečko-informacionog sistema COBISS Crne Gore. Biblioteka je izdavač i vlasnik časopisa BOKA: zbornik radova iz nauke, kulture i umjetnosti, koji izlazi jedanput godišnje. U časopisu se objavljuju naučni i stručni radovi, koji se tematski odnose na Boku Kotorsku. I publikovanje monografskih publikacija utemeljeno je na zavičajnom principu. Od 2000. godine Biblioteka se uključuje u međunarodne projekte, od kojih izdvajamo uspješno završen Projekat saradnje sa Bibliotekom grada Voreala, koji je finansiralo Ministarstvo spoljnih poslova Francuske. U cilju ostvarivanja prioritetne misije biblioteke - popularizovanje knjige i čitanja, organizujemo Međunarodni sajam knjiga TRG OD KNJIGE i brojne promocije, izložbe, koncerte, predavanja, pozorišne predstave, dječije muzičko-scenske programe, gostovanja domaćih i stranih pisaca, stručne radionice...

- ☐ Učešće građana u procesu pripreme, donošenja i realizacije odluka na lokalnom nivou
- ☐ Unapređenje i zaštita životne sredine
- ☐ **Pružanje usluga**

- Naziv primjera dobre prakse:

KORISNIČKI SERVISI U JU GRADSKA BIBLIOTEKA I ČITAONICA HERCEG-NOVI

● Sažeti prikaz primjera dobre prakse (do 200 riječi):

JU Gradska biblioteka i čitaonica Herceg-Novih, u redovnoj djelatnosti, uspješno realizuje sveobuhvatan korisnički servis. Svi segmenti, kroz koje se praktično ostvaruje uslužna djelatnost Biblioteke, istovremeno zadovoljava međunarodne stručne standarde i najraznovrsnije zahtjeve korisnika, prvenstveno sledeće. „Javna biblioteka, kao lokalna kapija znanja, pruža osnovne uslove za učenje tokom čitavog života, za samostalno donošenja odluka i kulturni napredak pojedinaca i društvenih grupa... životna je snaga obrazovanja, kulture i informisanja, i neophodni činilac društvenog života koji njeguje mir i duhovno blagostanje...“ (Manifest). „Javna biblioteka je organizacija koju osniva, podržava, i finansira zajednica... Ona obezbeđuje pristup znanju, informacijama i proizvodima ljudskog duha, putem različitih izvora i usluga, i podjednako je dostupna svim pripadnicima zajednice bez obzira na rasu, nacionalnost, starosno doba, pol, veru, invalidnost, ekonomski i radni status i obrazovni nivo.“ (Smernice). Stručni standardi su formulisani u dokumentima „IFLA/UNESCO Manifest za javne biblioteke“ i „IFLA/UNESCO Smernice za razvoj javnih biblioteka“.

Shodno ovim standardima Biblioteka uspješno organizuje i omogućava svojim korisnicima sledeće korisničke servise:

- korišćenje svojih elektronskih baza (Biblio, Boka, Dusan, Manastir Savina) koje sadrže podatke o cjelokupnom fondu Biblioteke (više od 60000 elektronskih zapisa);
 - pristup zavičajnom kulturnom nasleđu (baza Boka). „Za dugoročan uspeh javne biblioteke važno je da ona počiva na kulturi ili na kulturama zemlje ili oblasti u kojoj radi... Biblioteka treba da obezbijedi prije svega informacije koje se ne mogu dobiti na drugom mjestu.“ (Smjernice);
 - korišćenje digitalne kolekcije - zavičajna periodika (oko 20000 stranica);
 - besplatan pristup Internetu i korišćenje personalnog računara;
 - savjetodavne usluge (Internet je neorganizovan i nekontrolisan, informacije su različitog kvaliteta i tačnosti, bibliotekar upućuje korisnika na tačne informacije);
 - web site Biblioteke – www.bibliotekaherceg-novi.org.rs;
 - obezbjeđivanje informacija i pretraživanje u COBISS-u i drugim elektronskim bibliografskim bazama;
 - „Pitajte bibliotekara“ (servis putem elektronske pošte);
 - iznajmljivanje knjiga;
 - međubibliotečka pozajmica knjiga;
 - usluge za djecu – bajkoteka, igroterka (podsticanje na čitanje kroz igru);
 - pružanje informacija, koje treba da obuhvate sve vrste odgovarajućih medija i modernih tehnologija, kao i tradicionalnu građu (za korisnike koji ne koriste računar);
 - osmišljavanje kulturnih programa u smislu profilisanja kulturnog identiteta zajednice.
- Svakodnevnim realizovanjem korisničkih servisa Biblioteka ostvaruje najznačajnije međunarodne stručne standarde.

- Osoba u jedinici lokalne samouprave zadužena za sprovođenje/koordinaciju projekta koji nominujete:

Pozicija u jedinici lokalne samouprave:	Direktor JU Gradska biblioteka i čitaonica Herceg-Novi
Kontakt adresa:	Trg Herceg Stjepana br. 6 Herceg-Novi
Telefon:	031/321-900 068/345-542
I-mejl:	biblhn@t-com.me nevenkagbhn@t-com.me

Potvrđujem da su podaci u prijavi istiniti.

Predsjednik opštine
Ime i prezime

MP

Potpis

INFORMACIJE O PRIMJERU DOBRE PRAKSE

1. Glavni problemi opštine

Opisati glavne probleme opštine vezane za usluge/servise/poslove koje obavlja jedinica lokalne samouprave, navesti formalne dokumente u kojima su identifikovani navedeni problemi (do 100 riječi).

Prostor je za JU Gradska biblioteka i čitaonica Herceg-Novi *conditio sine qua non*, problem koji se reflektuje na gotovo sve segmente rada i presudno utiče na planiranje djelatnosti. Biblioteka je smještena u zgradi površine 420m². S obzirom na obim postojećeg fonda, usluge i programe koje pruža lokalnoj zajednici nedostaje prostor za: Prijemno odjeljenje i slobodan pristup knjizi, kancelarijski i magacinski prostor za Zavičajno odjeljenje, Dječije odjeljenje, prostor za realizovanje književnih programa, izložbi, koncerata..., magacinski prostor, kancelarijski prostor, garderoba... To je problem koji se može rješavati samo uz pomoć Osnivača i podrazumijeva značajna finansijska sredstva. Dosadašnje aktivnosti usmjerene su na planiranje dogradnje objekta pored postojeće zgrade Biblioteke. Problem prostora gotovo svake godine obrazlažemo u godišnjim izvještajima i planovima rada. U okviru Informacije o realizaciji zaključaka Skupštine opštine Herceg-Novi za I i II kvartal 2007. godine potvrđena je namjera za proširenje na platou pored sadašnje zgrade Biblioteke.

2. Opis problema koji primjer dobre prakse treba da riješi

Opisati kontekst, uzrok/e, vrijeme nastanka problema, koje ciljne grupe i na koji način su pogođene postojanjem problema (do 200 riječi).

Tokom devedesetih godina 20. vijeka uposleni u JU Gradska biblioteka i čitaonica Herceg-Novi, kao i naše kolege u drugim institucijama, opštinskim i državnim, suočili su se, sa drastično smanjenim budžetom, potpunim prekidom bilo kakvih ulaganja u infrastrukturu, apsolutno nedovoljnim sredstvima za programske aktivnosti Ustanove, a u našim godišnjim izvještajima sačuvani su frapantni podaci. Primjera radi tokom jedne godine, bibliotečki fond nije kupovinom prinovljen niti jednim novim naslovom. Posljedice su nenadoknadle i lako uočljive. Broj članova Biblioteke iz godine u godinu se smanjivao, a korisnici kojima je Biblioteka namijenjena sve su je rjeđe posjećivali. Ove okolnosti su posebno negativno uticale na najznačajniju ciljnu grupu bibliotečkih korisnika – djecu i mlade, uzrast presudan za stasavanje budućih čitalaca. Za uposlene u Biblioteci, ove okolnosti bile su dodatni motiv da planiraju i osmišljavaju programe, koji u realizaciji podrazumijevaju: znanje, profesionalizam, inventivnost u poslu, entuzijazam, spremnost na saradnju i minimalna finansijska sredstva. Do virtuoznosti su usavršili vještinu da realizuju značajne programe sa skromnim finansijskim sredstvima.

3. Ciljevi dobre prakse

Šta ste željeli da postignete primjenom dobre prakse (do 100 riječi).

Dok smo se mi borili sa rješavanjem problema na koje najčešće nijesmo mogli uticati, dotle su se u svijetu bibliotekarstva desile značajne i radikalne promjene. Savremene biblioteke postale su „lokalni centri informacija koji omogućavaju da sve vrste znanja i informacija budu odmah na raspolaganju korisnicima“.

Postavili smo sebi cilj da shodno navedenim, u bibliotekarstvu najprestižnijim standardima, osmislimo i realizujemo korisničke servise, koji mogu zadovoljiti najraznovrsnije potrebe za informacijama najzahtjevnijih korisnika, kako bismo povratili interesovanje za Biblioteku, knjigu i čitanje i povećali broj aktivnih članova Biblioteke. „Brza, kvalitetna i adekvatna informacija“ predstavlja početni moto, kojim je trebalo da zainteresujemo potencijalne korisnike i vratimo u Biblioteku one koje smo u međuvremenu izgubili. Znanje i ljubaznost uposlenih u Biblioteci, brza usluga i validnost informacija, riječju krajnje profesionalan odnos, čine sadržaj čarobne formule kojom smo postigli osnovni cilj, da oni kojima je Biblioteka namijenjena u nju dolaze i koriste njene usluge. Zato i dalje nastojimo da svim korisnicima boravak učinimo prijatnim i korisnim, i razvijamo naviku redovnog dolaska u Biblioteku.

4. Iniciranje i priprema dobre prakse

Ko je pokrenuo inicijativu za rješavanje problema (jedinica lokalne samouprave, građani, donator, nevladina organizacija, javno preduzeće ...)? Ko je je razradio korake za sprovođenje dobre prakse i na koji način (kroz strategiju, akcioni plan, predlog projekta...)? Da li je dobra praksa zasnovana na opštem ili posebnom strateškom planu opštine? Zašto ste se odlučili za ovu inicijativu? Ko su korisnici (ciljna grupa) dobre prakse?

(do 300 riječi).

Inicijativu za rješavanje problema pokrenula je JU Gradska biblioteka i čitaonica Herceg-Novog, u cilju izgradnje „dugoročne politike snabdijevanja uslugama i postizanja djelotvornijeg korišćenja raspoloživih resursa“ (Smernice). Razradu za stručno osmišljene i racionalno obrazložene predloge za realizaciju savremenih korisničkih servisa, izradila je Nevenka Mitrović, direktor Biblioteke, počev od 2002. godine u redovnim Godišnjim planovima rada, koje je razmatrala i usvajala Skupština opštine Herceg-Novog. Skupština lokalne samouprave je usvojila Planove rada Biblioteke i shodno tome sredstva za njihovu realizaciju. Navodimo da su svi korisnički servisi Biblioteke osmišljavani prema najvišem IFLA standardu za javne biblioteke, koji glasi: „Usluge obavezno treba da budu dostupne svim članovima zajednice“. Shodno tome ciljne grupe su:

- ljudi u svim periodima života (djeca, mladi, odrasli)
- građani Herceg-Novog, ali i svi ostali korisnici koji pristupaju našem web site-u, ili su gosti Herceg-Novog
- institucije u zajednici.

5. Realizacija dobre prakse

Opišite ukratko dobru praksu. Koje su aktivnosti realizovane prilikom sprovođenja dobre prakse? (Odgovorite na ključna pitanja za opis aktivnosti: Šta je aktivnost podrazumijevala? Ko je vodio/realizovao aktivnost? Koliko je aktivnost trajala? Gdje se aktivnost realizovala?) Da li je vaša jedinica lokalne samouprave imala partnera u primjeni prakse (državni organ, nevladine organizacije, međunarodni donatori. ...) i ako jeste, navedite njegov tačan naziv i vrstu pomoći koju je pružio (finansijska, stručna, tehnička ...). (do 400 riječi)

Uvođenje novih korisničkih servisa odvija se u okviru redovne djelatnosti JU Gradska biblioteka i čitaonica Herceg-Novi. Radili smo, korak po korak, da bi danas imali jedinstven servis kojim naša ustanova može da se mjeri sa bibliotekama iz mnogo razvijenijih sredina i bogatijih opština. Realizaciju korisničkih servisa je vodila Nevenka Mitrović, a u primjeni učestvuju svi uposleni, svako u okviru svoje stručne kvalifikacije.

Elektronske baze bibliotečke građe za kompletan fond monografskih i serijskih publikacija, Zavičajnu zbirku i legat (više od 60000 elektronskih zapisa), formirali smo u desetogodišnjem periodu (1990-2000. god.). Od 2007. godine članica smo COBISS-a Crne Gore pa nam predstoji prebacivanje podataka iz programa CDS/ISIS u COBISS. Naš fond je strukturiran u četiri elektronske baze: BIBLIO (osnovni fond-35000 zapisa), ZAVIČAJNA ZBIRKA (oko 20000 zapisa), DUSAN (legat dr D.Petkovića-5500 zapisa) i MANAS (Biblioteka Manastia Savina-3500 zapisa). Automatizacijom poslovanja omogućili smo korisnicima uvid u cjelokupan fond Biblioteke te su usluge postale brže i kvalitetnije. COBISS će u dogledno vrijeme korisnicima omogućiti usluge i pristup našim bazama sa kućnog računara. U cilju pružanja informacija korisnicima naši bibliotekari pretražuju i druge dostupne elektronske baze podataka.

Servis međubibliotečke pozajmice uspješno realizujemo u saradnji sa CNB „Đurđe Crnojević“ sa Cetinja. Kako knjige za pozajmicu mogu preuzeti isključivo lično radnici Biblioteke, za odlazak na Cetinje koristimo privatne automobile. U zavisnosti od hitnosti i broja zahtjeva naših korisnika međubibliotečku pozajmicu organizujemo dva ili tri puta mjesečno, a u smislu racionalizacije i uštede ovaj servis kombinujemo sa drugim segmentima rada (izrada press klipinga, bibliografsko istraživanje za Zavičajnu zbirku, seminari, kursevi, sastanci...). Ovim servisom našim korisnicima stoji na raspolaganju knjižni fond CNB od preko dva miliona jedinica bibliotečke građe. Prema Pravilniku o korišćenju građe u Biblioteci knjige iz međubibliotečke pozajmice mogu se koristiti isključivo u prostorijama Biblioteke. Ovaj servis je popularan među učenicima, studentima, istraživačima i naučnim radnicima. Digitalna kolekcija obuhvata više od 20000 stranica skenirane zavičajne građe. Prioritet je imala stara bokeljska periodika, koja većim dijelom pripada kategoriji rariteta. Do sada smo digitalizovali sledeće komplete: Catalogus cleri et dioecesis catharensis (1841-1913); Šematizam Eparhije bokokotorsko-dubrovačke i spičanske (1974-1912); Boka: glasnik za opće interese Bokelja (1908-1909); Izvještaj Srpske moreplovne zakladne škole u Srbini (1885-1886); Boka Kotorska: mali srpsko-narodni zabavnik za srpsku mladež (1882-1883); Glasnik Narodnog univerziteta Boke Kotorske (1934-1940); Srpski magazin (1896-1897); Il Bochese: lunario catilico e greco (1867) i Boka: zbornik radova iz nauke, kulture i umjetnosti (1969-2009). Korisnicima je dostupna u digitalnom formatu na sajtu Biblioteke.

Slobodan pristup Internetu. Iako imaju mogućnost da sami koriste Internet, naši korisnici najčešće traže pomoć uposlenih u Biblioteci, koji će im pomoći da se snađu u moru nepotrebnih informacija i dobiju one relevantne, kvalitetne i adekvatne.

Web site www.bibliotekaherceg-novi.org.rs. Sajt Biblioteke postavljen 2006. godine, osim iscrpnih informacija o istorijatu, organizaciji poslovanja, fondovima, tekućim aktivnostima, sadrži i svih 29 brojeva našeg časopisa u punom tekstu (više od 8000 stranica), pretraživu elektronsku bazu legata dr D. Petkovića (5500 knjiga), digitalnu kolekciju (stara bokeljska periodika)... Sajt sistematski dopunjavamo i redovno ažuriramo.

Servis „Pitajte bibliotekara“ uveli smo 2008. godine i za sada u Crnoj Gori je privilegija samo korisnika JU Gradska biblioteka i čitaonica Herceg-Novi. Korisnici posredstvom ovog servisa mogu doći do potrebnih informacija i elektronskim putem, bez dolaska u Biblioteku. Naime, bibliotekari će posredstvom e-mail-a blagovremeno odgovoriti na njihove zahtjeve, obezbijediti relevantnu literaturu za traženu temu, ili obezbijediti informaciju o traženoj literaturi.

Kulturni programi osmišljavaju se znalački i sa posebnom pažnjom, jer Biblioteka, kao predstavnik institucionalne kulture, pretenduje da bude sjedište kulturnog i umjetničkog razvoja grada i tako utiče na njegov kulturni identitet. Značajna pažnja posvećuje se programima sa zavičajnim predznakom. Tokom godine organizujemo više od 30 reprezentativnih kulturnih programa.

Iznajmljivanje knjiga obavlja se u neposrednoj komunikaciji na prijemnom pultu i u čitaonici, gdje korisnik može dobiti potpune bibliografske informacije i koristiti referensnu zbirku. U vezi sa ovim najmasovnijim servisom jeste nabavna politika Biblioteke. Obzirom na poplavu šunda i loše literature, navodno naučne knjige objavljene bez stručnih recenzija, sa posebnom pažnjom se vrši odabir novih naslova. Nastojimo da nadomjestimo višegodišnje nesistenatsko prinavljanje fonda. Za ovu namjenu opredijeljeno je u 2008. godini više od 14.000,00 E.

Programi namijenjeni djeci – (Kolektivne posjete, Prvi put u biblioteci, Igrteka, Bajkoteka, Popodne u biblioteci, Susreti sa dječijim piscima, Radionica za kreativno pisanje, Radionica za djecu sa posebnim potrebama...) stručno su osmišljeni i moderno koncipirani na principu da djeca zavole knjigu, kroz igru, prije nego što im ona postane obaveza.

● Ko je vodio proces primjene dobre prakse (jedinica lokalne samouprave ili partner)? Kada ste započeli primjenu dobre prakse i koliko je trajala njena implementacija? Da li je praksa u potpunosti primijenjena? Ukoliko nije, koliko je još vremena potrebno da bi se dovršila primjena? Da li je bilo neočekivanih problema tokom primjene dobre prakse i kako ste ih prevazišli? (do 300 riječi)

Korisničke servise realizuje Biblioteka. Primjena predstavlja dio redovne djelatnosti i možemo reći da je započeta uvođenjem automatizovane obrade bibliotečke građe 1990. godine. Bilo je potrebno vrijeme da se uradi gotovo 60000 elektronskih zapisa. Od 2002. godine pokrećemo ostale servise, međubibliotečku pozajmicu, zatim korak po korak postavili smo sajt 2006. godine, a od 2008. godine praktikujemo servis „Pitajte bibliotekara“.

Naša opredijeljenost jeste da, koliko je više moguće, slijedimo Smjernice IFLA-e i pozitivnu praksu drugih biblioteka van Crne Gore. Na međunarodnim skupovima, kojima smo imali priliku da prisustvujemo, upoznali smo pozitivne primjere drugih, prije svih Biblioteke grada Beograda i Zadarske knjižnice.

- Koje metode informisanja i uključivanja građana ste koristili u procesu pripreme i realizacije dobre prakse (sastanci, tribine, mediji, lifleti/brošure, veb-sajt opštine, i-mejl....)? (do 100 riječi)

U pripremi i realizaciji ovih servisa članove Biblioteke informisali smo uglavnom neposredno prilikom njihovih redovnih posjeta Biblioteci. Građane Herceg-Novog i druge zainteresovane putem brošure – Informator JU Gradska biblioteka i čitaonica Herceg-Novog, zatim putem flajera i obavještenja u medijima, prvenstveno Radio Herceg-Novog, Novskih novina, TV-a i drugih štampanih medija u Crnoj Gori. U posljednje vrijeme naš sajt je najvažniji vid naše komunikacije sa korisnicima.

6. Rezultati dobre prakse

Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje problema opisanog pod tačkom 2 ovog formulara? Da li je dobra praksa uticala na organizaciju uprave i kako? Kakav je bio uticaj dobre prakse na korisnike usluga i na koje korisnike se najviše odnosio? Koliki je procenat stanovništva vaše opštine, po vašoj procjeni, imao koristi od dobre prakse? (do 300 riječi)

Realizovanjem korisničkih servisa vratili smo čitaoce u Biblioteku. Svaki od segmenata servisa kontinuirano realizujemo i dio su svakodnevnih aktivnosti. Ciljna grupa u našim aktivnostima su: potencijalno svi građani Herceg-Novog, članovi Biblioteke, djeca, djeca sa posebnim potrebama, mladi, odrasli, studenti, istraživači, naučni radnici. O uspjehu korisničkih servisa najilustrativnije svjedoče statistički podaci, dobijeni na osnovu uredno vođenih dnevnih izvještaja uposlenih u Biblioteci. Ilustracije radi citiraćemo brojčane podatke iz Godišnjih izvještaja, koje je usvojio Upravni odbor Biblioteke i Skupština opštine Herceg-Novog. Statističke podatke i programske aktivnosti baziraćemo na Godišnjem izvještaju za 2008. godinu.

Biblioteka ima 2718 članova. U 2008. učlanjeno je 717 članova, članstvo je obnovilo 266 korisnika, novoupisanih je 309, a 142 člana upisana su besplatno. Značajan broj građana i gosti Herceg-Novog nijesu članovi, a pružamo im usluge u informacijama i povremenom korišćenju čitaonice, te nijesu obuhvaćeni ovim podacima. Evidentirali smo 12888 pojedinačnih posjeta, grupnim posjetama bilo je obuhvaćeno 1270-oro djece predškolskog uzrasta i osnovaca, a kulturnim programima (promocije, izložbe, koncerti, pozorišni i dječiji scensko-muzički programi) prisustvovalo je više hiljada posjetilaca. Organizovali smo 33 programa za odrasle, 58 programa za djecu Igroteka i Bajkoteka (obuhvaćeno 524-oro djece), za srednjoškolce 12 programa, a učestvovalo je 189 učenika – Upoznavanje sa metodama korišćenja referensne i stručne literature pri izradi seminar-skih i maturskih radova, te pomoći za pripremu lektire. Izdato je na korišćenje van

Biblioteke 22159 publikacija, za posebne kategorije korisnika (studenti, istraživači, naučni radnici) izvršili smo više od 72000 pretraživanja u elektronskim bazama. Za 472 korisnika obezbijedili smo informacije za izradu seminarskih, diplomskih, magistarskih i doktorskih radova. Čitaonicu je koristio 1941 korisnik, a korišćeno je više od 7000 publikacija. Usluge besplatnog Interneta koristilo je 48 korisnika. 2007. godine u radionicama „Škola kreativnog pisanja“ i „Rad u biblioteci sa djecom sa razvojnim poteškoćama“ učestvovalo je 60 učenika osnovnih i srednjih škola, a prisustvovali su: bibliotekari, profesori i pedagozi iz škola Herceg-Novog, Risna, Kotora i Budve.

Naši korisnički servisi, ponavljamo, dostupni su svim zainteresovanim korisnicima.

- Postoji li zvanična evidencija o rezultatima dobre prakse (ko vodi evidenciju i na koji način)? (do 100 riječi)

U Biblioteci se evidentiraju svi segmenti rada u dnevnim radnim listama uposlenih, koje dostavljaju direktoru. Na osnovu dnevnih radnih izvještaja uposlenih i ostalih evidencija iz servisa rada sa korisnicima izrađuje se Godišnji izvještaj o radu Biblioteke, koji usvaja Upravni odbor Biblioteke, a zatim Skupština opštine Herceg-Novi. Tačnost podataka potvrđuje direktor Biblioteke.

- Da li ste i na koji način promovisali dobru praksu (u medijima, na konferencijama, skupovima i slično)? Da li su građani vaše opštine upoznati sa vašom dobrom praksom i u kojoj mjeri su zadovoljni? Da li su druge opštine upoznate sa vašom dobrom praksom? Da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje vaš primjer dobre prakse? (do 200 riječi)

Podaci iz Izvještaja ilustruju potrebe za ovim uslugama. Međutim, i uprkos našim nastojanjima da upoznamo veći broj građana sa mogućnostima koje im pruža njihova biblioteka, posredstvom Informatora, flajera, obavještenja u medijima, nismo zadovoljni načinom na koji prihvataju savremene moduse u komunikaciji sa korisnicima. Naime, i dalje će veći broj korisnika radije izdvojiti vrijeme da dođe u Biblioteku, i kada nije samo u pitanju posuđivanje građe, već i potreba za informacijama, nego da iskoristi elektronsku komunikaciju. Međutim, oni koji žive van Herceg-Novog, najčešće u inostranstvu, ove servise koriste u punom kapacitetu. Imamo primjere studenata i univerzitetskih profesora, kojima osim informacija e-mail-om prosljeđujemo na stotine stranica priloga iz naučnih i stručnih časopisa. Najzahtjevniji korisnici, kojima je potrebna brza i precizna informacija, apsolutno su zadovoljni i veoma zahvalni za usluge koje dobijaju u našoj biblioteci. Nije nam poznato koliko su druge opštine upoznate sa servisima koji se realizuju u JU Gradska biblioteka i čitaonica Herceg-Novi, kao ni da li neka druga jedinica lokalne samouprave primjenjuje sličnu praksu. U Herceg-Novom svakako ne, jer ne postoji druga javna ustanova koja obavlja bibliotečku djelatnost.

- Objasnite kako je vaša dobra praksa uticala na rješavanje glavnih problema opštine opisanih pod tačkom 1 ovog formulara? (do 100 riječi)

Nedovoljan i nefunkcionalan prostor jeste problem koji JU Gradska biblioteka i čitaonica ne može riješiti bez pomoći osnivača Opštine Herceg-Novi, ali ga može ublažiti. Naime, mi vjerujemo da je jedini način za to razvijanje korisničkih servisa. Artur Džons, teoretičar i bibliotekar, napisao je: „IFLA Smjernice ukazuju na ono što bi bilo potrebno, ali lokalni uslovi diktiraju ono što je izvodljivo“. U JU Gradska biblioteka i čitaonica Herceg-Novi Smjernice koristimo u smislu razvoja bibliotečke djelatnosti i prilagođavanja zahtjevima i mogućnostima naše lokalne zajednice. Uz uslov povećanja prostornih kapaciteta, naša nastojanja i korisnički servisi dobili bi punu afirmaciju i djelotvornost.

7. Resursi

Koliki su troškovi realizacije dobre prakse? Koje izvore finansiranja ste koristili (opštinski budžet, republički budžet, donatori, krediti...)? Koji su sve resursi bili potrebni za primjenu dobre prakse (kadrovski resursi unutar i izvan opštine, računari, kancelarije, druga oprema)? Da li je dobra praksa uzrokovala uštede u opštinskom budžetu, ako jeste, navedite koje i koliko? (do 200 riječi)

Za finansiranje predstavljenog seta bibliotečkih korisničkih servisa koristili smo prvenstveno sredstva planirana Budžetom Opštine Herceg-Novi za redovnu djelatnost Biblioteke. Zadnjih godina bilježili smo pozitivan trend u finansiranju planiranih programa. Nažalost, 2008. godine planirana sredstva nijesu realizovana u cjelosti zbog rebalansa Budžeta za 2008. godinu, koji se negativno odražava upravo na programske aktivnosti. Od planiranih sredstava za realizovanje ovih segmenata djelatnosti u 2008. godini utrošeno je oko 40.000,00 E. Osim Budžeta Opštine, proteklih godina pomenućemo finansiranje projekta saradnje sa Vorealom, koji je finansiralo Ministarstvo spoljnih poslova Francuske, a 2007. godine Institut informacijskih znanosti iz Maribora donirao je Biblioteci tri računara, štampač i bar kod čitač. Stručnu pomoć pružali su nam kolege iz Narodne biblioteke Srbije, sistem inženjeri COBISS centra Crne Gore i kolege iz Biblioteke grada Beograda, Dječije odjeljenje „J.J. Zmaj“. Ipak, programi su u najvećem procentu utemeljeni na resursima Biblioteke: znanju, profesionalnoj inventivnosti, želji za usavršavanjem i potrebom da se bude u žiži zbivanja u struci, entuzijazmu i opremi, koju smo uglavnom kupovali od sopstvenih prihoda (članarina i prodaja svojih izdanja), ali u neadekvatnom i skučenom prostoru. Posebno naglašavamo značaj osoblja kao životno važnog resursa za rad Biblioteke. Da bi usluge bile na zavidnom nivou neophodno je veoma motivisano stručno osoblje, koje ima mogućnost za redovno usavršavanje u struci. Budući da je kultura nekomercijalna i neprofitabilna djelatnost nije za očekivati uštede u opštinskom Budžetu. Kultura daje, pruža usluge, a „profit“ je rezultat koji postižu njeni korisnici na polju obrazovanja, nauke, umjetnosti i svih ostalih oblasti rada i djelovanja. Uštede se odnose na korisnike, građane kao pripadnike lokalne zajednice. Navešćemo dva primjera. Korisnici koji imaju potrebu da koriste literaturu iz fondova Centralne biblioteke „Đ. Crnojević“ danima bi putovali na Cetinje i radili u čitaonici, a zahvaljujući servisu Međubiblioteka pozajmica JU Gradske biblioteke i čitaonice Herceg-Novi oni tu građu koriste u našoj čitaonici besplatno.

Drugi ilustrativan primjer su hercegnovski studenti koji studiraju u Italiji, Kanadi... za koje obezbjeđujemo informacije i potrebnu literaturu (tekstove iz knjiga i naučnih časopisa) skeniramo i upućujemo elektronskom poštom.

8. Održivost dobre prakse

Da li će primjena dobre prakse biti nastavljena i, ako hoće, koji će biti izvori finansiranja? Na koji način će dobra praksa proizvoditi efekte u budućnosti? Postoje li jasni mehanizmi koji obezbjeđuju nastavak uticaja dobre prakse u budućnosti (formalni dokumenti, promijenjena ponašanja građana...)? (do 100 riječi)

Uspostavljene korisničkih servisa IFLA preporučuje i definiše kao standarde u radu javnih biblioteka. Dakle, oni će prije ili kasnije biti praksa svih biblioteka koje idu u pravcu prosperiteta svoje djelatnosti. Naša namjera je da postojeće servise, iz godine u godinu, usavršavamo i uvodimo nove. Naš imperativ jeste ići u susret potrebama korisnika i ne zaostajati za ubrzanim napretkom bibliotečke djelatnosti i novih tehnologija. Kao i do sada osnovni izvor finansiranja će biti Budžet Opštine Herceg-Novi. Međutim, za unapređivanje ovih usluga, u smislu nabavke opreme (računari boljih konfiguracija, profesionalni skeneri većeg formata za digitalizovanje periodičnih publikacija) i kupovine automobila dobro bi došla pomoć donatora. Vjerujemo da će se potrebe naših korisnika za brзом i tačnom informacijom povećavati, a na nama je da razrađujemo korisničke servise, koji će blagovremeno i na pravi način biti u mogućnosti da odgovore na njihove zahtjeve. Uloga bibliotekara, kao posrednika između literature, odnosno informacije i korisnika, je velika, a u budućnosti će imati još i veći značaj. Naime, kod najmlađih korisnika njegov zadatak je da ih podstiče ne čitanje, izgrađuje čitalački ukus, formira kriterijume i pomaže im da prepoznaju prave vrijednosti u vremenu poplave loše literature i šunda, koji se nudi čak i djeci. Takođe, u vremenu hiperprodukcije novih tehnologija, medija i mnoštva informacija i poluinformacija biblioteka i stručni bibliotečki kadar su nezamjenljivi posrednici između korisnika i tačne i brze informacije. Dakle, razvijanje ovih korisničkih bibliotečkih servisa su, bez sumnje potreba i neminovnost.

9. Podrška drugim jedinicama lokalne samouprave koji žele da preuzmu dobru praksu

Da li postoje specifični preduslovi (organizacioni, finansijski, geografski...) koje bi druge opštine trebalo da ispune kako bi mogle da primijene vašu dobru praksu? Šta možete da ponudite drugim jedinicama lokalne samouprave koje žele da preuzmu vaš primjer (posjete, obuka, materijali, stručna pomoć, savjeti...)? (do 100 riječi)

Svakako značajni preduslovi za realizovanje svih segmenata djelatnosti Biblioteke, pa i ovog, jesu sljedeći: Biblioteka ima status javne ustanove (nije u okviru Centra za kulturu, kao većina narodnih biblioteka u Crnoj Gori), ima finansijsku podršku i puno uvažavanje od strane Osnivača, a ostale preduslove, stvarali su uposleni. Tu mislimo na dugotrajan i mukotrpan posao formiranja i izrade elektronskih baza, stručno usavršavanje, profesionalan i inventivan rad... Za one javne biblioteke, koje ne praktikuju ove korisničke servise možemo da ponudimo saradnju u vidu organizovanja posjeta našoj biblioteci i na savjetodavnoj osnovi.

10. Naučene lekcije - preporuke

Navedite vaše preporuke: šta bi se moglo bolje uraditi pri ponovnom sprovođenju dobre prakse, koje su glavne prepreke na koje ste naišli i koje ste pouke izvukli pri sprovođenju primjera. (do 200 riječi)

Programi su stručno osmišljeni, te metodološki ne bi trebalo gotovo ništa mijenjati. Bolja oprema i više novca uticali bi na kvantitet i intenzitet primjene servisa. Manjkavošću smatramo neadekvatno predstavljanje javnosti. Naš budući rad biće usredsređen na kontinuirano unapređivanje postojećih i uvođenje novih korisničkih servisa. Kao javnoj ustanovi, u korpusu lokalne samouprave, prioritet je blagovremeno i što sveobuhvatnije i kvalitetnije odgovoriti na zahtjeve korisnika. Preporuke IFLA-e primjenjivaćemo u mjeri prostornih i finansijskih mogućnosti, kao i pozitivna iskustva biblioteka iz okruženja. Za budući rad biće nam veoma korisno i sopstveno iskustvo. Pri promišljanju novih korisničkih servisa planiramo da osmislimo usluge za pojedince i grupe ljudi sa posebnim potrebama. To je ciljna grupa, kojom se nijesmo, na pravi način, do sada bavili: osobe sa invaliditetom i oštećenjima vida i sluha, osobe koje su vezane za kuću, te osobe koje su smještene u institucije (bolnice, zatvori...). U cilju zadovoljavanja principa IFLA-e, da biblioteka bude i fizički dostupna svim potencijalnim korisnicima, potrebno je obezbijediti terenske usluge za one koji ne mogu posjećivati biblioteku, posebnu opremu za čitanje, za one koji imaju tjelesne ili čulne nedostatke, zatim bibliotečku građu u različitim formatima i različitim medijima (građa štampana krupnim slovima, građa na Brajevom pismu, zvučne i elektronske knjige...). Obzirom da se grad Herceg-Novi teritorijalno prostire na više od 15 km, krajnje je vrijeme da se razmišlja o mogućnostima ravnopravnog pružanja usluga svim članovima zajednice. Moguća rješenja su osnivanje područnih odjeljenja ili, bi možda racionalnije rješenje bilo uvođenje službe bibliobusa.

Izdavač
Zajednica opština Crne Gore

Dizajn i priprema za štampu
Design Studio Promotive

Štampa
Promotive doo, Podgorica

Tiraž
200 primjeraka

Zajednica Opština Crne Gore

Mitra Bakića 142

20000 Podgorica

+382 20 620 123

+382 20 620 097

e-mail: uom@t-com.me

www.uom.co.me